

AZ
AZ ERDÉLYI R. KATH. STÁTUS

SZÉKELYUDVARHELYI
FÖGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

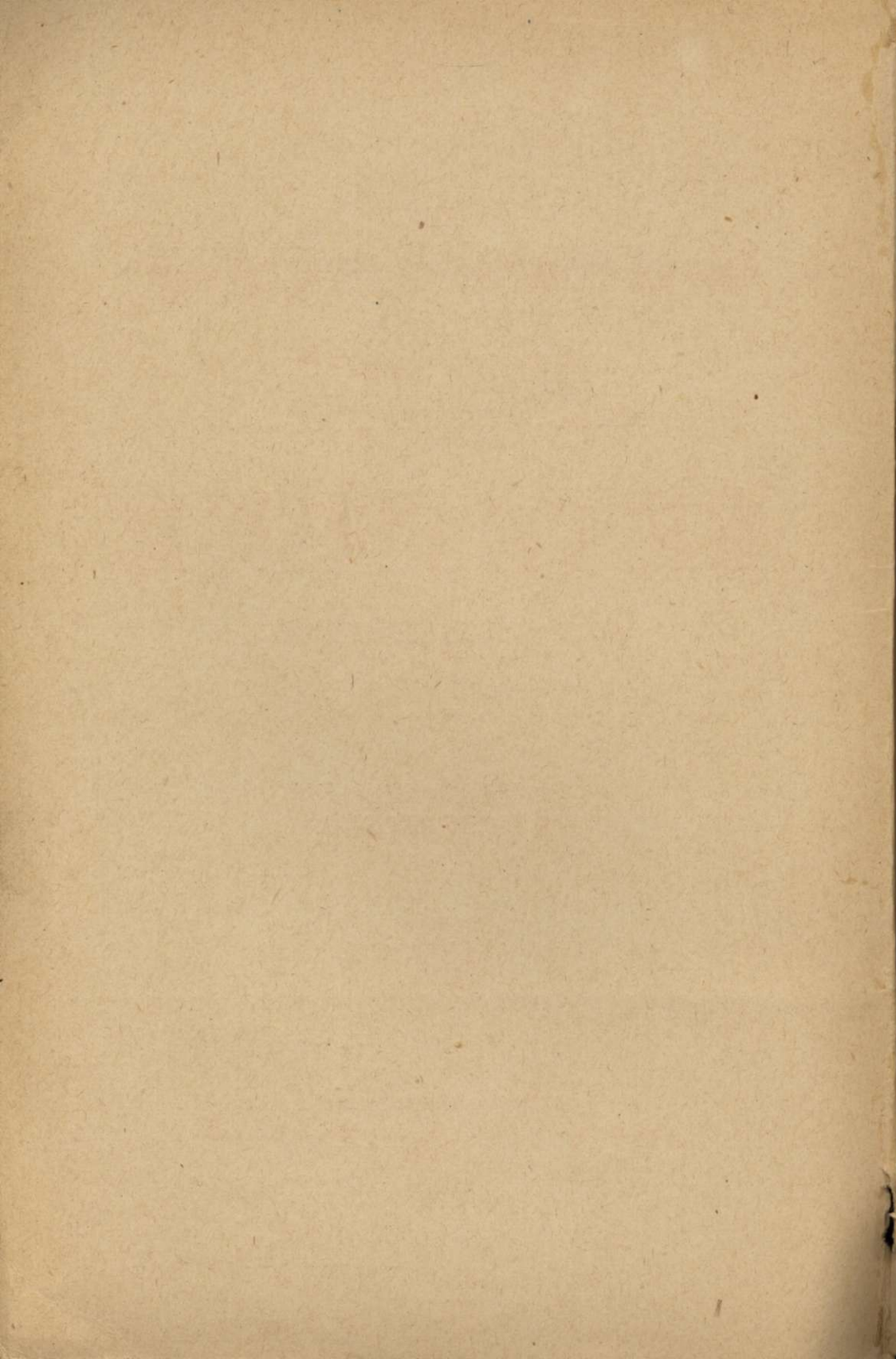
AZ 1909/10. TANÉV VÉGÉN.

KÖZREBOCSÁTJA :
AZ IGAZGATÓSÁG.

SZÉKELYUDVARHELY,
NYOMATOTT BECSEK D. FIA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1910.

AZ
AZ ERDÉLYI R. KATH. STÁTUS

SZÉKELYUDVARHELYI
FŐGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1909/10. TANÉV VÉGÉN.

KÖZREBOCSÁTJA :
AZ IGAZGATÓSÁG.

SZÉKELYUDVARHELY,
NYOMATOTT BECSEK D. FIA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1910.

42906

Az alkohol ellenes küzdelem múltja.

Az a pusztítás, amelyet a szeszes italok, a bor, sör és pálinka általánosan elterjedt, mértéktelen élvezése okoz, napról-napra szembetűnőbb. Egyesek, családok, sőt az egész nemzet sínyli az iszákosság káros és helyre nem hozható következményeit, elretentő példákat látunk mindenfelé. A nyomor és inség egyre nagyobb mérveket ölt az alkoholtól megmétélyezett néprétegek körében; az erkölcsök fajulnak; fölüti a fejét számlálhatatlan testi és lelki nyavalya; ezek összeségükben azt eredményezik, hogy »pusztulunk, veszünk, mint oldott kéve, széthull nemzetünk«.

De, mintha hályog födné az emberek szemét, néznek és nem látnak. Szerencsétlen felebarátaik példája nem hat rájuk. Az élőhalottak, kiknek eszét a folytonos ivás vette el, a gyilkosok, akik mámoros fővel vetemedtek gaztetre, a tönkrement, szétzüllött családok, a satnya utódok nem eléggé feltűnő élő tilalomfák. Ők azért fogyasztják az alkoholt valamilyen formában, élvezik a kábító, édes mérget. Hiszen: »Egy pohár bor a hazáért meg nem árt.«

Ha valaha, úgy most van szükség rá, hogy szóval és tettel embertársaink megmentésére siessünk. Föl kell világosítani őket, eszükre, szivükre egyaránt hatni kell, hogy elhagyják a bűnös szenvedélyek útját, levetkezzék a sötétség cselekedeteit, józan életet kezdjenek. Ezzel a szándékkal veszem én is kezembe a tollat, amidőn rá kívánok mutatni arra, minő multra tekinthet vissza az alkohol ellenes küzdelem.

Majdnem általános a vélekedés a rendszeresen ivók nagy táborában, hogy az iszákosság leküzdésére megindult mozgalom

újabb keletű, amolyan modern törekvés, amely szürke tudósok agyában fogamzott meg, s néhány könnyen hívő követőre talált. Gyakran hangoztatják is azt, hogy ezen a világon még minden nemzet és nép ivott, tehát az ivás természetünkhöz tartozik, s a szeszes italok élvezése ép oly élettani szükséglet, mint más funkciói a szervezetnek. Sokszor hallani ilyen kijelentéseket, s hányan akadnak, akik minden meggondolás nélkül magukévá teszik! Pedig a történelem épen az ellenkezőjét bizonyítja ennek. Csak lapozgatnunk kell a könyvekben, amelyek a homályos ókor fejlett kulturájú népeiről szólnak és arra a fölfedezésre jutunk, hogy már századokkal sőt — évezredekkel a mi időszámításunk előtt többé-kevésbé öntudatos és határozott törekvésekkel találkozunk, amelyek az alkohol okozta részegség terjedésének igyekeznek gátat vetni. S ami még különösebben hangzik, a hagyomány birodalmakról emlékezik meg, amelyek lakói mértékletesek, józan életűek voltak.

Erre vonatkozólag érdekes följegyzést olvashatunk a Mennyei Birodalom évkönyveiben. A Krisztus előtti 23-ik évszázadban, Jü nevű császár uralkodása alatt nevezetes esemény hozta lázas izgatottságba a különben csendes vérű chinaiakat. Ji-tie, a nagy birodalom egyik alattvalója, olyan italt készített rizsből, amely mámorba ringatta az embereket és kéjes gyönyörűséggel töltötte el. A rizsbor volt ez, helyesebben rizspálinka. Rövidesen nagy hirre tett szert, úgy tekintettek rá, mint bűvös erejű talizmánra, amely megédesíti a létet és szép, csillogó, örömmel teljes világot varázsol a nyomoruságos jelen helyébe. Ünnepezték a feltalálót. De Jü, a bölcs uralkodó, nem osztozott az általános lelkesedésben. Éles szeme észrevette a szeszt tartalmazó rizsbor ártalmas és erkölcsrontó hatását, a készítőjét száműzte országából, eltilotta a veszedelmes ital élvezetét.¹

Ime, az első hiteles adat arra, hogy a legrégebb időkben már tisztában voltak az alkohol testre és lélekre romboló hatásával, s a trónról, a hatalom erejével léptek föl ellene.

A Sumir és Akkad egyesült birodalomnak, az ősi Babyloniának területén, azon a halmon, ahol hajdan Susa városának

¹ Lóczy Lajos: A mennyei birodalom története 20. 1.

fellegvára állott, De Morgan francia archaeologus 1902-ben feliratos diorittömböket ásott ki. A 20-ik évszázadban faragták őket Krisztus előtt, s a bölcsességéről híres babyloni királynak, Hammurabinak törvényeit «az igazságosság szavait», vésték rájuk. Nézzük csak, hogyan szól e törvénygyűjtemény 110-ik pontja? »Ha istennek szentelt nő (papnő) korcsmát nyit, avagy ivás céljából korcsmába lép, — elégettessék.«¹

Rég letűnt a történelem színpadáról Babylonia népe, romjai is elenyésztek a hajdan virágzó városoknak. De ez a töredékes kőtömb hirt ad róla, hogy a Tigris és Euphrates folyók vidékén már négy évezreddel előbb megbecstelenítő foglalkozásnak tartották az italok árulását is, az ivást pedig egyenesen az emberi méltóság és tekintély lealacsonyításának tekintették. Saxa loquuntur. A kövek beszélnek, szólnak hozzánk. Vajha minél többen megértenék néma szózatukat. A műveltség magas fokára emelkedtek a babyloniak, a tudomány majd mindenik ágában jelentékeny eredményeket értek el, s a művészetek terén is korukhoz mérten jelentős alkotásokat létesítettek. Az ó-kor nemzeteinek tanítói voltak, s ezek közvetítése révén mi is nekik köszönhetjük tudásunk és műveltségünk elemeit. S ez az értelmes és élelmes faj, amelyre csak csodálattal tekinthetünk, kiméletlen kegyetlenséggel száll sikra a mámor, az ittasság ellen és szörnyű büntetéssel torolja meg.

Igaz, hogy a törvények idézett pontja csak papnőt említ, s a tilalom kifejezetten csak ezekre vonatkozik. De így is elég bizonyíték e rég mult időkből fennmaradt rendelkezés a mellett, hogy tisztos hivatalt vagy méltóságot viselő emberre nézve végtelenül lealázó volt abban a korban a szeszes ital élvezete. Szörnyű bűnnek minősítették, ha erre vetemedett, pedig ebben az országban, ahol ezt a törvényt hozták, virágzott a szőlőművelés és bortermelés.²

A Nilus partján lakó aigyptosiaknál már a homerosi kor kóbor hajósai rendezett állami viszonyokat találnak. Az ország földje bőven terem, általános a jólét az uralkodó osztályoknál.

¹ Mahler, Babylonia és Assyria. 112. l.

² Id. munka. 89. l.

A lakomák, ünnepélyek egymást érik, a pharao és népe szívvél, lélekkel tudja élvezni az élet örömeit, s igyekezik is kivenni a részét a földi gyönyörűségekből.¹ Mégis, az aigyptosiak mindig megőriztek bizonyos mérsékletet a tüzes, fűszeres borok és a sör élvezetében. Azt kell hinnünk, hogy rajtuk nem vett erőt, csak a leg-ritkább esetben, a részegség. Bölcs embereik számos életelvet hirdettek, ezek jórésze a napfényre került papiruszokon most is olvasható. De ezek közül egy sem ajánlja a testet zsibbasztó, lelket mámorba ejtő mértéktelen ivást. Ani nevű írástudójuk életszabályai ellenben óva intik őket, hogy az időt ne pazarolják ivásra, mert az ittasság mámorában zabolátlan a nyelv, s rosszat szól a felebarátról.²

Az emberi természettel járó gyarlóságokat, a hirtelen haragot, a fellobbanást, az önfejtőséget, sőt még a csacsкасágot is büntetéssel sujtotta az igazságszolgáltatás. Lehetetlen, hogy ott, ahol ennyi önuralmat, ilyen apróbb hibáktól való mentességet követeltek meg az egyesektől, ott megtorlatlanul hagyták, avagy épen elnézték a test és lélek szenvedélyeinek azt az elhatalmasodását, amely a mértéktelen ivás nyomában föltétlenül jelentkezik. Már pedig, ilyen természetű kicsapongást egyáltalán nem említenek a talált birói végzések.³ Ami annál csodálatra méltóbb, mert viszont feljegyezve találjuk, hogy az aigyptosi hivatalnokok fizetés fejében bizonyos mennyiségű sört is kaptak, s az ország nagyban üzte a bortermelést.⁴ A tágas és szépen díszített ebédlők rendes felszereléséhez tartóztak az öblös boros és sörös kancsók, amelyeket virágfüzérékkel ékesítettek föl.

A gulák köveiről négy ezred év tekint le a mai kor gyermekeire. Az a nemzedék, amely a monumentális alkotásokat létesítette, józan és az ivásban mértékletes volt. E történeti tény fontosságát nem kell külön kiemelni. Azt azonban megállapíthatom, hogy, énünk nemesebb része, a lélek, már a történeti idők kezdetén határozottan idegenkedik attól, hogy szabadjára engedje az indulatokat, megfosszja uralmától az észet, megölje az egyént az emberben ideig-óráig tartó kétes értékű élvezetekért.

¹ Mahler, Ókori Egyptom. 71. l.

² I. mű. 73. l.

³ I. munka 95. l.

⁴ I. mű. 99. 65. l.

Bizonyítja vélekedés helyességét az Úr választott népének, az izraelitáknak életmódja és felfogása is. Ismeretes volt előttük is a »szőlő legtisztább vére«¹ a bor. Következésképp használták is ital gyanánt. Többször említi az ószövetségi szentírás a szőlős kertet,² a bort,³ a borral telt pincét.⁴ Ez tény. De hogyan, milyen mértékben éltek vele, ez amit figyelembe kell vennünk. S ami ezt illeti, senki sem állíthatja, hogy a tivornyázás csak elvétve is említést találna a szent könyvekben. Nyilván csakis azért, mert az izraelitáknál soha nem fordult elő. Csak Noe járta meg a borral, de ő is csak azért, mert erejét még nem tapasztalta ki.

Mózes, az izraelitáknak Istentől küldött vezére és törvényhozója minden eshetőséggel számol törvényeiben. Kiterjeszkedik minden emberi hibára és gyarlóságra, büntetéseket szab ki, üdvös tanácsokat ad. A részegséget azonban ő sem említi sehol. Kétségtelen, hogy erre nézve fölöslegesnek tartott minden megjegyzést. Vagyis, az ő idejében ilyen kihágás egyáltalán nem adta elő magát, s ő annyira ismerte népét, hogy ilyen vétkes gyöngeséget nem is tételezett föl róla. Egyedül a papokat tiltja el a bortól és a részegítő italoktól, s őket is csak arra az esetre, ha bemennek a »bizonyosság hajlékába«, ha az Úrnak szolgálnak hivatásuknak és tisztüknek megfelelően.⁵ De őket aztán halállal fenyegeti meg arra az esetre, ha másképp cselekednének. Az Úr egész embert, tiszta lelket kíván s ő úgy vélekedett, hogy ilyen nem lehet az, akinek elméjét csak egy kevéssé is elkábitja a bor gőze.

Mig más téren, így a nemi élvezetek terén is, oly nagy mértékben rabjai voltak a szenvedélyeknek Izrael fiai, a részegség ördögének sohasem vetették magukat karjai közé. E tekintetben igazán tiszta nemzedék voltak. Ennek köszönhették, hogy nem törte meg őket az aigyptosi sanyargatás, a babyloni fogság; ez tette őket vitézekké, ez segítette az új haza, az Igéret földjének

¹ Mózes V. 32. 14.

² » V. 23. 24.

» V. 28. 39.

» V. 22. 9. stb.

³ » V. 29. 6.

⁴ Mózes V. 32. 33.

» V. 32. 14. stb. stb.

⁴ » V. 28. 8.

⁵ » III. 10. 9.

elfoglalására. Főképp ez tette lehetővé azt, hogy úgy elszaporodjanak, számban és erőben. Ez a nép határozottan arra szolgáltatt példát, hogy a nemzeti erő és öntudat ott élnek igazán, s a nemzet egészének fejlődéséről és jólétéről csak ott lehet beszélni, ahol a józan élet, a részegségtől való tartózkodás általánosan elterjedt, sarkalatos nemzeti erény. A fönnebb említett tételen kívül az ő történelmük ezzel a tanulással is szolgál.

A két klasszikus népről már nem lehet ezt állítani. Egészen más utakon haladt. A görögök Dionysos kultusza, a rómaiak Bacchus tisztelete szent kötelességgé tették a borivást a féktelen tobzódást, az ittas örvénygést. Bizonyos alkalmakkor vallási ténykedés volt az ittasság előidézése. A rómaiak még azon felül is hajlandók voltak elmerülni a mértéktelen ivásba. Költőik nem fogynak ki a biztatásból, egyre serkentik honfitársaikat, hogy éljék a jelent, töltsenek bőven bort a serlegekbe, nincs nagyobb, nincs édesebb élvezet, mint a mámoros állapot. A józant gondok gyöttrik, a bor felejtet minden bút, bajt, erőt ad, jó kedvre derít, örömek forrása. S a nép hiven követi a jó tanácsot, amely a vatesek ajakáról hangzik el. Fönmaradt emléke kicsapongó életének, hártárt nem ismerő, féktelen orgiáinak. A nagy római birodalom előkelői, élükön: a császárral, az élvezetekbe fulnak, valóban «ittasan tántorognak Hades felé.» Ugy dőzsölnek, mintha egyéb hivatásuk sem volna, mint az, hogy fenéig ürítsék a gyönyörűségek kelyhét, semmit meg ne tagadjanak maguktól.

Ki ne olvasott volna erről? Sajnos, annyira közkeletű tények ezek, hogy sokan egyebet sem tudnának a görög és római népről mondani. Nem lehet szándékom azt bizonyítani, hogy ők egyáltalán nem úgy éltek, amint azt költőik megénekeltek, íróik elbeszéltek. Meddő maradna fáradozásom. De mind a két népnek történelméből mutathatók föl korszakokat, amelyekben érintetlen volt az erkölcs, egyszerű, tiszta az életmód, józan a nép. Volt idő, amikor a görögök és rómaiak is igyekeztek tartózkodni a kábitó italoktól. Ennyiben az ő történelmük is szolgáltatt adatokat az alkohol ellenes küzdelem multjához.

Különösen hangzik, de már a mythosok korában akadt elszánt ember, aki nem volt hajlandó tisztelni Dionysost, Zeus hatalmas fiát, a szőlőnek és a bornak istenét. Pentheus ez, Thebai kirá-

lya. Valószínű korán felismerte az örvöngéssel határos részegség nemzedékeket megrontó hatását, s mint gondos fejedelem, sietett útját állani. Egész országában eltiltotta az isten tiszteletét, a mértéktelen borivást, amely különösen a nőket ejtette hatalmába. Egy csapással akarta lesújtani a százfejű hydrát, ámbár az még csak fejlődésének kezdetén volt és csupán ideiglenes hatását érezte, az öntudat elhomályosulásával járó örvöngést, a részeg ember »pillanatnyi elmezavarát«.

Tragikus sorsot ért a merész halandó, aki a görögök hite szerint tettével az istent sértette meg. Saját édes anyja öli meg, nőtestvérei marcangolják szét, mert szent örületet bocsát reájuk az isten, s a rajongók valóban nem tudják mit cselekesznek. Távol áll tőlem a szándék, hogy a mythosok regéinek kétségtelen hitelességet tulajdonítsak. Nem is az a fontos a jelen esetben, hogy a tény megtörtént-e vagy sem. A lényeg az, hogy a mythis mély értelmét, lehetetlen félremagyarázni. Kezdetől fogva ellenkezés áll fönn az ember természete és a dionysosi hangulat, az alkohol okozta mámor között. A milyen régi a bor és a részegítő italok ismerete, oly messze nyulik vissza az a küzdelem is, amely ellene folyik. Hogy köznapki kifejezéssel éljünk, Pentheus az antialkoholisták mythis őse; ő az emberi természetben önkénytelen keletkező tagadás és ellenkezés első képviselője.

Dionysos isten kiméletlenül gázolt keresztül ellenségein, vérnyomok jelezték útját, amerre elhaladt. A lármás zene, a fékevesztett tombolás, amelyet kísérői: az ittasságtól eszüket vesztett nők, a maenasok, a pajkos satyrosok és silenokok csaptak, az eltiport áldozatok jajkiáltását nyomta el, a szőlővel és repkénnyel övezett thyrso botokon gyakran az áldozatok vére piroslott. Diadalmenetben járta be a földet, így szól a hagyomány, s meghódította az egész ismert világot. Hangosak voltak a berkek az ő tisztelőinek vad lármájától, s éjnek idején a hegyek ormán az ő dithyrambusait zengték.

Azonban, ha még oly hatalmas volt is, lakedaimonok határát nem tudta átlépni. Nem hatott reájuk szívet örvendeztető, bajokat, gondokat elűző isteni adományával: a borral. A dórok törzse nem engedte meg városaiban az isten tiszteletét. A szigorú erkölcsök, a sajátos nevelési rendszer, állami élet egyaránt lehe-

tetlenné tették, hogy ilyen kicsapongás náluk kedvező talajra találjon. Ők a vitéz Hektorral azt vallották, hogy a »mézédes bor megbénítja az erőt, elveszi a bátorságot«,¹ tehát — nem való katonáknak. S ha nem is tartózkodtak tőle teljesen, de mértéktelések voltak a szó legigazibb értelmében.

Plutarchos szerint életük a józanság iskolája volt.² Bor csak a béke napjaiban került a syssitiák (együtt étkezők) asztalára az egyszerű ételek mellé, akkor is csak meglelt férfiak éltek vele, akik józanságukat mindig megőrizték. Soha le nem részegedtek.³ Gyermeküknek még izelitőül sem adtak a szeszt tartalmazó italból, ellenkezőleg arra törekedtek, hogy visszatartsák, elrettentsék őket az ivástól. E végből élő példákon mutatták be nekik, milyen undorító, állatias állapot a részegség. Rabszolgáikkal sok tiszta bort itattak meg erővel, s amikor korlátlanul kitört rajtuk az ittasság, az ifjak elé vezették a szerencsétlen tántorgó, kábult elméjű alakokat.⁴ Az az ifjuság, amely a spártai sereget, »Hellas paizsát«⁵ alkotta, csak élete első órájában, akkor is fürösztő víz helyett használta a bort, későbbi éveiben, amíg csak férfivá nem érett, nem is izelte.⁶

Amíg csak emberek élnek e földön, fennmarad hire neve, amelyet csodálatraméltó lelki erejével, testi ügyességével szerzett. Edzett, harcra kész volt, s ha a haza törvényeinek kellett engedelmessé válni, bátran síkra szállott s feláldozta életét. Ki nem olvastott Leonidáról, s a thermopylaei szoros önfeláldozó védelmezőiről? Hősöket nevelt az a nemzedék, amely józan életet folytatott, s erejét nem fecsérelte el léha, könnyelmű mulatozással.

A római nép életelveit főnnebb nagy vonásokban ismertettem. Kezdetben azonban egyáltalán nem ilyen elveket vallott, s távolról sem járt azon az uton, amelyen a késői utódok. A Catók és Cethegusok korában még tiszta erkölcsű, minden ízében romlatlan volt. Élvezetet nem talált az ivásban; a nőknek pedig, akik a

¹ Homeros Ilias VI. 265.

² Lykurgos. XII fejezet.

³ » XXII, XV. fejezet.

⁴ » XXVIII. fejezet.

⁵ Herodotos. I. 66. 69. fejezet.

Plutarchos, Lykurgos. XVI. fejezet.

jövendő nemzedéket hozzák létre, szigorúan megtiltotta a bornak még megízlelését is. A hagyomány szerint halállal lakoltak azok, akik vétettek a parancs ellen. Romulus uralkodása alatt Egnatius Mecenus doronggal sújtja le a feleségét, mert nem tud ellentálni a vágnak, s a csapra ütött hordó tartalmát megkóstolja. A hozzá tartozók éhhalálra kényszerítik a családanyát, aki vakmerő kísérletet tesz, fölnyitja a pince kulcsokat őrző helyiség ajtaját. Hogy a nők ellenőrzése mennyire ment, arra nézve érdekes M. Porcius Cato megjegyzése, amelyet Pliniusnál olvashatunk. Szerinte, a férfiak a csókot egyrészt azzal a szándékkal adják, hogy nejeiket próbára tegyék, nem érzik-e rajtuk a bor szaga? ¹

Plinius, kinek nagy munkájából az említett adatokat merítettem, azzal magyarázza az ősök kegyetlen szigorúságát, hogy szükében volt a bor. Azonban, több a valószínűség a mellett, hogy józan megfontolás készítette a rómaiakat erre a lépésre. Gyermeküket igyekeztek minden káros hatástól megőrizni.

Az ó-kor történelme tehát nemcsak arra szolgáltat példákat, hogy részegeskedés miatt tönkre megy a legszebb, legragyogóbb élet pálya, s összeomlik a legnagyobb birodalom is. Amint láttuk, megtanít bennünket arra is, hogy majd minden korszakban küzdött az emberiség a szesz italok mértéktelen élvezete ellen, s amíg ezt tette, erősödött, izmosodott, haladt előre a fejlődés útján. Tiszta örömeiket élvezett s emberi méltóságát élénken érezte.

Más és más sorsa volt a nemzeteknek, amelyeknek múltjából idéztem. Egy részük teljesen kipusztult, eltűnt a föld színéről, más részük megszűnt államalkotó nép lenni, elfajult, szétszóródott a nagy világban, avagy — az ősök földjén ugyan, de szegényes viszonyok között él. A látszat szerint tehát mit sem nyertek azzal, hogy ideig óráig józanul éltek. S azt is föl lehet hozni a példákkal szemben, melyeket felsoroltam, hogy azok sporadikus jellegű tünetek. Az említett népeknek csak egyik-másik osztályáról, s a történelemnek csak néhány, szük határok közé szorított korszakáról sikerült kimutatnom, hogy tartózkodó volt az ivásban.

Azonban, az utóbb említett megjegyzés nem von le semmit a dolog érdeméből. Csak azt akartam feltüntetni, hogy az alkohol

¹ Plinius Nat. hist. XIV. 16.

ellenes küzdelemnek nyomait megtaláljuk már a legrégebb népeknél, a legősibb időkben is. S ez, azt hiszem, sikerült is nekem. Ami a másik jelenséget illeti, tény az, hogy a szóban forgó nemzetek egyike sem tartotta fenn magát a régi erőben és hatalomban, az egy chinait leszámítva. De — az is tény, hogy egyik sem maradt hű az ősök hagyományaihoz, és — ami a legfőbb, nem tartott ki apáinak józansága mellett. Ez okozta vesztét! Azzal pecsételte meg sorsát, hogy régi jó szokásait ujjakkal cserélte fel; nem becsülte a józanságot, elmerült a mértéktelen ivásba. Tehát, akárminő véget is értek ők, az nem bizonyít a józan életmód hiábavaló volta mellett. Ellenkezőleg arról győz meg bennünket, hogy »minden országnak támasza, talpköve: a tiszta erkölcs,« a józanság.

A multak eseményeinek szemlélése azonban csak akkor termi meg igazán gyümölcsét, ha az észlelt tanuságot magunknak megjegyezzük, s jövőnk intézésében igyekezünk fölhasználni. Nem fejezem tehát be e rövid értekezést, amíg néhány pontba össze nem foglalom a hasznos okulást, amelyet a történelmi tények tanulmányozása szolgáltat.

A nemzetek sirját az élvezetek hajhászása, első sorban a mértéktelen ivással karöltve járó kicsapongások ásták meg. Ha mi magyarok tovább haladunk a megkezdett úton és nem vetünk gátat a tömeg gyilkos alkohol kárhozatos pusztításának, ne adja Isten, de előbb-utóbb reánk is eljő a »nagyszerű halál.« Az östermészeten nem lehet kifogni, nincs megalkuvás. Mert az iszákosság olyan vétek a természet ellen, amely »hetediziglen« büntettetik meg az ivadékokban.

Már láthatók a hanyatlás kétségbe nem vonható jelei. »Virágos kert vala híres Pannónia«! És ma — hogyan állunk? A magyarság egy része vándorbotot fog, idegen földön keres megélhetést. Az itthon maradókat tizedeli a nyomor két ikergyermeke: az iszákosság, a tüdővész. Vidékeinken fokozatosan apad a magyarok száma, s mi szomoruan mondhatjuk a zsoltárossal: Öröködbe Uram pogányok jöttek.«

Ideje, hogy végre magunkhoz térjünk és átlássuk azt, hogy a nemzet legfontosabb érdeke, az erős, értelmes, tiszta magyar faj fönntartása forog kockán. Nem egyesek érdekeiről van szó, nem arról, hogy a nép széles rétegei hogyan vélekednek az alko-

holról. A történelem arra tanít, hogy a józan és mértékletes népek van csak jövője, míg a poharak vidám csengését előbb-utóbb a lélekharang szomorú kongása váltja fel.

Ha azt akarjuk, hogy véreink ne bújdossanak idegenbe, ha a tüdővész pusztítását, a gyermek halandóságot, s annyi ifjui élet korai megszűnését korlátozni kívánjuk, ha a nyomor és az erkölcstelenség terjedését akarjuk megakadályozni — szóval, ha nemzetünket a romlásból óhajtjuk megmenteni: első lépésünk az legyen, hogy kivegyük az ivók kezéből a méregpoharat. Okoljunk más népek és nemzetek sorsán, ne haladjunk azon az úton, mely őket a pusztulásba vitte.

Jaklovsky Dénes.

I.

Adatok a főgimnázium történetéhez az 1909—10. tanévben.

1. **Av iskolai év kezdete.** A tanári testület az új iskolai évet előkészítő értekezletet 1909. augusztus 28-án tartotta. A beiratások, javító-, pótló- és magánvizsgálatok augusztus 30, 31-én, továbbá szeptember 1, 2, 3-án mentek végbe. Az ünnepélyes »Veni Sancte« szeptember 4-én folyt le. Az Istentisztelet után az ifjuság a nagyterembe vonult, hol az igazgató az iskolai évet megnyitván, a fegyelmi szabályokat felolvastatta és megmagyarázta. A rendes tanítás a törvényes szünetek leszámításával zavartalanul folyt a tanév végéig.

2. **Változás a tanári karban.** A lefolyt tanévben a tanári testületben lényeges változások történtek. Soó Gáspár, az intézet igazgatója, 30 évi szolgálat után, megvált gimnáziumunktól, nyugdíjba ment. — Harminc évi működése alatt mintaképe volt a kötelesség hű és lelkiismeretes teljesítésének, kiérdemelte tanítványai háláját, tanártársainak tiszteletét és szeretetét, előljáróinak elismerését. Az összes ifjuság, élén a tanári karral, a megelőző évi évzáróünnepélyen bucsuzott el tőle. A kapcsolatot az intézettel azonban továbbra is fenntartotta; a főtanhatóság a finevelő intézet és az internatus igazgatásával bizta meg, a főgimnázium igazgatójává pedig Tamás Albert r. tanárt nevezte ki.

Kovácsy Jenő tanár szeptember 11-dikén, Major Lajos tanár pedig október 7-én állásaikról lemondottak; előbbi a nagyszebeni — utóbbi pedig a nagykikindai állami főgimnáziumhoz nevezettek ki. Major Lajos helyére a főtanhatóság Jaklovszky Dénes okleveles tanárt küldötte, ki állását október

19-én foglalta el, s helyettes tanári minőségben a nmlgu vallás- és közokt. Miniszter úr a fennálló szerződésből kifolyólag 213390—1909. sz. a. alkalmazta. Kovácsy Jenő tanszékét helyettesítés útján töltöttük be február hó végéig. Ezen tanszék a fennálló állami szerződésből kifolyólag állami kinevezés útján töltetvén be, a vallás- és közokt. Miniszter úr ő nmga Kovács János tanárt 118-072—1909. sz. a. rendes tanárrá kinevezte, illetve az államilag kinevezett tanárok közé felvette és a Kovácsy J. eltávozásával megüresedett tanszékre a főtanhatóság Szász József okl. tanárt h. tanárrá kinevezte, ki állását február 28-án el is foglalta.

Embery Árpád tanár okt. 16-án orsz. képviselővé választatván, a Főtanhatóság a folyó iskolai évre szabadságolta, helyére kiegészítő tanárnak Kályáni Ferenczet küldötte okt. 28-án. Gáspár Balázs tanár, közel 28-évi szolgálat után nyugdíjba ment; helyettesítésével február 16-tól Jancsó Béla bizatott meg, ki helyettes tanárrá is kineveztetett.

Luckhaub Gyula tanár május havában a budapesti egyetemen a mennyiségtan és természettanból bölcsészettudorra avatott, Jancsó Béla pedig a tanári szakvizsgálatot február, a paedagogiai vizsgálatot pedig május havában letévén, tanári oklevelet nyert.

3. Tanári tanácskozások. A tanártestület rendes tanácskozásait a »Rendtartás«-ban meghatározott időben, rendkívüli tanácskozásait szükség szerint tartotta meg; amazokon a tanításra, nevelésre és fegyelmezésre s az intézet egyéb ügyeire vonatkozó dolgokat intézett el, emezeken pedig felmerült konkrét eseteket tárgyalt és javaslatokat tett.

4. Igazgatói látogatások. Igazgató az év folyamán minden tanár előadását ismételtén meghallgatta, a tanulók előmeneteléről és viseletéről puhatólozott s ahol intézkedés szükségessége fordult elő, azt megtette; az írásbeli dolgozatokat átnézte és ellenjegyezte, ugyszintén a tanulmányi és fegyelmi naplókat is.

5. Főigazgató és főtanhatósági látogatások. Kuncz Elek tankerületi kir. főigazgató hivatalos látogatásait november 10—13. napjain tette meg. Látogatása folytán szerzett tapasztalatait, valamint az iskola külső és belső életére kiterjedő nézeteit a november 13-án tartott ülésben közölte a tanártestülettel.

Püspök úr ő nagyméltósága október 23-án a d. u. vonattal körünkbe érkezett; az nap d. u. gyóntatott, 24-én, vasárnap végezte a szent-miséét és az ifjuság szent áldozását, bérmált és 25-én d. e. Csiksomlyóra utazott, előbb azonban a tornatéren összegyűlt ifjusághoz buzdító szavakat intézett. Március 4-én a szentgyakorlatok idején, váratlanul ismét körünkben üdvözölhattük ő nagyméltóságát. 5-én részt vett a lelkigyakorlatokon, gyóntatott, megáldoztatta az ifjuságot s a tanártestület és az ifjuság küldöttségének tisztelgését fogadta.

November 23-án gróf Béldi Ákos úr ő méltóságát az igazgató tanács világi elnökét üdvözölhattük. Ő méltósága meglátogatta a gimnázium helyiségeit, megtekintette az építkezést. Látogatása alkalmából főleg a mostani gimnáziumnak internátussá való átalakítása ügyében szerzett információt.

Az állammal kötött szerződés revíziója céljából ápril 25-én Kuncz Elek tank. kir. főig. és Páll István status előadó urak látogatták meg intézetünket. 26-án a revisio megtörténvén, főigazgató úr eltávozott, Referens úr 27 és 28-án látogatásokat végzett az egyes osztályokban, megtekintette a finevelő intézetet és az internátust, továbbá az új főgimnázium építését és 28-án elutazott. Gróf Mikes János püspöki biztos és igazgató tanácsos úr állandó érdeklődést tanusított intézetünk iránt. Többször meglátogatta a vallástani órákat, a bennlakó ifjuságot s a hol szükségesnek mutatkozott, jóakaratu észrevételeire felhívta a figyelmet.

A szóbeli érettségi vizsgálatok június 20—23. napjain folytak le Dr. Szekeres Kálmán budapesti II. ker. áll. főreáliskolai igazgató ur kormányképviselő elnöklete mellett; az erd. róm. kath. Status képviselője Gróf Mikes János főesperes, ig.-tanácsos úr volt.

6. Tanulmányi állapot. A főgimnázium az erd. róm. kath. státus által elfogadott országos tantervhez alkalmazkodott s a tanártestület a nmlgu vall. és közoktatásügyi miniszterium által kiadott utasításokat követte. A rendkívüli tárgyak közül az éneket, zenét, szabadkézi rajzot és az egészségtant tanulták, mintázásra néhányan a helybeli kő- és agyagipari szakiskolába jártak be hetenként egyszer. — A tanítás egyfolytában, naponkint délelőtt 8—1 óráig történt.

7. Valláserkölcsei állapot. A kath. ifjuság a tanév kezdeté-

től Szent Imre herceg ünnepéig naponként, a téli időszakban vasárnapokon és ünnepeken, IV. hó 15-től pedig ismét naponként hallgatott szentmisét. Vasárnapokon $\frac{1}{2}$ 8 óraker az exhortáció, 8 óraker a szentmise vette kezdetét; ünnepnapokon a 10 órás szentmisét hallgatta meg az ifjuság. A tanulók ugy a hétköznapi, mint a vasárnapi és ünnepnap szentmisékre a tanárikar vezetése mellett vonultak. A tanév folyamán, mint az előző éveken is az ifjuság 4-szer végzett közös szentgyónást és áldozást.

A Mária-Kongregáció a régi rendszerhez hiven, hetenkint tartotta meg szokásos összejöveteleit. A leventék buzgósa a jelen iskolai évben is a jó példaadásában, az erénygyakorlatok buzgó végzésében és az összejövetelek pontos megtartásában nyilvánult. Bár az iskolai év folyamán a kegyes főpásztor jelenlétében, nem is volt ünnepélyes tagfelvétel, mindazonáltal mély hálával kell megemlékeznünk Gróf Majláth G. Károly erdélyi püspök úr ónagyméltóságáról, ki iskolai látogatásai alkalmával, ismételten lelkes, buzditó szavakat intézett a leventékhez, melyekben a kongregánista kötelességek odaadó és lelkiismeretes teljesítésére ösztönzött. Az Úr Jézus és a bolds. Szűz, a mi égi Pátronánk ügyeért kifejtett ezen odaadó fáradozásáért ezuttal is legforróbb szeretetünknek és hálánknak adunk kifejezést. Ugyancsak hálás köszönettel tartozunk kongregációnk jötevőjének és pártolójának, Gróf Mikes János főesperes-plebános urnak, ki nemcsak anyagi támogatásával, de többször a növendékekhez intézett lelkes exhortációval is a kongregáció ügyét szolgálta. Öröndetes jelenség, hogy a tanulók közül nemcsak a kongregánisták, de a kongregáción kívül állók is, főleg vasár- és ünnepnapokon mindig nagy számban végeztek szent gyónást és áldozást. A kongregáció jelenlegi tisztviselői:

Szabó János hittanár, mint a kongr. praesese.

Praef: Csató Béla VII. o. t.

I. assistens: Ágoston István.

II. » Gaál János.

Consultorok: Mihály Lajos, Csiki Péter, Lőnhárd Miklós, Kerezi Jenő.

Lector: Pádár Károly.

Pénztáros: Soó Gáspár.

Secretarius: Csató Béla.

Püspök úr ő nagyméltóságának intézkedése folytán III. 3-tól III. 6-ig az ifjuság a tanártestülettel együtt a husvéti sz. gyakorlatokon részt vett. Ezeket a IV—VIII. o. tanulóknak P. Müller Lajos, S. J. az I—III. oszt. növendékeknek Fuchs Gusztáv udvarhely szentléleki plebános úr tartották a következő sorrenddel :

(Az I—III. osztályos tanulóknak a tornacsarnokban, a IV—VIII. osztályos tanulóknak a nagyteremben).

Március 3. és 4.

- D. e. $\frac{1}{2}$ 8 óraker szent mise, utána első szent beszéd ;
- D. e. $10\frac{1}{2}$ óraker második szent beszéd ;
- D. u. $2\frac{1}{2}$ óraker harmadik szent beszéd ;
- D. u. 5 óraker negyedik szent beszéd ; lorettói litania, áldás.

Március 5.

Délelőtt ugy, mint az előző napokon.

- D. u. $\frac{1}{2}$ 3 óraker szent beszéd, előkészület a szent gyónásra, 3 órától estig szent gyónás.

Március 6.

- D. e. $\frac{1}{2}$ 8 óraker rövid szent beszéd.
- D. e. 8 óraker szent mise, közös szent áldozás, bucsu-imák, »Te Deum laudamus«.

Jegyzet. a) Minden egyes szent beszéd előtt »Keresztények sirjatak« s a szent beszéd után »A keresztifához megyek« kezdetű énekből 2 strófa b) Minden szent beszédet megelőzőleg $\frac{1}{4}$ órán át olvasás valamely épületes könyvből.

Intelmek a lelkigyakorlatok idejére.

I.

A lelkigyakorlatok számára kitűzött napok nem szünnapok, hanem a bűnbánat, megbánás és komoly megfontolás ideje, azért a tanulók, mint jó katolikus ifjakhoz illik, lelki üdvök komoly munkálására fordítsák azokat.

II.

Tartózkodjanak az összejövetelektől, nehogy egymást háborgassák, ugyszintén a lármas társalgástól, sőt inkább, ha a körülményeik engedik, még a hiába való beszélgetésektől is; látogassák a legméltóságosabb oltári szentséget a templomban, mely egész nap nyitva áll; olvassanak jámbor lelki könyveket; foglalkozzanak tanulmányaikkal és leckéikkel.

III.

Az elmékedéseket ne csak figyelemmel kísérjék, hanem napközben is gon-

dolkodjanak azok fölött, s általában törekedjenek hitünk szent igazságaiba úgy behatolni, hogy azok által meghatva, a jóban és erőnyben előhaladást tegyenek.

IV.

Minden emelkedés után rövid ideig (3—4 percig gondolják újra át a halottakat; irjanak fel néhány jó gondolatot későbbi időkre és jegyezzék fel jó feltételeiket is.

V.

Készüljenek lassankint a szent gyónásra s nagyon ajánlatos, hogy egy évről, avagy hosszabb vagy rövidebb időről általános gyónást végezzenek.

VI.

Vizsgálják meg magukat főbb hibáik és hajlandóságai tekintetében s gondolkodjanak afölött, hogyan küzdhetnek legsikeresebben azok ellen.

VII.

Igyekezzenek naponként elmondani a szent olvasót és gyakoroljanak ezen néhány nap alatt több hasonló áhitatot.

8. Fegyelmi állapot. A fegyelem érdekében a tanári testület megtett mindent, ami csak hatáskörében állott s intézkedéseit a rendtartás szellemében és utasításai nyomán foganatosította. A tanuló ifjuság magaviselete általában megfelelő volt, bár a rakoncátlanság még mindig kísért s ezért osztályfői megrovások elég gyakran fordultak elő, többeket igazgatói dorgálással kellett büntetni s 5 tanuló »consilium abeundi«-t kapott. Remélhető mindamellett, hogy jó szándéku törekvéseinket siker fogja kísérni s a szülők és szállásadók az intézet által kiadott napirendet betartva, a rend és fegyelem fenntartásában segítő társaink lesznek s a gondjainkra bizottak erkölcsi nevelésében, a legjobb akarattal kifejtett munkálkodásunkban, lelkiismeretes közreműködéssel támogatnak, hogy így az ifjuságot minden ártalmas befolyástól megvédhessük.

9. Egészségi állapot. Az egészségi állapot elég kedvező volt. Nagyobbszámu mulasztás vagy számbavehető járványos betegség nem fordult elő a tanulóknál, eltekintve az év végén szörványosan fellépett hasihagymáztól, melyet hat tanuló kapott meg.

A himlőoltást szeptember 11-én a városi orvos végezte. A szemvizsgálatot az intézet orvosa és egészségtan tanára szept. 17-én tartotta meg; szept. 21. és 24-én pedig megvizsgálta orvosilag az egész ifjuságot, hogy az egyeseket szükség szerint tanács-

csal elláthassa s az egészséges fejlődést biztosítsa vagy legalább a káros befolyástól óvja s ugyanekkor a torna aluli felmentésre javaslatba hozta a szervi bántalmakban szenvedő és gyenge tanulókat. E tekintetben a felmentések száma elég nagy, közel 10%, ennek okát azonban különböző vidékekről jövő tanulóknál bizonyos járványos betegségek utóbajaiban kell keresni.

A tanári testület tagjai közül hosszabb helyettesítése vált szükségessé Burger Arthur tanárnak, ki megrongált egészségének helyreállítása végett május 1-től a tanév végéig szabadságot kért, mely idő alatt Szemlér Ferenc és Jánosi Béla tanárok helyettesítették.

10. Iskolai ünnepek. A tanártestület és ifjuság a tanév ünnepélyes megnyitásán és bezárásán kívül ünnepélyes Istentisztelettel megülte Apostoli királyunk Ófelségének nevenapját, megünnepeltük továbbá október 6-át, november 5-ét, március 15-ét és az 1848. évi törvények szentesítésének évfordulóját ápril 11-ét. Ünnepeket tartottunk Erzsébet királyné Ő felsége gyászos elhunytának évfordulóján és ápril 8-án gróf Széchenyi István halálának félszázados évfordulója napján. A nyilvános ünnepélyeken a közönség is résztvett s élénk érdeklődésével jutalmazta az ifjuságot.

11. Az intézet új épülete javában készül, A belső vakolási munkák már készen vannak, s hozzá fogtak az ajtó és ablakok beállításához, továbbá a homlokzat s általában a külső munkálatokhoz is. A jövő iskolai évet az új épületben kezdjük meg.

A mostani gimnáziumnak internátussá való átalakítása ügyében a készített terv és költségvetés elfogadtatván, a munkálatok a tornateremben megkezdődtek.

12. Osztály vizsgálatok. A VIII. osztály osztályvizsgálata május 6. és 7. napjain folyt le, a hittani vizsgálat, melyen gróf Mikes János főesperes plebános püspöki biztos elnökölt, május 12-ikén volt. A többi osztály osztályvizsgálata, valamint a magánvizsgálatok június hó 13—18, továbbá 22—24. napjain tartattak meg.

13. Az ifjusági »Baróthi Szabó Dávid önképzőkör« az 1909—10. tanévben 36. évébe lépett. Vezetője Szemlér Ferenc főgimn. tanár volt.

Az 1909. szeptember hóban tartott alakuló gyűlésen a tisztviselőket választották meg. Elnök: Sebestyén Mózes VIII. o. tan.; alelnök: Petrovay Jenő VIII. o. tan.; főjegyző: Elczner Sándor

VII. o. tan. ; ellenőr : Csató Sándor VIII. o. tan. ; pénztáros : Simó László VIII. o. tan. ; aljegyzők : Bodó Elek és Finkér László VII. o. tanulók ; könyvtáros : Homolay László VII. o. tan. A bíráló testület a következő tagokból alakult : főszerkesztő : Sebestyén Mózes VIII. o. tan. ; szerkesztők : Petrovay Jenő, Soó László, Szabó Dénes és Szabó János VIII. o. tanulók ; alszerkesztők : Eperjesy Kálmán, Csató Béla, Tarisznyás Gergely VII. o. tanulók ; helyettes szerkesztők : Fülöp István VIII. o. tan. és Embery Gábor VII. o. tan.

A kör tagjainak száma 118 volt ; ezek közül 67 rendes és 51 hallgató tag. Tartott 10 rendes, 1 rendkívüli és 3 diszgyűlést. A rendes gyűlések javarésze (7) Sebestyén Mózes elnöklete alatt folyt le, de időközben történt lemondása miatt e három utolsót a vezető tanár ur megbízása folytán Petrovay Jenő vezette, mint alelnök.

A rendes gyűlések tárgya : szabadelőadás, szavalat, vitatkozás, ének és zene. Valamennyit két vagy több tag szokta megbirálni. Az önképzőkör tagjai tehetségüket irodalmi téren is érvényesítették. A szerkesztőséghez beérkezett 52 munka, melyek közül 21 ütötte meg a kívánt mértéket s mint ilyenek az »Ébredés« c. lapban jelentek meg. A megjelent művek tulnyomó része próza, vers 7 és műfordítás latinból 1 jelent meg. A prózai munkák nagyobb része értekezés s jobbára Sebestyén Mózes tollából kerültek ki. Kiváló figyelmet érdemelnek a verses bírálatok, melyek méltán sorakoznak az egyéb irodalmi munkák mellé. E téren Szabó Dénes működött kiváló ügyességgel. Megemlítendő továbbá Petrovay Jenő irodalmi beszámolója, amely nyilvánvaló fogalmatnyújtott arról, hogy mily otthonos az előadó a modern belletrisztika terén.

A gyűlések műsoraiból érték szerint a szabadelőadások emelkednek ki leginkább. Szabadelőadást tartottak : Nagy István, Simó Domokos, Soó László VIII. o. tanulók és Ferencz Gyula VII. o. tan. ; szabadelőadásaik tárgyát az irodalomból vették. Az évfolyamán elhangzott 15 szavalat. Ezekből dicséretesen sikerült 6, sikerült 8 és kevésbé sikerült 1. A szavалók közül Szomesán László VIII. o. tan., mint drámai szavалó tűnt ki. Megdicsérésre méltó szerepet töltött be a kör magán zenekara is, amely cigányos színezésével érdekesen kapcsolta össze a fiatalos, magyaros érzést.

A kör saját pénztárából jutalomdíjakat tűzött ki azok részére,

akik munkásságukkal tevékeny részt vesznek a kör szellemi föllendítésében. A jutalom kiosztásánál a munkálkodás nagysága és értéke volt mérvadó. Ezen az alapon az első díjat (20 kor.) Sebestyén Mózes VIII. o. tan. nyerte el (beszédek, magyar és idegen tárgyú értekezések), a másodikat (15 kor.) Szabó Dénes VIII. o. tan. (verses bírálatok, újabb szabású színmű, műfordítás). A »Bottáné«-féle alapítvány 20 kor. kamatját »Gyulai Pál működése« c. értekezéséért Petrovay Jenő VIII. o. tan. kapta. Jutalomban részesült még Palló Imre VIII. o. tan., aki ügyes szavalataival s művészi énekszámjaival nagyban emelte a kör ünnepélyeinek színvonalát.

5—5 korona jutalomban részesítette még a kör Simó László VIII. o. tan., mint pénztárost, Bodó Elek (aki később Elczer Sándor helyett főjegyző lett) és Finkér László aljegyzőket.

A kör tagjai szellemi művelődésének, ismeretszerzésének céljából szépirodalmi lapokat is járatott. Ilyenek: »Uj Idők«, »Vasárnapi Ujság«, »Élet«, »Az alkohol ellen«, »Zászlónk«, az »Udvarhelyi Híradó« stb.

A kör működése 1910. április 30-án végződött.

14. Kirándulási egyesület. A kirándulási egyesület célja ismeretek szerzése szemlélés útján a természettudományok, a hazai történelem, a művelődés s főképen a művészetek-története köréből. Az egyesület felügyelője az intézet igazgatója. Elnöke Jánosz Béla tanár.

Az alakuló ülésen megválasztott tisztviselői: Aelnök: Mánya Gergely VIII. o. t., pénztáros: Waitsuk Ferenc VII. o. t., ellenőr: Péter József VII. o. t., jegyző: Mihály Lajos VII. o. t.

Tagsági díj egy évre 80 fillér, a tagok száma 198.

Az október hóban megtartott közgyűlésen az elnök egy Parajd—Szovátai kirándulás tervét vetette fel és tette megbeszélés tárgyává, melyet az ülés lelkesen fogadott, de a kirándulás megtartását a résztvenni tudók kevés száma meghiúsította. Április havában Kolozsvár—Rév megtekintését tervező kirándulási tervet szintén hasonló sors érte, mert bár a költség a minimalisban volt megállapítva, annak begyűlésén a szép terv is hajótörést szenvedett.

Remélhető, ha egyesületünk alaptökéje annyira növekedik, hogy szegénysorsú ifjainkat tetemesebb összeggel segíthetjük, úgy törekvéseinket méltó siker jutalmazza.

Természetrajzi kirándulások. A tanév folyamán, midőn az

időviszonyok megengedték, délutánonként több kirándulást tettek az intézet növendékei a város környékére rovar-, mag- és növénygyűjtés céljából. 1910. június hó 2-án d. e. 8—11-ig tartó kiránduláson a természetrajz-tanár vezetése alatt egy méhészetet tekintettek meg az intézet I. és II. oszt. növendékei, mely alkalommal a vezetőtanár magyarázata mellett a különböző rendszerű méh-lakokat, a méhkirálynőt dolgozó népe körében, a különböző lép-épitményeket szemlélte meg az ifjuság.

15. Alapítványos növendékek a Szent-Imre finevelőben : I. Csató Sándor (Gyulaffy-alap), Plettel István (Köz-alap), Sebestyén Mózes (Köz-alap), Simó László (Köz-alap), Soó László (Patavina-alap), VIII. ; Elczner Sándor (Apor-alap), Eperjesy Kálmán (Keserű-alap), Fazakas István (Miklósy-alap), Mihály Lajos (Mihály-alap), VI. ; Ágoston István (Biró-alap), Csiki Péter (Köz-alap), Kerczsy Jenő (Lipót-alap), Lönhárt Miklós (Mária T.-alap), Márton Lajos (Szőcs—Mártonffy-alap), Pádár Károly (Köz-alap), Tamás Aladár (Köz-alap), VI. ; Benedek János (Köz-alap), Józsa János (Pál-alap), Mosonczky Jenő (Köz-alap), Szabó Gábor (Fülöp-alap), Rigetti Hugó (Lipót-alap), V. ; Bálint Gábor (Köz-alap), Bokor Ferenc (Pál-alap), Dakó Sándor (Köz-alap), Dénes János (Mária T.-alap), Jakab Albert (Mária T.-alap), Kovács Mihály (Lipót-alap), Kovács József (Szőcs Imre-alap), Márton Mózes (Szüts-alap), Szabó András (Mária T.-alap), Szeles Pál (Köz-alap), Vinczeffy Pál (Lipót-alap), Pap Ágoston (Biró Béla-alap), IV. ; Beke András (Lipót-alap), János Áron (Köz-alap), Miklósy István (Miklósy-alap), III. ; Vass Gáspár (Köz-alap), II. ; Balázs Gábor (Keserű-alap), I. ; Dobay Tibor V. o. (Köz-alap) készpénzben élvezte. II. Szabó János (Balogh-alap) VIII. ; Tankó Vilmos (Lakatos János-féle magánalap) VII. ; Berecz Gyula (Ferenczy Péter magánalap) VI. ; Daróczi Dénes (Ágotha magánalap) I. oszt.

Fizető növendékek : Mánya Gergely, Nagy Ignác, Székely Vilmos VIII. ; Homolay László VII. ; Ávéd Endre, Rumler Frigyes VI. ; Csató Pál, Hüve Béla IV. ; Bloch Kázmér, Csató Árpád III. ; Fazakas Sándor, Fulicea Enea, Waitsuk Pál II. ; Dobay Imre és Fazakas Ignác I. o.

Szervitorok : Kovács Ferenc V., Erdélyi Samu IV., Máthé Árpád, Lönhárt Jenő III., Mátyás Ábel I. o.

Fizető növendékek az internátusban : Bartha Antal, Jakabházy Gábor, Pongrátz Tamás, Reichert Pál, Sándor József, Sóbert Frigyes, Szabó Dénes, Tamás Elemér és Vajna András VIII. ; Csató Béla, Ferencz Balázs, Ferencz Gyula, Imre Gyula, Lachnit János, László Árpád, Sándor Imre és Téglásy Béla VII. ; Hajdu Endre, Iván Sándor, Pacchiaffó Emil, Platos Lőrinc, Szabó Endre és Szatmári Mihály VI. ; Borek Ferenc, Biró Mihály, Csergő Benedek, Kandrai Endre, Kovács Ernő, Sebök Albert, Szegedi József, Szieghárt Gyula V. ; Boér Romulusz, Ilyés Balázs, Kafka Ferenc, Oláh Antal, Pál Vencel, Szabó Imre, Szabó Gyula, Szávu Pál, Zöld Jenő IV. ; Brassai Sándor, Czárán Manó, Farkas János, Kuharcz Ernő, Lux János, Tóth Géza, Vojnika János III. ; Antal Lajos, Biró Balázs, Boánder Emmanuel, Dankovszky Loránt, Dénes Gábor, Ferencz József, Keresztély Ferenc, Pap Géza, Szabó Jerő, Szabó Lajos, Szurdu Ilyés II. ; Ambrus Gábor, András Aladár, Biró Péter, Farkas Sándor, Zonda Géza, Vass Mihály I. o.

Élelmezésre bejártak : Krizsán Zakariás, Palló Imre, Simó Domokos, Szőke Jenő, Mayerszky Gyula VIII. ; Tarisznyás Gergely VII. ; Szabó Nándor VI. ; Hammes Mihály IV. ; Sándor Dénes I. o. t.

Szervitorok : Hajdu Jenő, János Ignác IV., Boros Domokos III., Balázs Dániel és Olasz János I. o.

Az élelmezés házilag történt. Az élelmezési díj egy alapítványos növendék részére 200 korona, egy fizető növendék részére 300 korona, egy internátusi növendék részére 260 korona volt. Igazgató és élelmező : Soó Gáspár.

Új építkezés miatt a tanulók négy bérházban voltak elhelyezve, a felügyeletet Soó Gáspár igazgató, Tamás Albert főgimn. igazgató, Jánosy Béla és Jancsó Béla tanárok gyakorolták.

Figyelmeztetés a szülőkhöz! A finevelő-intézet és internatus a következő 1910/11. tanévre új épületbe költözik, mely új felszerelést kap, vízvezetékekkel és fürdővel is el lesz látva. Ide az alapítványos tanulókat is beszámítva 145 tanuló helyezhető el, kiknek 5 tanuló terem, 5 háló terem, 1 társalkodó, 1 ima és zene terem, 4 mosdó, 1 betegszoba, 1 ruhatár és egy ebédlőterem rendelkezésre állani. A fürdő 5 káddal lesz ellátva, Az ágyak mátráccal el lesznek látva. A tanulóknak egyéb ágyneműt hozniok kell és pedig : két alsó lepedőt, két párnát négy darab huzattal,

1 paplant 2 huzattal. Ugy az ágynemű, mint a fehérenemű stb. megfelelő jeggyel lesz ellátandó. A mosás külön szerveztetik és ezért a megfelelő díjat külön kell fizetni.

Azok a tanulók, kiknek szülői az erdélyi egyházmegyében laknak 300 koronát fizetnek, azok pedig, kiknek szülői az egyházmegyén kívül laknak 350 koronát. A különbség onnét van, mert az intézetet az egyházmegye, illetve az erd. róm. kath. status tulajdonát képező alapítványok tartják fenn, ennek pedig részesei az egyházmegye területén élő róm. kath. vallású lakosok; a fenntartási költségből némi részt azokra is át kell háritani, kik az intézet jótéteményeit más vidékről igénybe veszik.

Az intézetet az igazgató — két felügyelő tanár segítségével vezeti.

A felvételért a kérés az iskolai bizonyítvány csatolása mellett július hó 20-ig nyújtandó be.

16. Ösztöndíjas tanulók. Az 1909/10. tanévben ösztöndíjat élveztek a következő tanulók: Fülöp István VIII. o. t. (Kincstári Mária Terézia-féle, 240 kor.); Nagy István VIII. o. t. (Fark Kristóf-féle, 152 kor.); Szomesán László VIII. o. t. (Jövedéki birság, 300 kor.); Eperjesi Kálmán VII. o. t. (Erdélyi Kincstári, 120 kor.); Csató Béla VII. o. t. (Jövedéki birság, 300 kor.); Finkér László VII. o. t. (Jövedéki birság, 300 kor.); Iván Sándor VI. o. t. (Gosdiu-féle családi ösztöndíj, 150 kor.); Ferenczi Kálmán IV. o. t., (Sternegh Ignác-féle, 240 kor.); Tóth F. Géza III. o. t. (Jövedéki birság, 200 kor.); Thott László III. o. t. (Kincstári Mária Terézia-féle, 240 kor.); Tőzsér Béla I. o. t. és Csibi Lajos I. o. t. (Jövedéki birság alap, 200—200 kor.)

17. Tandíjmentesség. *Egész tandíjmentességben részesültek* (5953—1909. püsp. sz. a.): Petrovay Jenő, Soó László, Szabó János VIII. o., Embery Gábor VII. o., Soó Gáspár VI. o., Embery István, Kovács Ferenc, Mosonczky Jenő, Szabó Károly V. o., Dakó Sándor, Kovács Mihály, Szabó András, Szeless Pál IV. o., Jakab Dénes, Ráduly Lajos, Tamás Antal, Thott László III. o., Ferencz József, Kerestély Ferenc, Kézsmárki Ferenc, Petrovay Zoltán, Szélyes Domokos II. o., Fazakas Ignác I. o. tanulók. Összesen: 23.

Féltandíjmentességben részesültek: Csató Sándor, Fülöp István, Simó László, Sebestyén Mózes, Szabó Dénes VIII. o., Maráth Béla, Sándor Gergely, Tarisznyás Gergely VII. o., Csiki Pé-

ter, Göllner Béla, Lönhárd Miklós, Márton Lajos, Pádár Károly, Pacchiaffó Emil, Szabó Endre VI. o., Benedek János, Csergő Benedek, Józsa János, Petrovay István V. o., Csató Pál, Erdélyi Sámuel, Dénes János, Göllner Károly, János Ignác, Jakab Albert, Jakab Dezső, Hajdu Jenő, Stulmüller Antal IV. o., Boros Domokos, Binder Emil, Maráth József, Miklósy István, Pillich Dezső, Tomcsa Sándor III., Antal Lajos, Benedek József, Szabó Jenő II. o., Ambrus Gábor, Balázs Gábor, Dézsy Zoltán, Dobai Imre, Dávid Dezső, Érey Árpád, Farkas Sándor, Noll Jenő, Miklósi István, Ürmössy Zoltán I. o. tanulók. Összesen : 47.

Tandíjmentességüket elvesztették (1145—1910. püsp. sz. a.): Göllner Béla, Szabó Endre VI. o., Embery István V. o., Dakó Sándor, Göllner Károly, Kovács Mihály, Szabó András IV. o., Miklósy István, Tamás Antal III. o., Antal Lajos II. o., Dávid Dezső, Dézsy Zoltán, Ürmössy Zoltán I. o. tanulók. Összesen : 13.

18. Torna alól felmentettek (5663—1909. püsp. sz. a.): Crizsán Zakariás, Majerszky Gula, Reichert Pál (1—2 hónapra), Szabó János, Tamás Elemér és Vajna András VIII. o., Csató Béla, Ferencz Gyula, Ferencz Balázs, Elczner Sándor, Szini Lajos, Tarisznyás Gergely VII. o., Lönhárd Miklós, Nagy Pál, Tamás Aladár VI. o., Biró Mihály, Kovács Ferenc V. o., Farkas János III. o., Betegh Pál, Katona József, Kovács Dénes II. o., Ambrus Gábor, Borbély Béla, Farkas Sándor, Gál Gyula, Tőzsér Béla I. o. t. Összesen : 26 tanuló.

Ideiglenesen felmentettek : Ciocán János VII. o., Göllner Béla, Kerecsy Jenő VI. o., Kerestély István V. o., Grünspann Dávid és Vass Mihály I. o. tanulók. Összesen : 5.

Rajz alól felmentést nyert Betegh Pál II. o. t.

19. Főtanhatósági leiratok és intézkedések. 1. 3138—1909. püsp. sz. a. az egyfolytában való tanítás próbaképpen elrendeltetik.

2. 3436—1909. püsp. sz. a. Szabó János h. hittanár rendes hittanárnak neveztetik ki június hó 1-től kezdődőleg.

3. 3434—1909. püsp. sz. a. Kulcsár Ferenc tanár Brassóból a helybeli főgimnáziumhoz áthelyeztetik.

4. 4050—1909. püsp. sz. a. Soó Gáspár a finevelő intézet igazgatásával megbízatik.

5. 4053—1909. püsp. sz. a. Burger Arthurnak az első ötöd-
éves korpótlék kiutaltatik.

6. 4633—1909. püsp. sz. a. Tamás Albert igazgató a 3600
kor. fizetési fokozatba lép elő és 800 kor. igazgatói tiszteletdíjban
részeseül.

7. 4964—1909. püsp. sz. a. Szemplér Ferenc tanár IX. 1-vel
a 2800 K. fizetési fokozatba lép elő.

8. 4709—1909. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy Soó Gáspár
igazgató 1909. IX. 1-vel saját kérésére nyugdíjaztatott.

9. 4682—1909. püsp. sz. a. Gáspár Balázs tanár IX. 1-vel
3200 kor. fizetési fokozatba lépett elő.

10. 5279—1909. püsp. sz. a. a főgimnázium- és felszerelésé-
nek Tamás Albert új igazgató által történt átvételéről felvett jegy-
zőkönyv tudomásul vétetett.

11. 5577—1909. püsp. sz. a. Jaklovszky Dénes helyettes és
Kályáni Ferenc kisegítő tanároknak alkalmazást nyerne.

12. 5563—1909. püsp. sz. a. Szemplér Ferenc tanárnak 600
kor. lakáspénz utaltatott ki IX. 1-től.

13. 5783—1909. püsp. sz. a. a tanárok esküdszéki tárgya-
lásoknál a törvény által nyújtott felmentés kedvezményét vegyék
igénybe.

14. 5865—1909. püsp. sz. a. értesítés, hogy Kovács János
tanárt a vall. és közokt. miniszter ur ő nmsga 118,072—1909. sz.
a. a fennálló szerződésből kifolyólag rendes tanárrá kinevezte.

15. 5871—1909. püsp. sz. a. Szabó János tanárnak VII.
1-től kezdve 200 kor. személyi pótlék lett kiutalva.

16. 5862—1909. püsp. sz. a. értesítés, hogy a tanárok sze-
mélyi pótléka címén félévenként 3100 kor. utaltatott ki.

17. 6684—1909. püsp. sz. a. értesítés, hogy a főgimnázium
államsegélyére vonatkozó szerződés revíziója végett a miniszterium
részéről a tank. kir. főigazgató ur, a Status részéről az előadó ur
küldettek ki.

18. 6390—1909. püsp. sz. a. Embery Árpád tanár a folyó
tanév végéig szabadságoltatott.

19. 1679—1909. sz. főig. leirat arról, hogy máj. 9. és 10.
napjain Nagyenyeden igazgatói értekezletet tartatni.

20. 332—1910. püsp. sz. a. az igazgatói teendők ellátásával akadályoztatás esetére Kovács János tanár bizatik meg.

21. 386—1910. püsp. sz. a. értesítés, hogy az állammal kötött szerződés revíziója tárgyában a tank. kir. főigazgató ur a Status kiküldöttével ápr. 26-án fogja a tárgyalást megtartani.

22. 963—1910. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy Gáspár Balázs tanár a vall. és közokt. miniszter ur őnmga 155,945—1910. sz. a. nyugdíjazta.

23. 186—1910. sz. főigazgatói leirattal az igazgatói értekezlet kérdései és az előadók nevei közöltetnek.

24. 959—1910. püsp. sz. a. Jancsó Béla és Szász József h. tanárokká kineveztetnek.

25. 29—1910. püsp. sz. a. értesítés, hogy az ifjuság lelki gyakorlatait P. Müller Lajos S. J. áldozó pap és Fuchs Gusztáv szentléleki plebános urak fogják megtartani.

26. 1057—1910. püsp. sz. a. a világi gondnokok részére készült utasítás.

27. 1224—1910. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy a határnaphoz nem kötött felterjesztések a következő hónap 4. napjáig felterjesztendőek.

28. 1314—1910. püsp. sz. a. értesítés, hogy Jaklovszky Dénest a vall. és közokt. miniszter ur ő nmga 213,390. sz. a. h. tanáru alkalmazta.

29. 1506—1910. püsp. és 311. főig. sz. a. elrendeltetik, hogy Gr. Széchenyi István halálának 50. évfordulója napján ifjúsági ünnepély tartandó.

30. 1546—1910. püsp. sz. a. elrendeltetik, hogy a sportnemek az időszaknak és helyi viszonyoknak megfelelőleg gyakorolandók.

31. 1558—1910. püsp. sz. a. Burger Arthur tanárnak VII. 1-től 2800 kor. fizetés és 600 kor. lakbér lett utalványozva.

32. 1884—1910. püsp. sz. a. leirat az intézet gyűjteményeinek és könyvtárának a közönség részére való megnyitása tárgyában.

33. 2237—1910. püsp. és 364. sz. főig. leirat az egyfolytában való d. e. tanítás és a másfélórás tanítási idő behozatala tárgyában.

34. 2045—1910. püsp. sz. a. értesítés, hogy az erdélyegyházmegyei papnövendékek közé a VI., VII. és VIII. osztályos tanulók közül felvétel eszközölhető július 1-én.

II.

A főgimnázium igazgatóságának kezelése alatt álló alapítványok és alapok kimutatása.

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fil.	kor.	fil.
<i>1. Botta Györgyné alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1909. jan. 30-ikán . . .	1085	49	—	—
2	Kamat	43	84	90	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	20	—
Összesen :		1129	33	20	—
Maradt :		1109	33	—	—
<i>2. Kovács Antal alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1909. jun. 30-ikán . . .	329	12	—	—
2	Kamat	13	28	—	—
Összesen :		342	40	—	—
<i>3. Simó-féle alapítvány.</i>					
1	Alapítvány összege 1909. június 30-ikán . .	121	80	—	—
2	Kamat	4	90	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	4	—
Összesen :		126	70	4	—
Maradt :		122	70	—	—
<i>4. Daniel Gáborné alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1909. június 30-ikán . .	419	26	—	—
2	Kamat	16	60	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	16	—
Összesen :		435	86	16	—
Maradt :		419	86	—	—

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fil.	kor.	fil.
<i>5. Az 1889. és 1999-ben jubiláltak alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1909. jun. 30-ikán . . .	359	48	—	—
2	1909. VII. 9. újabb betét 50 K	50	—	—	—
3	Kamat	16	43	—	—
Összesen :		425	91	—	—
<i>6. Jánossy József alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1909. jun. 30-ikán . . .	192	74	—	—
2	Kamat	7	76	—	—
Összesen :		200	50	—	—
<i>7. Laiber Antal alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1909. június 30-ikán . .	213	46	—	—
2	Kamat	8	60	—	—
Összesen :		222	06	—	—
<i>8. Az 1904-ben jubiláltak alapítványa.</i>					
1	Az alapítvány összege 1909. jun. 30-ikán . .	204	85	—	—
2	Kamat	8	24	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	8	—
Összesen :		213	09	8	—
Maradt :		205	09	—	—
<i>9. Gyertyánffy Albert és Gábor alapítványa.</i>					
1	Az alapítvány összege 1909. június 30-ikán	227	29	—	—
2	Kamat	13	07	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	10	—
Összesen :		240	36	10	—
Maradt :		230	36	—	—
<i>10. Erdélyi István alapítványa.</i>					
1	Tőke 1909. június 30-ikán	206	42	—	—
2	Kamat	8	23	—	—
3	Jutalmazások	—	—	8	—
Összesen :		214	74	—	—
Maradt :		206	74	—	—

		Bevétel		Kiadás	
		kzr.	fl.	kor.	fl.
<i>11. Király Lajos tanár alapítványa.</i>					
1	Tőke 1909. június 30-ikán	275	98	—	—
2	Kamat	11	12	—	—
	Összesen :	287	10	—	—
<i>12. Farczády K. Lajosné alapítványa.</i>					
1	Tőke 1909. június 30-ikán	1009	17	—	—
2	Kamat	40	76	—	—
3	Jutalmazások	—	—	40	—
	Összesen :	1049	93	40	—
	Maradt :	1009	93	—	—
<i>13. Bálint Gábor alapítványa.</i>					
1	Tőke 1909. június 30-ikán	204	25	—	—
2	Kamat	8	24	—	—
3	Jutalmazásra	—	—	8	—
	Összesen :	212	49	—	—
	Maradt :	204	49	—	—
<i>14. Zene-alap.</i>					
1	Alaptőke 1909. június 30-ikán	5195	65	—	—
2	Kamat	210	42	—	—
	Összesen :	5406	07	—	—
<i>15. Ifjúsági segélyző-alap.</i>					
1	Tőke 1909. június 30-ikán	552	60	—	—
2	Kamat	22	30	—	—
	Összesen :	574	90	—	—
<i>16. Önképzőkör.</i>					
1	Tőke 1909. június 30-ikán	682	33	—	—
2	Kamat és tagsági díjból	116	91	—	—
	Összesen :	799	24	—	—

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fl.	kor.	fl.
<i>17. Kirándulási alap.</i>					
1	Tőke 1909. június 30-ikán	1409	—	—	—
2	Kamat és tagsági díjból	255	23	—	—
Összesen :		1664	23	—	—
<i>18. Ifj. segélyző-könyvtár.</i>					
1	Tőke 1909. június 30-ikán	1740	26	—	—
2	Kamat	70	16	—	—
3	Segélyezésre	—	—	7	46
Összesen :		1810	42	7	46
Maradt :		1802	96	—	—
<i>19. Mária-társulat.</i>					
1	Tőke 1909. június 30-ikán	284	67	—	—
2	Kamat	11	48	—	—
Összesen :		296	15	—	—
<i>20. Butorrongálás.</i>					
1	Tőke 1909. június 30-ikán	379	08	—	—
2	Kamat és pénztári maradványból	40	22	—	—
Összesen :		419	30	—	—
<i>21. Tintapénz.</i>					
1	Tőke 1900. június 30-ikán	463	03	—	—
2	Kamat és múlt évi marany	35	18	—	—
Összesen :		498	21	—	—
<i>22. Török Albertné Zeyk Lenke alapítvány.</i>					
1	Tőke 1909. július 24-ikén	470	51	—	—
2	Kamat	18	98	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	10	—
Összesen :		479	49	10	—
Maradt:		469	49	—	—

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fil.	kor.	fil.
<i>23. Tamás Albert jub. alapítványa.</i>					
1	Tőke 1909. június 30.-án	527	18	—	—
2	Kamat	21	28	—	—
3	Jutalom	—	—	5	—
Összesen :		548	46	5	—
Maradt :		543	46	—	—
<i>24. Szabó Antal IV. o. tanuló emlékére tett alapítvány.</i>					
1	Tőke 1909. jun. 30.-án	100	25	—	—
2	Kamat	4	04	—	—
3	Jutalom	—	—	4	—
Összesen :		104	29	4	—
Maradt :		100	29	—	—
<i>25. Internátusi közalapítvány.</i>					
1	Az alapítvány összege 1909. június 30.-án	12066	40	—	—
2	Értékpapirokban	1423	27	—	—
3	Kamat	640	67	—	—
Összesen :		14130	31	—	—
<i>26. Udvarhelymegyei Takarékpénztár alapítványa.</i>					
1	Tőke 1909. június 30.-án	2973	61	—	—
2	Kamat	120	12	—	—
Összesen :		3093	73	—	—
<i>27. Zálog kölcsön-intézet és betéti pénztár alapítványa.</i>					
1	Tőke 1909. június 30.-án	1238	30	—	—
2	Kamat	61	88	—	—
Összesen :		1300	18	—	—
<i>28. Internátusi gyógy-alap.</i>					
1	Alaptőke 1909. június 30.-án	348	42	—	—
2	Kamat	14	06	—	—
Összesen :		362	48	—	—

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fil.	kor.	fil.
<i>29. Soó Gáspár internátusi alapítványa.</i>					
1	Tőke 1909. június 30.-án	3644	17	—	—
2	Kamat	147	22	—	—
Összesen :		3791	39	—	—
<i>30. Jung-Cseke Lajos emlékére.</i>					
1	Tőke 1909. június 30.-án	222	75	—	—
2	Kamat	8	98	—	—
Összesen :		231	73	—	—
<i>31. Sebestyén Mózes esperes jubiláris emlék- alapítványa.</i>					
1	Tőke 1909. június 30.-án	1294	88	—	—
2	Kamat	52	30	—	—
Összesen :		1347	10	—	—

III.

Az intézet felszerelése.

I. Tanári könyvtár. *Vétel.* A műveltség könyvtára. A művészet könyve. 24 kor. — Beöthy Zsolt: A művészetek története. II. kötet. 16 kor. — Putnoky Miklós: Carmen Sylva élete és művei. 4 kor. — Gyöngyösi István: Murányi Venus. 15 kor. — Thaly Kálmán: De Saussure törökországi levelei. 8 kor. — Hedin Swen: Ázsia szívében. 14 kor. — Magyarország vármegyéi: Heves vármegye. 12 kor. — Gróf Vay Péter: Kelet művészete és műizlése.

16 kor. — Dr. Békefi Remig : A káptalani iskolák története Magyarországon. 12 kor. — Kármán Mór : Paedagógiai dolgozatai 2 kötet. 18 kor. — Dr. Méhely Lajos : A földi kutyák fajai. 15 kor. — Középkori krónikások : A három Villani krónikája. 10 kor. — Vörösmarty Mihály : Összes költői művei. 10 kor. — Sztáray Irma grófnő : Erzsébet királyné kíséretében. 5 kor. — Gaál Mózes : A jövő iskolája. 2 kor. 40 fill. — Browning Oszkár : A nevelés elméletének története. 4 kor. — Dr. Márky Sándor : II. Rákóczy Ferenc. II. kötet. 10 kor. — Récsey Viktor : Pannónia ókori mitológiai emlékeinek vázlata. 6 kor. — Farkas E. : Petőfi élete. Eperjessy A. : Petőfi életéből. 3 kor. — Palágyi M. : Petőfi. Somogyi Gy. : Petőfi költészete. 3 kor. — Déry Gy. : Petőfi Zoltán. Krudy Gy. : A negyvenes évekből. 3 kor. — Bajza J. : Petőfi István versei. Kacziány G. : Petőfiről. 3 kor. — Várady A. : Az elzárt menyország. Endrődi S. : Petőfi a magyar költők lantján. 3 kor. — Magyarország vármegyéi. Bács-Bodrog vármegye. II. kötet. 12 kor. — Gyulai Pál : Dramaturgiai dolgozatok. 2 kötet. 16 kor. — Lyka Károly : Kis könyv a művészetről. 3 kor. — Dudek János dr. : A modernizmus és a katolicizmus. 3 kor. 20 fil. — Dr. Valnicsek Béla : A nagyheti szertartások. 12 fil. — Magyar Statisztika közlemények. X, XVI, XXIV, XXVI, XXVIII, XXIX. 35 kor. — Dudek János dr. : Származástan és világnézet. 2 kor. 50 fil. — Ember Sándor : Az erkölcsnevelés problémája. 3 kor. — Nyelvemléktár XV. k. 6 kor. — Pável Ágost : A vashiddegkúti szlovén nyelvjárás hangtana. 2 kor. 80 fil.

Tagilletmény. Magyar Tud. Akadémiától : Raleigh Walter : Shakespeare. — Mahler Ende : Ókori Egiptom. — Kállay Béni : A szerb felkelés története. 2 kötet. — Magyar Tud. Akad. Almanach 1910. — Szent István Társulattól : Dr. Giesswein Sándor : Egiptom és a Biblia. — Szeghy Ernő : A Budhizmus és a kereszténység. — A Term. Tud. Társaságtól : Mágócsy-Dietz Sándor : A növények táplálkozása. — Berget Alfonz : A földgömb és a légkör fizikája. — Zemplény Győző : Az elektromosság és gyakorlati alkalmazása.

Ajándék. A vall. és közokt. miniszter úr ajándéka! : Chobot Ferenc : Jézus Krisztus egyházának története 3 kötet. — Éber László : Művészettörténelmi olvasmányok. — Dr. Zelenyák János :

A gyógynövények hatása és használata. — Vezető a m. kir. földtani intézet muzeumában. — Nagy-magyar atlasz. — Szerzők ajándéka: Horváth Cyrill: Szépirodalmi munkái. — Az erd. róm. kath. Status XIV. kongr. évkönyve. — Az erdélyi egyházmegye névkönyve. — Atzél József: költemények. — Gálffy Ignác: Köz-művelődési egyesületeink föladatairól. — A szabadoktatás országos szervezete. — Gustav Ebner: Für König und Vaterland. 1 kor. — Horánszky L., Bacsányi János és kora.

Folyóiratok. Katholikus paedagogia 8 kor. — Oklevél Szótár. 1 füz. 1 kor. 50 fill. — Tornaügy. 6 kor. — Herkules 8 kor. — Katholikus Szemle. 10 kor. — Budapesti Szemle. 24 kor. — Természetrizai füzetek. 6 kor. — Természettudományi Közlöny, Pótfüzetek, Vegytani lapok, Állattani és Növénytani közlemények 30 kor. — Magyar Nyelvőr. 10 kor. — Országos középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. 8 kor. — Ethnographia. 6 kor. — Matematikai és Fizikai Lapok. 10 kor. — Zeitschrift für Math. und Naturwissenschaftlichen Unterricht, 14 kor. 40 fill. — Zeitschrift für physikalischen und chemischen Unterricht. 12 kor. — Középiskolai math. lapok. 6 kor. — A katholikus Hitterjesztés Lapjai. 6 kor. — Zeitschrift für deutsche Philologie. 20 kor. — Egyet. Philologiai Közlöny. 10 kor. — Földrajzi közlemények. 10 kor. — Irodalomtörténeti közlemények. 10 kor. — Magyar paedagogia. 10 kor. — Nyelvtudományi közlemények. 6 kor. — Magyar történeti életrajzok. 10 kor. — Archeologiai Értesítő 12 kor. — Hit-tudományi Folyóirat. 10 kor. — The Studio 36 kor. — A rajz. 5 kor. — Bölcséleti folyóirat. 10 kor. — Századok. 10 kor. — A magyar filozófiai társaság közleményei. 6 kor. — Művészet. 20 kor. — Magyar Középiskola. 8 kor. — Magyar Társadalomtudományi Szemle. 20 kor. — Die Kunst.

A folyó évi beszerzés a folyóiratokat nem értve bele 53 mű, 60 kötetben és 446 kor. 52 fill. értékben.

Burger Arthur, a könyvtár őre.

II. Ifjusági könyvtár gyarapodása a) vétel útján: Abonyi Á.: A történelem hősei. — De Amicis: A szív. — Angyal D.: Bethlen Gábor életrajza. — Arany J.: Naiv eposzunk. Toldi (5 pld.) — Áldásy A.: Pázmány Péter élete. — Balogh B.: Három székelly diák útazása. — Barabás Á.: Felhők. — Benedek E.:

Bálványosvár. Csodavilág. — F. Burnett—Névy: A kis lord. — Büttner J.: Az édes mostoha. — Coopèr—Mikes: Vadölő. — Csánki D.: Rajzok Mátyás király korából. — Dante—Papp: A paradicsom. — Déry Gy.: Petőfi Zoltán. — Donászy F.: Tholdi Miklós. — Egressy Á.: Petőfi Sándor életéből. — Endrődi L. és Baros Gy.: Petőfi a magyar költők lantján. — Farkas E.: Petőfi élete. — Ferenczy Z.: Szabadság, szerelem. Gaal M.: A kegyelemkenyér. Hazafias könyvtár (50 szám) — Galeotto — Császár: Mátyás királyról. — De Gerando A.: Az emberiség jóltevői. — Genin: Egy valódi hős. — Gyulai P.: Petőfi és lírai költészetünk. Szilágyi és Hajmási (5 pld.) Higginson W.: Az északamerikai egyesült államok története. — Kacziány G.: Petőfiről és mestereiről. — Kempis — Pázmány: Krisztus követéséről. — Kisfaludy K.: vig beszélei. — Krudy Gy.: A negyvenes évekből. — Lőrinczy Gy.: Hűség szivek. — Mikszáth K.: A két koldusdiák. A mi a lelket megmérgezi. — Montesquieu — Orlai: Elmélkedések a rómaiak nagyságának és hanyatlásának okairól. — Niebuhr — Gaal: Görög hősök (2 pld). — Palágyi M.: Petőfi, — Petőfi István versei. — Petőfi és Arany levelezése. — Plutarchos — Kacsokovics: Párhuzamos életrajzok, Réves D.: Fókavadászaton. Jegesmedvék között. — Rostand — Ábrányi: A sasfiók. — Sebők I.: Öt világrészen keresztül. — Simai Ö.: Mohács a magyar költészetben. — Simonyi J.: Idegen népek közt. — Sophokles—Csiky: Oedipus király, Oedipus Kolonosban. Antigone. — Somogyi S.: Petőfi Sándor költészete. — Swift J.: Gulliver utazásai. — Petőfiné Szendrey J. költeményei és naplói. Eredeti elbeszélései. — Tábori R.: Magyar vitézek Párisban. — Tisza E.: Híres gyermekek. — Tompa M. népregéi. — Twain M.: Koldus és királyfi. Hucklebery Finn kalandjai. — Váradi A.: Az elzárt menyország. Regényes rajzok Petőfi életéből. b) Ajándék utján: P. Jánossy B.: Virágénekek (2 pld. Szerzőtől), — Bárány I.: Magyarország története elbeszélésekben. (Kuharc E. III. t. ajándéka.) c) Tagilletmény fejében: Giesswein S.: Egip-tom és a biblia. — Kiss J.: Isten megismerése a látható világból. — Szeghy E.: A buddhizmus és a kereszténység.

Az idei szaporodás 116 mű, 128 kötetben, 201 kor. 40 fill. értékben. Jártak az Élet és Kath. Szemle c. folyóiratok.

Dobos Ferenc dr. az ifjusági könyvtár őre.

III. Történelem földrajzi szertár. Idei gyarapodás: A magyar Szent korona országainak iskolai fali térképe. 22 kor. 50 fill. A vallás- és közokt. miniszternek ajándéka. Állománya 392 drb 3405 kor. 15 fill. értékben a tanév végén.

Dobos Ferenc dr. a gyűjtemény őre.

IV. Természetrajzi szertár.

1. *Álattani gyűjtemény.* A mult iskolai év végén volt 1948 drb. 4098 kor. 29 fill. értékben. Idei gyarapodás: Egy vörös gém (*Ardea purpurea*) kitömve, értéke 19 kor.

2. *Növénytani gyűjtemény.* A mult iskolai év végén volt 1282 drb. 715 kor. 30 fill. értékben.

3. *Ásványtani gyűjtemény.* A mult iskolai év végén volt 1055 drb. 804 kor. 20 fill. értékben. Idei gyarapodás: Kranz-féle kristályminták, 54 drb értéke 153 kor.

V. Vegytani szertár. Az újabb felszerelés értéke eszközökben és anyagokban: 460 kor. 24 fill.

Kulcsár Ferenc a szertár őre.

VI. Természettani szertár. A természettani szertár állapota az 1909—10. tanév végén az alapleltár szerint a következő volt: 437 drb. 6337 kor. 42 fill.

A muzeum őre: *Luckhaub Gyula dr.*

VII. Rajzszeretár. A szeretár 1908—1909. tanév végén tartalmazott összesen 1046 tárgyat, körülbelül 1 610 korona értékben. Gyarapodás az 1909—10. tanévben (vételi útján): 10 drb. praeparált lepke üvegdobozokban, 5 drb. bogár üvegdobozban. Kitömött angorakecske, kék- és széncinke, őrgébics, tengelic, erdei pinty, veréb, tyúk, pergő-kacska, hermelin. Modeltartó állvány 1 drb. Keretek üveggel 30 drb. Összesen 55 drb. 148 korona értékben. Ajándék útján: Simon I. I. o. t. 1 drb pokályt, Farkas I. III. o. t. 2 drb ásványt, Zekariás I. III. o. t. 1 drb pisztolyt, Bálint P. I. t. 1 drb régi könyvet, Biró P. I. o. t. 1 drb fapoharat, Székelyhidy L. III. o. t. egy sarkantyut és egy fegyverrészt, Tamás A. III. o. t. 1 drb faragott sőtartót, Szeles P. IV. o. t. 2 drb tengeri kagylót ajándékoztak a szeretárnak. A szeretár tehát jelenleg tartalmaz 1112 tárgyat mintegy 1760 korona értékben.

Spanyár Pál, a rajzszeretár őre,

VIII. Tornaszertár. A szertár állománya a múlt iskolai év végén volt 395 drb. 2031 kor. 61 fill. értékben.

IX. Az éremtár gyarapítására az 1909—1910. évben a következő érmekeket illetve pénzeket kaptuk: Mikes János gróf 9 drb. — Az I. osztályból: Bagó Árpád 2 drb. — A III. osztályból: Lux Mihály 1 drb. — A IV. osztályból: Szeles Pál 3 drb. — Az V. osztályból: Szabó Gábor 2 drb. — A VII. osztályból: Ciocan J. 12 drb., Embery G. 2 drb., Fazakas J. 1 drb., Ferencz B. 2 drb. Összesen: 34 drb.

Burger Arthur, az éremtár őre.

IV.

A rendes tárgyak tananyaga.

— A tanterv és utasítás szerint. —

I. Vallástan.

I. osztály. K. k.: Kis katekizmus. Heti 2 óra.

Tanár: *Szabó* János.

II. osztály. K. k.: Pokorny E., Ó-szövetségi bibliai történetek. Kis katekizmus. Heti 2 óra.

Tanár: *Szabó* János.

III. osztály. K. k.: Pokorny E., Ujszövetségi bibliai történetek. Heti 2 óra.

Tanár: *Szabó* János.

IV. osztály. K. k.: Némethy Lajos, A róm. kath. egyházi szertartások kézikönyve. Heti 2 óra.

Tanár: *Szabó* János.

V. osztály. K. k. : Matuszka Mihály, Katholikus keresztény hittan. Heti 2 óra.

Tanár : *Szabó* János.

VI. osztály. K. k. : Matuszka Mihály, Katholikus Keresztény Erkölcsstan. Heti 2 óra.

Tanár : *Szabó* János.

VII. osztály. K. k. : Demény Dezső, Egyháztörténclem. Heti 2 óra.

Tanár : *Szabó* János.

VIII. osztály. K. k. : Uhlyárik Jenő, Apologetika vagy a kath. vallás alapigazságainak védelme. Heti 2 óra.

Tanár : *Szabó* János.

II. Magyar nyelv és irodalom.

I. osztály. K. k. : Bartha József dr., Magyar nyelvtan. Prónai Antal dr., Magyar olvasókönyv. — Olvasmányok : Népmesék, mondák, népköltemények. Görög mondák. Hun és magyar történeti mondák és elbeszélések. A magyar föld és népéletből. Költemények, melyeknek tárgya a hazaszeretet, katonaelet és a családi kör. Ezek egy részét könyv nélkül is tanultuk. — Nyelvtan : Az egyszerű mondat és nemei. A mondat- és beszédrészek. Helyesírás, interpunctia gyakorlatilag. — Írásbeli dolgozatok : A helyesírás és mondatrészek gyakorlására.

Tanár : *Fazakas* Gáspár.

II. osztály. K. k. : Bartha József dr., Magyar nyelvtan mondatani alapon és Prónai A. dr., Magyar olvasókönyv. Heti 5 óra. Olvasmányok : A) Prózaikak : Fáy A. és Czuczor G. meséiből. A kecskekörmök. A lietavai csoda. A kolozsvári bíró. Világos vára. Veneturné vára. A koldusgyermek. Bandi, Julián az őshazában. A tatárok és betörésük. A mohi csata. A tatárok pusztítása a hazában. A tatárjárás után. Szent Erzsébet és Szent Margit. Hunyadi János. Mátyás király. Mátyás király menyegzője. A labda.

Lykurgos Spárta törvényhozója. Solon Athén törvényhozója. A Szentföldön. A Forum Romanum. B) Költőiek: A tücsök és a hangya. A szél és a nap. Diósgyőr. Galamboskő. Mátyás király Gömörben. Az obsitos látogatása Ferenc császárnál. A légkő. A keresztutról. A vámosujfalusi jegyző. Boldogasszony anyánk. Szent Erzsébet betege. Kont. Hunyadi halála. Régi dal, régi dal. A szegény asszony könyve. A jó öreg korcsmáros. Távolból. Szózat. Mikes. A rab. Hymnus. A költemények egy részét említettük is.

Tanár: Szász József.

III. osztály. K. k.: Bartha J. dr., Magyar nyelvtan és Prónai A. dr., Magyar olvasókönyv. Heti 5 óra. Olvasmányok: A) Prózaik: A garabonciás diák. Mit csinál a gólya. Kedves atyafiak. Az öregek. A Tisza. Rókafogás. A szovátai berbécsek. Zboró. A mohácsi ütközet. A kőszegi hősök. Buda elfoglalása. Az egi hősök. A szigetvári vértanúk. Pázmán Péter. Buda visszafoglalása a töröktől. II. Rákóczi Ferenc gyermekkora. II. Rákóczi F. felkelése. II. Rákóczi F. halála. 1848. márc. 15. Lóvásár. A magyar nemzeti fa. Égszakadás. A perzsák és görögök háborúi. B) Költőiek: Sári néni. A fülemüle. Egy nótáriusnak budai utazása. A hamis tanu. Pipás kántor. Dobozi Mihály és hitvese. Szondi két apródja. Pókainé. Rákócziné. Esztergom megvételéről. Családi kör. Vajdahunyadon. A gólya. A tölgyek alatt. Kereszt a vadonban. Fiamnak. Kis gyermek halálára. A 138. zoltár. Stella Maris. Könyvnelkül: A fülemüle. Mohács. Pókainé. Rákócziné. Családi kör. A gólya. A tölgyek alatt. Fiamnak. 138. zoltár. Stella Maris.

Tanár: Frölich Ottó.

IV. osztály. K. k.: Négyesy László, Stilisztika. Heti 3 óra. Havonként két, felváltva házi és iskolai dolgozat, összesen 14. — Tananyag a tanterv szerint. Iskolai olvasmányok a könyvben levő mesék, példák, anekdoták, leírások, erkölcsrajzok és jellemzések. Arany János »Toldi«-ja, »Toldi szerelme«, »Toldi estéje« bő magyarázatokkal, boncolgatásokkal és a kiválóbb helyek emlékezésével. Házi olvasmányok kisebb elbeszélések, leírások kijelölés útján.

Könyvnelkül: Rozgonyiné. Pató Pál úr. A falu este. A közelítő tél. Himfy dalaiból. Epigrammák. Toldi I., II. Ének,

Tanár: *Kályáni* Ferenc.

V. osztály. K. k.: Négyessy László. Tankönyv: Rhetorika. Prózaolvasmányok és elmélet. Heti 3 óra. Olvasmányok: A nádorfehérvári ütközet. Hunyadi János. Id. Wesselényi M. báró. Beszélgetés az Istenségről. A szülők iránti szeretet. Plinius levelei Tacitushoz. Mikes törökországi leveleiből. Hasznai a teremtetett állatokról való elmélkedésnek. Petőfi és Arany levelezéseiből. Parainesis. Emlékbeszédék Kazinczy, K. Csoma Sándor, Arany János felett. Kossuth Lajos beszéde a nemzeti védelemről. Kötelező magánolvasmányok: Pázmány és Káldi predikációi, Mikes K. levelei, Arany balladáit.

Tanár: *Kovács* János.

VI. osztály. K. k.: Négyessy László, Poétika olvasmányokkal. Heti 3 óra. Havonként egy írásbeli dolgozat, összesen 6. Közös olvasmányok, voltak a kézikönyv szemelvényein kívül a »Zrinyiász« »Bánk-bán« s bő szemelvények Petőfi és a magyar nép lírájából. — Magánolvasmányok: Buda halála. Zalán futása. Két szomszédvár. Coriolanus. Iréne. Kérők. Sárgacsikó. Petőfi leiró költeményei.

Tanár: *Szemlér* Ferenc.

VII. osztály. K. k.: Dr. Váczy János, A magyar irodalom története I. k. A legrégebb kortól Kisfaludy Károlyig. Olvasmányokul szolgáltak a tankönyv szemelvényein kívül Bán A. »A magyarok eredete« »Balassi B. élete és költészete« »Balassa B. követői« Gyöngyösi »Murányi Venus-a« »Virág B. élete és költészete«. Nógrádi L. »Zrinyi Miklós prózai művei« Bartha J. »Magyar egyházi énekek a ker. középkorból és a vallási harcok korából«, »Tinódi S. válogatott krónikás énekei«. Endrei Á. »A kuruc költészet epikája«. Madarász Fl. »Pázmány P. három predikációja«. Rubinyi M. »Révai M. élete és nyelvészeti törekvései«. Balassa J. »Kazinczy és a nyelvújítás« c. szemelvényes munkái. Kötelező magánolvasmányok voltak: A közép-

kori legendaköltészet. Pázmány »Kaluza«. Faludi művei. Thaly K. »A kurucköltészetéről«. Berzsenyi ódái, Gvadányi »Peleskei nótárius«-a. Csokonai »Dorottya«-ja és a Lilla-dalok, Kazinczy »Pályám emlékezete« és Kölcsey költői művei.

Tanár: *Burger* Arthur.

VIII. osztály. K. k.: Dr. Váczy János, A magyar irodalom története II. k. Heti 3 óra. Havonként egy írásbeli dolgozat; összesen 8. Közös olvasmányok voltak a tankönyv szemelvényein kívül: Gyulai, Vörösmarty életrajza; Riedl, Arany János élete és költészete; Madách, Ember tragédiája; bő szemelvények a népköltési gyűjteményekből, Tompa és Vajda János költeményeiből. Házi olvasmányok: Vörösmarty: Zalán futása; Csongor és Tünde. Czuczor: Botond. Eötvös: Falu jegyzője. Kemény: Zord idők; Rajongók. Jókai: Uj földesur. Széchenyi: Hitel. Szigligeti valamegyeni népszínműve és vigjátéka. Csiky G. egy vigjátéka.

Tanár: *Szemlér* Ferenc.

III. Latin nyelv és irodalom.

I. osztály. *Olvasmány:* Egy római gyermek életét tárgyaló szöveg (1—26, 23 retroverzióval). — *Nyelvtanítás:* Az olvasmány alapján vázlatosan a declinációk. A coniugatioók activ alakjai az indicativusban. Melléknevek és fokozásuk. Melléknévi határozók. Tőszámnevek 1—100-ig. — Névmasok. A legfőbb praepositioók. A mondatantból az egyeztetés szabályai. — *Írásbeli gyakorlatok:* Magyar mondatok fordítása latinra az olvasmányokból, a tanártól szerkesztett mondatok alapján. K. k.: Geréb—Morvay: Kis latin nyelvkönyv. Szamosi János dr. Latin nyelvtana.

Tanár: *Fazakas* Gáspár.

II. osztály. K. k.: Szamosi János, Latin nyelvtan és olvasókönyv. Heti 6 óra. Olvasmányok: Latinról magyarra: De bello Troiano. Adventus Aeneae in Italiam. Bellum contra Rutulos

Ètruscosque. Romulus urbem Romam condit. Romulus, primus rex Romae. Brutus consul suorum filiorum iudex. Porsenna. Horatius Cocles. Mucius Scaevola. Cloelia virgo. Secessio plebis in sacrum montem. Coriolanus. Veii capti. De Geysa. duce Hungarorum, Roma urbs ab Gallis capta. Magyarról latinra: A földmivelő és fiai. Az aranykor. Egyes mondatok.

Tanár: *Szász József.*

III. osztály. K. k.: Szamosi János dr. Latin nyelvtana. Szamosi J. és Vida Aladár: Latin olvasó és gyakorlókönyv a III. osztály számára. Heti 6 óra. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat, összesen 15. Prózai olvasmányok: De Miltiade. De Aristide. De Cimone. De Themistocle. De Scipione Africano Minore. De bello contra Pyrrhum. De bello punico primo et secundo. De Quinto Fabio Maximo. Az ezekhez alkalmazott magyar szövegek latinra fordítottak le. Költői olvasmányok Phaedrus meséi közül: Lupus et agnus. Graculus superbus et pavo. Canis per fluvium carnem ferens. Vacca, capella, ovis et leo. Lupus et grus. Vulpes et corvus. Leo senex, aper, taurus et asinus. Vulpes et ciconia. Cervus ad fontem. Rana rupta et bos. Lupus ad canem. Aquila feles et aper.

Tanár: *Frölich Ottó.*

VI. osztály. K. k.: Schultz D. Latin nyelvtana és Olvasókönyve és Dávid I. Olvasókönyve. Heti 6 óra. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat, összesen 15. — Olvasmányok: *a)* Magyarról latinra: Egyes mondatok és összefüggő szövegek. A föld. *b)* Latinról magyarra: Prózaik: Gallia leírása. Caesarnak a helvétekkel és Ariovistusszal viselt háboruja. Költőiek: Az emberi nemnek négy korszaka. Deucalion és Pyrrha. Icarus. Midas, Philemon és Baucis. Költői gnomák. Nyelvtan: A tentervben előírt anyag.

Tanár: *Kovács János.*

V. osztály. K. k.: 1. Szemelvények Ovidiusból. Szerk. Csengeri János dr. 2. M. T. Ciceronis De imperio Gn. Pompei oratio ad Quirites. Magyarázta Zsámboki Gyula. Heti 6 óra. — Végzett anyag: *A)* Költőiek: A megválás percei. Evander és Carmenta Latiumba érkezése. Hercules és Cacus. Romulus és Remus kite-

vése. Róma alapítása. Remus halála. Gabii elfoglalása. Ardea ostroma. Regifugium. A világ teremtése. Niobe, Latona és Iyciai pórok. Realiák és verstan. B) Ciceró egész beszéde a hozzá fűződő magyarázatokkal. Könyvnélkül : A tél Tomiban. Cicero beszédéből a 7. fejezet.

Tanár : *Kovács János.*

VI. osztály. K. k. : Cserép József dr., Szemelvény P. Vergilius Maró Aeneiséből és Kalmár Elek, T. Livii ab urbe condita II. XXI—XXII. Cserép József dr. Római régiségek. Heti 5 óra. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 15. Költői olvasmányok : Szemelvények Vergilius Aeneisének I. és II. könyvéből. Prózaolvasmányok : Szemelvény Livius XXI—XXII. könyvéből.

Tanár : *Szász József.*

VII. osztály. K. k. : Szemelvények P. Vergilius Maro Aeneiséből. Cserép J. dr. — C. Sallustii Crispi De bello Jugurthino. Kempf József. — Cicero »De signis.« Zsámboki Cyulától. — Segédkönyv : Horváth—Wagner : Római régiségtan. *Olvasmány* : Vergilius Aeneiséből a IV. és VI. könyv, bő szemelvényekben. C. Sallustius Crispustól a Jugurtha-háboru a mellékesemények tartalmi áthidalásával. Ciceronak »De signis« c. beszédjéből 14. fejezet. *Könyv nélkül* : Válogatott helyek V. Aeneiséből és a De bello Jugurthino-ból. *Írásbeli dolgozatok* : Magyarról latinra és viszont.

Tanár : *Fazakas Gáspár.*

VIII. osztály. K. k. : Wirth Gyula. Szemelvények Qu. Horatius Flaccus műveiből ; Gyomlay Gyula : Szemelvények P. Cornelius Tacitus műveiből. Cserép József : Római régiségek. — Heti 4 óra. — A tárgyalás anyagát képezték : Horatii Carm. II. 7., 10., 14., 18., 20. ; I. 3., 22., 34. ; III. 2. ; 1. ; I. 10. ; Latinarum I. 6. ; 9. ; Ars poetica 1—85. sora ; az Annales I. 1—5. ; I. 24—28. ; IV. 50—51. fejezetei. *Cursive olvastuk* : Horatii Carm. I. 7., III. 3. adatokat ; *memoriter* volt a Carm. II. 10. A római régiségek tüzetes átisméltése. az irodalomtörténet áttekintése, a metrica egyes részletei. Havonként két írásbeli iskolai dolgozat, fordítás felváltva magyarból latinra és viszont, összesen : 14.

Tanár : *Jaklouszky Dénes.*

IV. Görög nyelv és irodalom.

V. osztály. K. k. : Szamosi János dr. Görög nyelvtana és olvasókönyve. Heti 5 óra Kéthetenként egy írásbeli gyakorlat; összesen 15. Hangtan. Névragozás, mellékevek, fokozások, határozók, névmások, számnevek. Az u végű igék ragozása. Az alaktan begyakorlására válogatott mondatok fordítása. Olvasmányok: Az anya oroslán. A favágók és a tölgy. Kényelmes hazugság. A hangyák és a tücsök. Itt van Rhodus itt ugorjál! Adomák és elmés mondások. A gyermeki szeretet. Tempe völgye.

Tanár: *Kályáni* Ferenc.

VI. osztály. K. k. : Szamosi J. dr. Görög nyelvtana és olvasókönyve. Elischer: Szemelvények Xenophon műveiből. Heti 5 óra. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat, fordítás magyarból görögre a szerzett szókinccs felhasználásával, összesen 15. -- A μ végű és rendhagyó igék. Olvasmányok: Az oroslánbörbe bujt számár. A teknősbéka és a nyúl. A fősvény. A holló és a róka. Az idegen tollakkal ékeskedő csóka. Egyszer is elég. Különös betegség. Az erős Miló. Az almafa. Xenophon Kyrupaideiájából: Kyros neveltetése (I. 2. 1—14); Anabasisából: I. 5. 1—10, és 7. 1—2, 10—20.; az Apomnemoneumatából: Herakles a válaszüton: II. 1. 20—34.)

Tanár: *Jaklowszky* Dénes.

VII. osztály. K. k. : Kempf József: Szemelvények az Iliásból. Dávid István: Herodotos műveiből való szemelvények. Szamosi János dr. Görög nyelvtana. Heti 5 óra. Havonként egy. isk. írásbeli dolgozat, felváltva görög és magyar szöveg; összesen 9. Olvasmányok: Iliásból: I. II. és III. énekből. Az epikai költészet előzményei. A görögök legrégebb költői. A trójai mondakör. Az Iliás tartalma énekek szerint. Herodotosból: Kyros története. Skytha szokások. A marathoni ütközet. A thermopyliai ütközet. Herodotos életrajza. Könyv nélkül az Iliás 1—15 sora és a thermopyliai események sirfeliratai.

Tanár: *Kályáni* Ferenc.

VIII. osztály. K. k.: Csengeri János dr. Sophokles Antigonéja. Kemenes József Odysseiája. — Heti 4 óra — Az Odysseiából olvastuk 1. 1—15. 7. sorokat, az egész 6. éneket; Antigonéból az 1—331. sorokat. Az olvasottak alapján tárgyaltuk a homerosi kor műveltségét, erkölceit, szokásait, vallási nézeteit, az eposz énekeinek tartalmát, szerkezetét; az Oidipusz mondát, az Antigoné tartalmát; átvettük főbb vonásokban a görög tragoedia fejlődését, a tragikus triasz tagjait, s a színházi régiségeket. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat; tárgya: fordítás magyarból görögre és viszont, összesen: 8.

Tanár: *Jaklowszky* Dénes.

V. Görög nyelv helyett választott irodalmi tanulmányok.

V. osztály. K. k.: Csengery János dr.: Homeros Iliasa; Gyomlai Gyula dr.: Homeros Odyszeiája; Badics Ferenc: Magyar irodalmi olvasókönyv. — Heti 3 óra. — Homeros két eposza bő szemelvényekben, a homerosi reáliák rendszeres összefoglalása az olvasmányok alapján; részletek Herodotos művéből: Kraisos bukása, Arion sorsa, Hadjárat a skythák ellen; a thermopyliai csata; Herodotos mint történetíró; műve és annak alapeszméje. Tinódi: Buda veszéséről; Cserei és Apor műveiből szemelvények, az írók életrajza, a műfaji sajátosságok összeállítása. Félévenként egy házi dolgozat.

Tanár: *Jaklowszky* Dénes.

VI. osztály. K. k.: Badics F. dr. Magyar irodalmi olvasókönyv II. kiadás, Csiky: Antigone. — Losonczy: Elektra. — Schill S. Görög irodalomtörténet. Heti 3 óra. Félévenként egy házi írásbeli dolgozat, összesen 2. Szemelvények a görög és magyar klasszikus költészetből, különösen Tyrtaios Mimnermos, Theognis, Simonides, Anakreon, Sappho, Alcaios, Archilochos, Pindaros, Bachilides, B. Szabó Dávid, Rajnis, Révai, Virág, Kazinczy, Bacszányi, Berzsenyi, Kölcsey, Csokonai s Vörösmarty jambikus,

trochaikus, dactilikus költeményeiből. Sophocles: Antigonéja és Electrája. A görög költészet története. Elegikus és jambikus költészet, dráma.

Tanár: *Dobos Ferenc* dr.

VII. osztály. K. k.: Badics Ferencz dr. Magyar irodalmi olvasókönyv III. rész; Szilasi, Szemelvények Thukydidesből; Schill, Görög irodalomtörténet. — Heti 3 óra. Félévenként 1 házi dolgozat. Olvasmányok: Thukydides bő szemelvényekben, továbbá Kazinczy, Szalay, Horváth M., Kölcsey, Kossuth, Széchenyi I. gr. és Deák F. műveiből. A görög történetírás és retorika története.

Tanár: *Dobos Ferenc* dr.

VIII. osztály. K. k.: Péterfy I. dr. és Gyomlay Gy. dr.: Szemelvények Platon és Aristoteles műveiből. Schill Salamon: Görög irodalomtörténet. Dr. Badics F.: Magyar irodalmi olvasókönyv, IV. kötet. Heti 2 óra. Félévenként egy írásbeli házi dolgozat. A görög bölcsészet története, Platon élete. Olvasmányok: Sokrates védekezése. Kriton, vagy a kötelességről. Gorgias. Az állam: szemelvényekben. Széchenyi I. gr., Kölcsey F., Eötvös I. br., és kemény Zs. politikai szereplése és publicistikai munkáinak ismertetése.

Tanár: *Kályáni Ferenc*.

VI. Német nyelv és irodalom.

III. osztály. K. k.: Orosz Alajos, Német olvasó- és gyakorló könyv teljes nyelvtannal I. rész. Heti 4 óra. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Összesen 15. — Prózai olvasmányok: Das Haus. Die Schule. Der menschliche Körper. Der Tag. Das Familienleben. Unser Garten. Das Jahr. Die Haustiere. Költői olvasmányok; Die Einkehr. Der betrogene Teufel. Beemléztük: Der betrogene Teufel c. költeményt.

Tanár: *Burger Arthur*.

IV. osztály. K. k.: Orosz Alajos, Német olvasó- és gyakorlókönyv teljes nyelvtannal. Heti 3 óra. Kéthetenként egy iskolai

írásbeli dolgozat; összesen 15. — Prózai olvasmányok: Die Boten des Todes. Die Treue. Das wohlfeile Mittagessen. Der Greis und der Jüngling. Unser König und die ungarischen Studenten. Eine merkwürdige Abbitte. General Jork. — Költői olvasmányok: Morgenlied. Die Einkehr. Die Kapelle. Der todte Soldat. Die beiden Pflüge. Das Amen der Steine. Legende vom Hufeisen. A költemények egy részét beemléztük.

Tanár: *Szemlér* Ferenc.

V. osztály. K. k.: Orosz Alajos, Német olvasókönyv és Német stílusgyakorlatok. Heti 3 óra. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 15. Prózai olvasmányok: Der Adler und das Huhn. Der Nordwind. Die drei Bruder. Sankt Peter mit der Geiss. Horatius Cocles. Mucius Scävola. Regulus. Die Zerstörung Karthagos. Bericht Eckehards. Der geheilte Patient. Das Paar Pantoffeln. Die gekreuzte Dukaten. Die Posaune des Gerichtes. — A két eke. A rózsa és a pillangó. A vadkecske és a szőlőtöke. A holló és a róka. A ló és a farkas. Az óriási káposztafej. A két pálca. A két fősvény. Az oroszlán és a róka. Költőiek: Der Schatzgräber. Die Bürgerschaft. Die Sonne bringt es an den Tag. Preis des Schöpfers. A költeményeket beemléztük.

Tanár: *Burger* Arthur.

VI. osztály. K. k.: Orosz Alajos, Német olvasókönyv és Német Stílusgyakorlatok. Heti 3 óra. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 15. — Prózai olvasmányok: Rudolf von Habsburg. Das Wunderkästchen. Die Posaune des Gerichtes. Betrachtungen über ein Vogelnest. Wiege und Sarg. Der Pilger. Treu bis an den Tod. Einer oder der andere? Der alte Gott lebt noch. Der geheilte Patient. Der Dieb. Die Pflanze und das Menschenherz. Die Jungfrau von Orleans. Az emberi test tagjai. A vas. Androlus és az oroszlán. A klastromi iskolák. — Költőiek: Der Sänger. Erlkönig. Der Schatzgräber. Der Ring des Polykrates. Lied eines Armen. Wanderer in der Sägemühle. Die Bürgerschaft. Graf Richard Ohncfurcht. Des Sängers Fluch. Vons frohen Lied. A költeményekből hatot beemléztünk.

Tanár: *Szemlér* Ferenc.

VII. osztály. Tankönyv: Német olvasókönyv IV. rész. Irtá:

Szemák István. Német stílusgyakorlatok. Irta : Orosz Lajos. Goethe —Weber, Hermann und Dorothea. Heti 3 óra. Havonként egy isk. írásbeli dolgozat, összesen 9. Prózai olvasmányok : Die erste Blütezeit der deutschen Literatur (emlézve), Das Volksepos (emlézve). Das Nibelungenlied (emlézve). Inhalt des Nibelungenliedes. Das Gudrunlied. Inhalt des Gudrunliedes. Das Kunstepos (emlézve). Die Artussage. Die Gralsage. Die Karlsage. Die bedeutendsten Dichter des höfischen Epos. Inhalt aus Parsival, Lohengrin, Tristan und Isolde und Rolandslied. Der Minnegesang. Walter von der Vogelweide. Magyarból németre : Goethe. A népies költés. Az udvari eposz. Hermann és Dorothea. Költői olvasmányok : Hermann und Dorothea. Aus dem Nibelungenliede. Aus dem Gudrunliede. Mahnung.

Tanár : *Burger* Arthur.

VIII. osztály. K. k. : Dr. Szemák István, Német olvasókönyv IV. r. Schiller—Henrich, Wilhelm Tell. Orosz Alajos, Német stílusgyakorlatok. Heti 3 óra. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat; összesen 8. — Prózai olvasmányok : Schiller, Goethe. Minna von Barnhelm : Just és a vendéglős. Az őrnagy és Marloff özvegye. A jeggyűrű. Költői olvasmányok : Wilhelm Tell. Das Lied von der Glocke. Bő szemelvények Goethe és Schiller lírájából.

Tanár : *Szemlér* Ferenc.

VII. Történelem.

III. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv : Ujházy L. A magyar nemzet történelme I. rész.

Tanár : *Dobos* Ferenc dr.

IV. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv : Ujházy L. A magyar nemzet történelme II. rész. A magyarok története a mohácsi vésztől az 1867. évi koronázásig. Magyarország és Ausztria politikai földrajza.

Tanár : *Dobos* Ferenc dr.

V. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv : Szölgémi F. dr. Egyetemes történelem I. rész. Ó-kor. A keleti népek, görögök és rómaiak története a nyugatrómai birodalom megdőléséig.

Tanár : *Frölich* Ottó.

VI. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv : Szölgvényi F. dr. Egyetemes történelem II. rész. A közép-kor történelme egészen és az Uj-kor történelme a vesztfáliai békéig.

Tanár : *Dobos* Ferenc dr.

VII. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv : Márki S. dr. Egyetemes történelem III. rész. Az Uj-kor történelme a vesztfáliai békétől 1871-ig.

Tanár : *Frölich* Ottó.

VIII. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv : Dr. Jászai Rezső, Magyarország oknyomozó története. A magyarok oknyomozó története a legrégibb időkől 1867-ig.

Tanár : *Dobos* Ferenc dr.

VIII. Földrajz.

I. osztály. K. k. : a) Márki S. dr., Földrajz I. rész. Magyarország földrajza. V. kiadás. b) Kogutovicz M. Földrajzi atlasz. III. kiadás. Heti 3 óra.

Tanár : *Kulcsár* Ferenc.

II. osztály. K. k. : Márki S. dr., Földrajz II. rész. A föld öt része. Kogutowicz Atlasz II. rész. Heti 3 óra.

Tanár : *Kulcsár* Ferenc.

III. osztály. K. k. : a) Márki S. dr., Földrajz IV. kiadás. b) Kogutowicz M. Földrajzi atlasz III. kiadás. c) Mihalovits B. A fizikai és matematikai földrajz elemei.

Tanár : *Tamás* Albert.

IX. Természetrájz.

I. osztály. K. k. : Ormándy M. dr. Természetrájz a gimn. és reálisk. I. o. számára. Heti 2 óra.

Tanár : *Kulcsár* Ferenc.

II. osztály. K. k. : Ormándy M. dr. Természetrájz a gimn. és reálisk. II. o. számára. Heti 2 óra.

Tanár : *Kulcsár* Ferenc.

IV. osztály. K. k. : Roth dr.—Tőkés L. A növénytan alapvonalai. Középkiskolák felső osztályai számára, VI. javított kiadás. Heti 3 óra.

Tanár : *Kulcsár* Ferenc.

V. osztály. K. k. : Roth-Vangel dr. Az állattan alapvonalai. Középkiskolák felső osztályai számára. V. kiadás. Heti 3 óra.

Tanár : *Kulcsár* Ferenc.

VI. osztály. K. k. : Roth—dr. Hankó V. és dr. Melczer G. Ásványtan és kémia a gimnáziumok VI. osztálya számára. 1901.

Tanár : *Tamás* Albert.

X. Természettan.

VII. osztály. K. k. : Vörös Cyrill dr. Kísérleti természettan. Heti 4 óra. Mechanika, hangtan és fénytán.

Tanár : *Jancsó* Béla.

VIII. osztály. K. k. : Vörös Cyrill dr. Kísérleti természettan. Heti 4 óra. — Hőtan. Elektromosság és mágnesség. A kosmograpia elemei.

Tanár : *Luckhaub* Gyula dr.

XI. Matematika.

Számítan I—III., algebra IV., algebra és geometria V—VIII.

I. osztály. K. k. : Gidró Bonifác, Közönséges számítan I. rész. Heti 4 óra. — Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. A házi dolgozatok száma 100.

Tanár : *Jancsó* Béla.

II. osztály. K. k. : Gidró Bonifác, Közönséges számítan II. rész. Heti 4 óra. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. A házi dolgozatok száma 120.

Tanár : *Luckhaub* Gyula dr.

III. osztály. K. k. : Gidró Bonifác, Közönséges számítan III.

rész. Heti 3 óra. — Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. A házi dolgozatok száma 80.

Tanár: *Jancsó Béla.*

IV. osztály. K. k.: Borosay Dávid, Algebra III. kiadás. Heti 3 óra. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. Házi dolgozatok száma 90.

Tanár: *Luckhaub Gyula dr.*

V. osztály. K. k.: Borosay David, Algebra és Borosay Dávid, Geometria I. rész. Heti 3 óra. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. Házi dolgozatok száma 35.

Tanár: *Jancsó Béla.*

VI. osztály. K. k.: Borosay Dávid, Algebra III. kiadás és Borosay D., Geometria. Heti 4 óra. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. Házi dolgozatok száma 70.

Tanár: *Luckhaub Gyula dr.*

VII. osztály. K. k.: Borosay Dávid, Algebra III. kiadás. Borosay D., Geometria II. rész. Heti 3 óra. — Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. Házi dolgozatok száma 40—40.

Tanár: *Jancsó Béla.*

VIII. osztály. K. k.: Borosay Dávid, Algebra III. kiadás. Borosay D., Geometria II. rész. Heti 2 óra. — Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 8. Házi dolgozat 30.

Tanár: *Luckhaub Gyula dr.*

XII. Rajz.

Rajzoló geometria I—IV., görögpótló rész V—VIII.

I. osztály. K. k.: Huszka József, Rajzoló geometria I. kiadás. Heti 3 óra.

Tanár: *Spanyár Pál.*

II. osztály. K. k.: Huszka József, Rajzoló stereometria. Heti 3 óra.

Tanár: *Spanyár Pár.*

III. osztály. K. k. : Huszka József, Konstruktív planimetria.
Heti 2 óra.

Tanár : *Spanyár Pál.*

IV. osztály. K. k. : mint a III. osztályban. Heti 2 óra.

Tanár : *Spanyár Pál.*

V. osztály. Heti 2 óra. Ismert testek s ezekből összeállított testcsoportok rajzolása természet után a látszatnak megfelelően. Különböző előadásmódok (technikák) gyakorlása. Ókori (asszir, egyiptomi, görög, római) műemlékek bemutatása a képzőművészetek fejlődése szerint, a reájuk vonatkozó rövid műtörténeti magyarázatokkal kapcsolatban.

Tanár : *Spanyár Pál.*

VI. osztály. Heti 2 óra. Testcsoportok, domorművek, disztárgyak rajzolása természet után. Középkori műemlékek ; épületek, szobrok, mozaik-, üveg- és miniatűr képek, fal és oltárképek bemutatása és ismertetése hű reprodukciók nyomán.

Tanár : *Spanyár Pál.*

VII. osztály. Heti 2 óra. Természet köréből vett tárgyak, virágok, lepkék, bogarak, madarak és apróbb emlősállatok rajzolása és festése. Újkori műemlékek, valamint néhány modern festmény bemutatása, kérdésekkel és magyarázatokkal kísérve.

Tanár : *Spanyár Pál.*

VIII. osztály. Heti 2 óra. Állati és emberi koponyák rajzolása. Fej rajzolása főszminták és természet után. A jelesebb magyar művészek műveinek bemutatása és ismertetése a reájuk vonatkozó rövid műtörténeti és esztétikai magyarázattal kapcsolatban.

Tanár : *Spanyár Pál.*

XIII. Böleseleti előtan.

VIII. osztály. K. k. : Szitnyai Elek : Lélektan és logika.
Heti 3 óra.

Tanár : *Burger Arthur.*

XIV. Szépirás.

I. osztály. Heti 1 óra. — Folyó magyar írás; kis- és nagybetűk.

Tanár: *Kályáni* Ferenc.

II. osztály. Heti 1 óra. Német írás.

Tanár: *Szemlér* Ferenc.

XV. Testgyakorlás.

I. osztály. Heti 2 óra. Játékdélután a II. osztállyal együtt.

II. osztály. Heti 2 óra.

III. osztály. Heti 2 óra.

IV. osztály. Heti 2 óra.

V. osztály. Heti 2 óra. Játékdélután a III., IV., V. és VI. oszt. együtt.

VI. osztály. Heti 2 óra.

VII. osztály. Heti 2 óra. Céllövészet a VII. és VIII. osztály együtt.

VIII. osztály. Heti 2 óra.

Tanár: *Jánosy* Béla.

Magyar írásbeli tétel a négy felső osztályban.

V. osztály. 1. Őszi tájkép. 2. Egy tüzvész leírása. (Levél.) 3. Mikes K. leveleinek sajtóságai. 4. Karácsonyi gondolatok. (Isk.) 5. Isten megismerése a teremtményekből. 6. A lelki élet rajza Aranynak »Ágnes asszony« c. balladájában. (Elmélkedés.) 7. Tavasz és husvét. (Isk.) 8. Ora et labora! (Chria.) 9. Ki mint vetett, úgy arat.

VI. osztály. 1. Kukorica Jancsi viszontagságai. 2. Milyen tárgyakat szeret a ballada és hogyan dolgozza föl azokat? 3. Mi-

csoda eszközökkel kedvelteti meg velünk az eposzíró Zrinyi Miklóst? 4. Lelkiélet a »Két szomszédvár«-ban. 5. Micsoda eszméket érzékeltet a Toldi-trilogia? (Isk.) 6. Milyen műfaj Vörösmarty »Szép Ilonká«-ja? 7. a) A »Mohács« c. elégia gondolatmenete. b) A »Vén cigány« fejtegetése. (Isk.) 8. Petőfi leíró költeményei közül melyik tetszik legjobban és miért? 9. A dráma és a vigjáték hőse.

VII. osztály. 1. Minő alapon és hogyan osztjuk fel a magyar irodalomtörténetet korszakokra? 2. a) A »Pannonia megvételeéről« szóló históriás ének tartalmi és formai értéke. b) Költői nyomok a magyar nemzeti mondákban. 3. A világi lira fejlődése Balassa Bálintig. 4. a) A dráma kezdete Magyarországon. b) Pázmány Péter irodalmi munkásságának fontossága. 5. a) Miért ért el Gyöngyösi a maga korában nagyobb hatást, mint Zrinyi? b) A kor hangulata a kuruc költészetben. 6. a) II. Rákóczi Ferenc egyénisége Mikes Kelemen levelei alapján. b) A nemzetietlen kor általános jellemzése. 7. Bessenyei György és testtársainak működése a magyar nyelv fellendítése érdekében. 8. Kármán József törekvése. 9. Szabad tétel.

VIII. osztály. 1. A kor hangulata Kisfaludy K. »Mohács« c. elégiájában. 2. Vörösmarty és Zrinyi epikai művészete a »Zalán futása« és »Zrinyiász« alapján. 3. A humor Vörösmarty genréképeiben. 4. a) A népdal kezdeményezői a nemzeti költészet korában. b) A mulandóság Petőfi költészetében. 5. Bölcséleti eszmék illetőleg a vallásosság Tompa költészetében. 6. a) Mi teszi halhatatlanná irodalmunkban Gyulai Pált? b) A magyar műkritika fejlődése. 7. a) Csiky Gergely népszerűségének okai. b) Tóth Ede valamelyik népszinművének méltatása. 8. Micsoda életelvekre tanítanak irodalmunk nagyjai?

Rendkívüli tárgyak.

1. Egészségtan. Heti 2 óra. Tankönyv: Fodor J. dr.: Egészségtan.

Tanár: *Imreh* Domokos dr.

2. Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. Tananyag: Kézűgyesítő gyakorlatok. Vázolás ceruzával, színes krétával, szénnel. Az előrehaladottabbak edényeket, használati tárgyakat, apróbb-nagyobb madarakat rajzoltak és festettek természet után. A tanulók száma 7, előmenetelük a következő: Gál I. VI. o. t. jeles. Glatz B. VII. o. t. jeles. Waitsuk F. VII. o. t. jeles. Amberboy A. VII. o. t. jó. Embery G. VII. o. t. jó. Csata K. VIII. o. t. jó. Szép I. VIII. o. tanuló jó.

Tanár: *Spanyár Pál.*

3. Mintázás. Tananyag: Bevezetésül alapkészítés, adott méret szerint. A kiadott tárgynak az alapra való felrajzolása. Egyszerű és komplikáltabb ornamentikus részletek, később figurális alakzatok mintázása fősz minták után; a tanulók tehetsége szerint agyagban. A különböző stílusok rövid megmagyarázása. Heti 1 óra. Tanév végén a készített mintázatokból kiállítás rendezve. A tanítás a helybeli m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskolában folyt.

A mintázási tanfolyamra beiratkozott tanulók osztályzata az 1909—10. tanévben. *I. osztály:* Ambrus Domokos 2, Ambrus Gábor 2, András Aladár 3, Balázs Gábor 2, Biró Péter 3, Dánér Ferenc 3, Farkas Sándor 2, Fazakas Ignác 3, József Lajos 2, Kókai Jenő 2, Miklósi István 2, Ozsváth Domokos 2, Varga József 2, Vas Mihály 2, Zonda Géza 3, Ürmösi Zoltán 3, Ajvász Árpád 2, Lázár Lajos 2. — *II. osztály.* Biró Balázs 2, Dénes Gábor 2, Fazakas Sándor 2, Slakovits Mihály 3, Waitsuk Pál 2, Zonda József 2, Mihály Imre 3. — *III. osztály.* Györfi Endre 2, Miklósi István 2, Krasznay Zoltán 2, Maráth József 2, Pillich Dezső 2. — *V. osztály:* Hargita György 2. — *VIII. osztály.* Szomesán László 1.

Ohajtandó, hogy a jövő tanévben, mivel a mintázás fontos tényezője az ifjuság fogékony lelkére és finomító — forma izlésére, minél többen iratkozzanak be a tanfolyamra.

4. Ének. *Egyházi ének;* heti 2 óra. Unisono egyházi énekek; vezette Szabó Antal róm. kath. kántor-tanító. *Világi ének;* heti 2 óra. Az énekkarban összesen 143 tanuló vett részt s az részint mint vegyeskar, részint mint férfikar működött. Az énekkar közreműködött az intézet nyilvános ünnepélyein. Betanulta a *vegyeskar:* »Hymnus«, »Szózat«. A VI. és IX. népdalegyveleget az

Ē. M. K. E. daloskönyvéből, az »O. sanctissima« Im arcunkra borulunk és »Ének Szent Imre herceghez« egyházi énekeket 4 szólamra. *A férfikar*: »Tavaszmúlt«. »Viharban« c. darabokat.

Az énekkart vezette: *Dobó Zoltán*.

5. **Zene.** Heti 5 óra. Részt vett kezdő 18, haladó 13 tanuló. A kezdők csoportja a zene elemeit heti 3 órában tanulta, míg a haladók gyakorlati oktatásban részesültek. A zenekar betanulta: Ave Verum, Változatok az »O Sanctissima«-ról. »Bihari érzelgő«. Bloss vonosnégyesekből az 1. és 2. sz. Gruber vonosnégyes 1. sz.

A zenekart vezette: *Dobó Zoltán*.

V.

Tanári kar.

1. **Tamás Albert**, világi; a főgimnázium igazgatója; okl. tanár a természetrajz-, vegytan- és tornából; tanította a természetrajzot a VI. és a földrajzot a III. osztályban. Heti óráinak száma 5. Tanít 27 év óta.

2. **Burger Ártúr**, világi; okl. tanár a magyar és német nyelvből; a magyar nyelvnek a VII. oszt., a német nyelvnek a III., V., VII. osztályban, a bölcseletnek a VIII. osztályban rendes tanára; a VII. oszt. főnöke. Heti óráinak száma 16. A tanári könyvtár őre. Tanít 8 év óta. Május és június havában szabadságolva volt.

3. **Dobos Ferenc dr.**, világi; okl. tanár a történelem és földrajzból; történelemnek a III., IV., V., VIII., a görög-pótlónak a VI. és VII. osztályban rendes tanára; a földrajzi szertár őre. Heti óráinak száma 18. Tanít 5 év óta.

4. **Embery Árpád**, világi; okl. tanár a latin- és görög nyelvből; 24 év óta. A folyó tanévben szabadságolva volt.

5. **Fazakas Gáspár**, erd. egyházmegyei áldozó pap, okl. tanár a magyar- és latinnyelvből; az I. osztály főnöke; a magyar és latin nyelvnek az I., a latin nyelvnek a VII. osztályban rendes tanára. Heti óráinak száma 17. Tanít 10 év óta.

6. **Frölich Ottó**, világi; okl. tanár a földrajzból és történelemből; a III. oszt. latin és magyar, V. és VII. oszt. tört. r. tanára. Heti óráinak száma 16. Tanít 6 év óta.

7. **Gáspár Balázs**, világi; okl. tanár a mennyiségtan és természettanból. Tanít 28 év óta. Március 1-ével nyugdíjba ment.

8. **Jaklovsky Dénes**, világi; okleveles helyettes tanár a latin és görög nyelvből; tanította a latin nyelvet a VIII., a görög nyelvet a VI. és VIII., a görögpótló irodalmat az V. osztályban. A VIII. osztály főnöke, értekezleti jegyző. Heti óráinak száma 16. Tanít 2 év óta.

9. **Jancsó Béla**, világi; okleveles helyettes tanár; tanította a mennyiségtant az I., III., IV. és VII. osztályban, a természettant a VII. osztályban. Heti óráinak száma 17. Tanít 2 év óta.

10. **Jánosy Béla**, világi; h. tornatanár, a finevelő intézet igazgatója, tornaszertár űre; tanította a tornát az egész gimnáziumban heti 16 órában, a játékdélutánokat vezette az őszi és tavaszi hónapokban 3 csoportban. Helyettesített az V. és VII. osztályban németet heti 6 órában. Tanít 3 év óta.

11. **Kályáni Ferenc**, világi; helyettes tanár, tanította a magyar nyelvet a IV., a görög nyelvet az V. és VII., a görögpótló irodalmat a VIII., a szépírást az I. osztályban; a IV. oszt. főnöke. Heti óráinak száma 17. Tanít 2 év óta.

12. **Kovács János**, erd. egyházmegyei áldozó pap, okl. tanár a magyar- és latinnyelvből; az V. oszt. főnöke, a magyarnak az V., a latinnak a IV. és V. osztályban rendes tanára. Heti óráinak száma 15. Tanít 16 év óta.

13. **Kulcsár Ferenc**, világi; okl. tanár, a vegytan, természetrajz és földrajzból, cs. és kir. tart. hadnagy, rend. tanár, tanította

a földrajzot az I., II., a természettajzot az I. II. IV. és V. osztályban. A természettajzi szertár 6 óre. Heti óráinak száma 16. Tanít 6 éve.

14. **Luckhaub Gyula dr.**, világi; okl. tanár a mennyiségtan és természettanból, okleveles gyorsírástanár, a matematikának a II., IV., VI., VIII. oszt., a természettannak a VIII. osztályban rendes tanára. Heti óráinak száma 17. A természettani szertár 6 óre. Tanít 6 év óta.

15. **Spanyár Pál**, világi; okl. tanár a szabadkézi- és mértani rajzból, a rajzoló geometriának az I., II., III., IV., a görögpótló rajznak az V., VI., VII., VIII. osztályban rendes tanára, a szabadkézi rajznak, mint rendkívüli tárgynak tanára. Heti óráinak száma 18. A rajzszerter 6 óre. Tanít 12 év óta,

16. **Szász József**, világi; okl. helyettes tanár a magyar- és latinnyelvből, a II. osztály főnöke. Tanította a magyar nyelvet a II., a latin nyelvet a II. és VI. osztályban, heti 16 órában. Tanít 3 év óta.

17. **Szemlér Ferenc**, világi; okl. tanár a magyar- és németnyelvből; a magyar nyelvnek a VI., VIII. oszt., a német nyelvnek a IV., VI., VIII. osztályban rendes tanára. Május 1-től helyettesítőleg tanította a VII. osztályban a magyar irodalmat és a III. osztályban a német nyelvet. Heti óráinak száma 16. Tanít 12 év óta.

18. **Szabó János**, erd. egyházmegyei áldozó pap; a hittannak az I—VIII. osztályban r. tanára. Heti óráinak száma 16. Tanít 4 év óta.

19. **Imreh Domokos dr.**, világi, orvos-doktor; az egészség-tannak a VII. osztályban okl. rendes tanára, heti 2 órában. Iskola orvos. Tanít 8 év óta.

20. **Dobó Zoltán**, világi; főreáliskolai tornatanár, az ének-és zenekar vezetője. Tanít 1 év óta.

21. **Sándor János**, hitoktató; görög katolikus esperes.

A nem róm. kath. és nem görög kath. tanulók saját hitoktatóiktól az intézeten kívül részesültek vallástanításban.

Intézeti szolgák.

Ilyés Alajos, Hadnagy János.

A tanárok társadalmi és irodalmi működése.

1. **Embery Árpád** Udvarhelyvármegye törvényhatóság és Udv. város képviselőtestületének virilis tagja. Szabadelőadást tartott a Szent Antal-estélyen.

2. **Frölich Ottó**, Udvarhelyvármegye törvényhatóságának és Székelyudvarhely város képviselőtestületének tagja; ünnepi beszédet tartott a Széchenyi emlékűnnepélyen.

3. **Jancsó Béla** előadást tartott a Szent Antal-estélyen.

4. **Kovács János** előadást tartott az iparos önképző egyesületben.

5. **Kulcsár Ferenc**, cs. és kir. tart. hadnagy, előadást tartott a vármegyei méhészegyesületben.

6. **Szemlér Ferenc**. Egyháztanácsos; a székelyudvarhelyi iparos- és tanonciskola felügyelő bizottságának tagja. Beszédet mondott Brassóban a kath. gyűlésen és Baróton a kath. népszövetség gyűlésén. Egy-egy előadással vett részt a Temesváron rendezett ker. társadalmi kurzuson, Segesvárt a kath. népszövetség estélyén és Székelyudvarhelyt egy Szent Antal-estén.

7. **Tamás Albert**. Udvarhelyvármegye törvényhatóságának és Székelyudvarhely város képviselő testületének tagja; iskolaszéki tag és az egyházközség pénztárosa. Előadást tartott az iparos önképző egyesületben.

VI.

Az ifjuság érdemsorozata.

Rövidítések magyarázata: Az erkölcsi viselet jelzésénél 1 = jó, 2 = szabályszerű, 3 = kevésbé szabályszerű. Az előmenetel jelzésénél 1 jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen.

Egyéb rövidítések: g. k. és g. kath. = görög katolikus, g. kel. = görög keleti, ev. ref. = evangélikus református, ág. ev. = ágostai evangélikus, unit. = unitárius, ism. = ismétlő, m. t. = magántanuló.

I. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Természettudomány	Számítás	Mértan	Szépírási	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Ájvász Árpád	2	3	3	3	2	2	2	1	2	1	3
Ambrus Domokos	1	2	3	3	2	2	2	2	3	1	2
Ambrus Gábor	2	2	2	3	3	2	2	2	fm	1	3
Andrássy Aladár	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
5 Balázs Dániel	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Balázs Gábor	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2	2
Bagó Árpád	2	3	4	3	3	3	3	3	2	1	4
Bálint Pál	1	3	3	2	3	2	3	3	3	1	3
Bodó Albert	3	4	4	4	4	4	4	3	2	1	4
10 Borbély Béla	2	3	3	4	3	2	4	2	fm	2	4
Berze Árpád	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2	3
Csiby Lajos	2	2	2	3	3	3	3	2	1	1	3
Daróczy Dénes	1	3	3	3	2	3	3	3	fm	2	3
Dánér Ferenc	2	3	4	3	3	3	4	3	2	2	4
15 Dávid Dezső	2	3	4	3	3	2	2	3	2	2	4

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Természettud.	Számítás	Mértan	Szépíráás	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Dézi Zoltán	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	3
Deák Gyula	2	3	4	4	4	3	3	3	3	2	4
Dobay Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Érey Árpád	1	2	3	3	3	2	3	2	1	1	3
20 Farkas Dénes	2	3	4	3	3	3	3	3	2	1	4
Fazakas Ignác	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2
Gál Gyula	2	4	4	4	4	4	4	3 fm.	1	1	4
Gál László	1	1	1	3	2	2	2	2	1	1	2
Grünspán Dávid izr.	3	3	3	3	3	3	3	3 fm.	2	2	3
25 Hadnagy Ferenc	2	4	4	4	3	4	4	3	3	1	4
Hegyi Zsigmond	1	3	3	3	3	3	3	1	2	1	3
Laiber János	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	3
Illyés Emil ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3
József Lajos	1	2	2	3	2	1	2	2	3	1	2
30 Kókay Jenő luth.	—	2	2	3	2	2	2	2	2	1	2
Lázár Lajos	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	2
László Domokos	3	4	4	4	3	4	4	3	2	2	4
László Ignác	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3
Mátyás Ábel	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
35 Miklóssy István	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Noll Jenő	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2
Ozsváth Domokos	2	3	4	4	3	3	4	3	2	2	4
Olasz János	1	2	3	3	2	2	3	3	3	1	3
Sándor Dénes	1	1	2	3	3	3	2	2	2	1	3
40 Sebestyén István ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3
Simó János	3	4	4	3	3	4	3	3	2	1	4
Tózsér Béla	2	2	2	3	3	2	3	2 fm.	1	1	3
Ürmösy Zoltán	2	3	3	3	3	3	3	1	1	1	3
Vass Márton	2	4	4	4	3	4	4	3	3	2	4
45 Varga József	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2
Vass László	2	3	3	4	3	3	3	3	2	1	3
Weigel László ev. ref.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3
Zonda Géza	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3

Kimaradtak : Gál Sándor, Dorner Sándor és Kazatsay Emil.
Vizsgálatlan maradt : Biró Péter, Farkas Sándor, Vass Mihály.

II. osztály.

A tanuló neve	Vallátan	Magyar	Latin	Földrajz	Természetráaj	Mennyiségtan	Rajzolómértan	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános osztályz.
Antal Lajos	1	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3
Benedek József	2	3	4	3	3	3	3	3	2	1	4
Betegh Pál	3	3	4	3	3	3	3	fm.	fm.	1	4
Biró Balázs ism.	1	3	3	3	2	3	2	3	2	1	3
5 Boander Emanuel g. kel.	1	2	2	3	3	3	3	2	2	1	3
Boros János	2	3	3	3	3	3	3	1	2	1	3
Csepreghy János	2	2	3	3	3	3	3	4	3	1	3
Dankovszky Loránd	3	2	2	3	3	2	3	3	2	1	3
Fazakas Sándor	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3
10 Ferencz József	1	1	1	3	2	1	2	1	1	1	2
Jakabos Endre	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1	3
Katona Imre	2	4	4	4	3	4	4	3	3	2	4
Katona József	1	3	3	3	3	2	3	3	fm.	1	3
Kerestély Ferenc	1	2	3	3	3	2	3	1	fm.	1	3
15 Kézsmárky Ferenc	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1
Kovács Dénes	1	3	3	2	2	2	3	3	2	1	3
Macskásy László	2	4	4	4	3	4	4	4	3	2	4
Mihály Imre	2	4	4	3	3	3	3	3	2	1	4
Mihály Péter	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3
20 Nevelits Ede	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	3
Noll Dezső	1	1	2	3	2	3	3	3	3	1	3
Papp Géza	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3
Petrovay Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Reithoffer József	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1	3
25 Slakovits Mihály	2	3	4	3	3	3	3	4	2	1	4
Szabó Dezső	2	3	4	3	3	3	3	2	2	1	4
Szabó Jenő	1	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2
Szabó Lajos	2	4	4	3	3	3	3	3	3	2	4
Szélyes Domokos	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	2
30 Surdu Illés	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3
Török István ism.	1	2	3	3	3	3	2	3	1	1	3

A tanuló neve	Vallástan	Magyar	Latin	Földrajz	Természetrjajz	Mennyiségtan	Rajzolómértn	Szépírás	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Vass Gáspár	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	2
Vermescher Emíl ág. ev. . .	—	4	4	3	3	3	3	4	3	2	4
35 Vajtsuk Pál	1	2	2	3	2	3	2	1	2	1	3
Zakariás Ferenc ism.	2	3	3	3	2	3	2	3	2	1	3
Zonda József	2	3	3	3	2	3	2	3	2	1	3
Bándi Dávid mgtn.	2	1	1	3	2	2	2	—	—	—	2

Kimaradt: Farkas Károly, Nedeczky Gyula.

Vizsgálatlan maradt: Dénes Gábor.

III. osztály.

A tanuló neve	Vallátan	Magyar	Német	Latin	Történelem	Földrajz	Számítan	Rajzoló mértan	Tornázás	Magaviselet	Általános osztályz
Beke András	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Binder Emil ág. ev.	1	2	3	2	2	2	3	2	1	1	3
Bloch Kázmér	1	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2
Boros Domokos	1	2	3	2	2	3	1	3	2	1	3
5 Brassay Sándor	2	2	3	3	2	3	2	3	3	2	3
Czárán Manó	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3
Csató Árpád	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	3
Csepreghy Győző	2	2	3	3	3	3	3	2	1	1	3
Farkas János ism.	2	2	3	3	1	2	2	2	1	1	3
10 Fuliczca Enea gör. kath.	1	3	2	3	3	3	2	3	2	1	3
Göllner Emil	3	3	3	3	3	2	4	4	1	2	4
Győrffy Endre ism.	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3
Jakab Dénes	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
János Áron	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15 Kovács Antal	2	3	4	3	2	3	3	3	3	1	4
Kovács Károly	2	3	4	4	3	3	3	3	3	1	4
Krasznay Zoltán	2	2	3	3	3	3	3	2	2	1	3
Kuharc Ernő	2	3	3	3	2	2	3	2	3	2	3
Lönhárd Jenő	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2
20 Lux János	2	3	1	3	3	2	3	3	2	1	3
Maráth József	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Mártinovics Kálmán	1	3	3	3	2	2	2	2	3	1	3
Máté Árpád	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1	2
Miklóssy Isván	2	3	3	3	3	3	2	3	3	1	3
25 Pillich Rezső	2	2	3	2	3	2	3	2	2	1	3
Ráduly Lajos	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
Szabó Endre	2	3	4	3	3	3	4	3	2	2	4
Székelyhidy László	1	2	3	3	2	2	3	2	2	1	3
Tamás Antal	3	2	3	3	3	2	2	3	3	1	3
30 Thott László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tomcsa Sándor	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2
Tóth Géza	2	2	3	3	2	2	3	3	2	2	3

A tanuló neve	Vallástan	Magyar	Német	Latin	Történelem	Földrajz	Számítan	Rajzoló mértan	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Vass Albert	2	3	4	3	2	3	3	3	3	1	4
Vonica János ism. gör. kel.	2	3	2	3	2	3	3	3	2	1	3
35 Zakariás Ignác	2	2	3	3	2	3	2	3	1	1	3
Zengliczky Endre	3	3	4	4	3	3	4	3	1	1	4

Kimaradtak : Demény István, Kovács Győző, Kovács Mózes.

A tanuló neve		Vallásán	Magyar	Latin	Német	Történelem	Természetrájl	Mennyiségtau	Rajzoló mértán	Torna	Magaviselet	Altalanos osztályz.
	Szabó András	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	3
	Szabó Gyula	2	2	3	3	2	2	3	3	1	1	3
35	Szabó Imre	1	2	2	3	3	3	3	2	3	1	3
	Szávu Pál gör. keleti	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1	3
	Szeles Pál	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1
	Thott Sándor	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	3
	Vinczeffy Pál	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2
40	Zöld Jenő	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1	3
	Kebeley Márton mgt.	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	3

Kimaradt : Mühlfay Dezső, Papp Antal.

Vizsgálattan maradt : Hüve Béla, Kovács Lajos mgt.

V. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Német	Latin	Görög	Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Rajz	Görög pótló	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Benedek János	1	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1	1	1
Biró Mihály	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	fm.	1	3
Boreck Ferencz	3	3	3	4	3	3	4	3	—	—	3	2	4
Csergő Benedek	1	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1	1	1
5 Embery István	2	2	3	2	2	2	3	3	—	—	3	1	3
Görgényi Károly	3	3	3	4	—	3	3	4	1	2	3	2	4
Hajdó Lajos	1	3	3	3	—	2	2	3	2	1	2	1	3
Hegyí Gergely	3	3	3	3	—	3	3	3	2	3	1	1	3
Józsa János	2	1	1	1	1	2	2	2	—	—	1	1	2
10 Kandray Endre	4	3	4	4	—	4	4	3	3	2	3	1	4
Kerestély István ev. ref.	2	2	3	2	3	3	3	3	—	—	fm.	1	3
Kovács Ernő	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2	1	3
Kovács Ferenc	1	2	2	1	1	2	2	2	—	—	fm.	1	2
Kovács Károly	3	3	3	4	3	3	3	3	—	—	1	1	4
15 Metesán Vazul g. kel.	1	4	3	3	—	4	4	3	3	3	1	2	4
Mosonczky Jenő	1	1	1	2	1	1	1	1	—	—	2	1	1
Paschek Viktor	2	2	3	2	3	3	3	2	—	—	3	2	3
Petrovay István	2	1	2	2	2	1	2	1	—	—	2	2	2
Révffy Andor	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1	1
20 Rigetti Hugó	2	2	1	2	—	2	2	2	2	1	3	1	2
Sebők Albert	3	3	3	3	—	3	3	3	3	3	2	1	3
Szabó Gábor	2	2	3	3	—	3	2	2	2	1	1	1	3
Szabó Károly	1	2	2	2	2	1	2	2	—	—	1	1	2
Szegedy József	2	1	2	2	—	2	2	2	3	1	2	2	2
25 Szieghárt Gyula	2	2	3	3	3	2	3	1	—	—	2	1	3
Zakariás Gergely	2	3	3	3	—	2	2	3	2	2	3	1	3
Zombor Jenő	2	2	3	2	—	3	2	3	1	2	2	1	3

Kimaradt : Füstös Gyula, Ontsák Gyula.

Vizsgálatlan maradt : Hargita György.

Magántanulók : Szigetváry István, Szöllősi Endre.

VI. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Görög	Gör. h. vál. irod.	Szabadkézi rajz	Német	Történelem	Természetrajz	Számítás	Torna	Magaviselet	Átlagos osztályv.
Ágoston István	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1
Ávéd Endre	1	1	2	1	—	—	2	2	2	1	2	1	2
Berecz Gyul	1	2	2	—	1	2	2	1	2	2	2	1	2
Bodrogi Endre ev. ref.	3	3	4	—	3	2	3	3	3	4	3	2	4
5 Csiki Péter	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	2	1	1
Gál János	1	3	2	—	2	1	3	2	2	2	2	1	3
Göllner Béla	1	2	3	2	—	—	3	1	2	3	fm.	1	3
Hajdu Endre	2	3	3	3	—	—	3	3	3	2	1	1	3
Iván Sándor gör. kel. .	1	3	4	4	—	—	2	2	3	3	1	1	4
10 Kerecsi Jenő	1	2	2	2	—	—	1	2	2	3	fm.	1	2
Lönhárd Miklós	1	1	1	1	—	—	2	2	2	1	fm.	1	2
Macskásy Ernő	2	3	3	—	3	2	3	3	2	3	2	1	3
Márton Lajos	1	1	1	—	1	2	1	1	2	1	1	1	2
Pacchiaffo Emil	1	3	2	2	—	—	2	1	2	2	3	1	2
15 Pádár Károly	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	1	1
Plátos Lőrinc gör. kel.	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2	1	3
Rumler Frigyes	1	3	3	3	—	—	1	2	2	3	2	1	3
Soó Gáspár	1	2	2	2	—	—	2	2	2	2	3	1	2
Szabó Endre	2	2	3	2	—	—	3	4	3	3	2	2	4
20 Szabó Nándor	2	3	3	—	2	2	3	2	2	3	1	1	3
Szatmári Mihály	1	2	2	2	—	—	2	2	2	3	2	1	2
Tamás Aladár	2	3	3	—	3	2	3	3	3	3	im.	1	3
Zakariás Gergely	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	2	1	3

VII. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Görög	Görög h. vái. irod.	Szabadkézi rajz	Német	Történelem	Természettan	Számítan	Egészségtan	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Amberboy Árpád . . .	3	3	3	—	3	2	3	2	3	3	3	2	2	3
Bodó Elek	3	1	1	3	—	—	1	2	1	1	3	1	3	3
Ciokán János gör. kel.	1	3	3	3	—	—	3	2	3	3	3	f.m.	1	3
Csató Béla	1	1	2	—	1	1	2	1	1	2	2	f.m.	1	2
5 Elczner Sándor . . .	2	3	3	—	3	1	3	3	3	2	3	f.m.	2	3
Embery Gábor	1	2	2	—	3	2	3	2	2	3	2	2	1	3
Eperjessy Kálmán . .	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	2	1	1	1
Fazakas István	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	2	1	3
Ferencz Balázs	3	3	3	—	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3
10 Ferencz Gyula	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	f.m.	2	3
Finkér László	1	1	1	1	—	—	1	2	1	2	2	2	2	2
Glatz Béla	2	2	2	—	2	1	2	2	1	1	2	2	1	2
Gyöngyösy János . . .	3	2	3	—	2	2	3	2	2	2	3	3	1	3
Homolay László	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3
15 Imreh Gyula	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	3	1	3
Lachnitt János	3	3	4	4	—	—	3	3	3	3	3	3	2	4
László Árpád	3	3	4	4	—	—	4	4	3	3	3	1	1	4
Luckhaub Miklós	1	2	3	—	2	2	1	1	2	2	2	1	1	2
Maráth Béla	1	2	2	—	2	1	2	2	2	3	2	2	1	2
20 Málnási Endre ev. ref.	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	1	1	3
Mihály János	1	2	3	3	—	—	3	2	3	3	3	2	2	3
Mihály Lajos	1	3	3	—	2	2	3	3	2	3	3	1	1	3
Mitrea Mihály gör. kel.	1	1	2	—	1	2	1	1	1	1	2	1	1	2
Péter József	2	2	3	3	—	—	2	3	3	3	2	1	1	3
25 Sándor Gergely	2	2	2	—	3	3	3	2	2	2	2	2	1	3
Sándor Imre	2	3	3	—	3	2	3	3	3	2	3	2	1	3
Szini Lajos ism.	2	1	2	—	1	3	3	2	2	2	2	f.m.	2	3
Sztoyka Zoltán	3	3	3	2	—	—	3	2	3	3	2	2	2	3
Tankó Vilmos	3	4	3	4	—	—	3	4	3	3	3	2	2	4
30 Tarisznyás Gergely . .	2	3	3	—	2	2	3	1	3	2	2	f.m.	2	3
Téglási Béla	1	2	2	2	—	—	3	3	2	3	3	1	1	3
Urdea János gör. kel.	1	3	3	4	—	—	2	2	4	3	3	1	2	4
Waitsuk Ferenc	2	2	2	—	2	1	1	2	1	2	2	2	1	2
Gaskó Béla mgt.	2	3	3	3	—	—	3	3	3	2	—	—	—	3

VIII. osztály.

A tanuló neve	Hittan	Magyar	Latin	Görög	Görög h. val. irod.	Szabdkézi rajz	Német	Történelem	Mennyiségtan	Természetian	Bölcsészet	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Bartha Antal . . .	2	3	3	—	2	2	3	2	3	3	2	2	1	3
Csata Károly . . .	2	3	3	—	2	2	3	2	3	3	3	1	1	3
Csató Sándor . . .	2	2	2	3	—	—	1	2	2	2	2	1	1	2
Ferencz Bálint . . .	3	4	4	—	3	2	3	3	3	3	3	1	1	4
5 Ferencz Kálmán . . .	2	3	3	—	2	2	3	3	3	3	3	2	1	3
Fülöp István . . .	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	2	1	1
Genie Vazul gör. kel.	1	4	4	—	4	3	3	3	3	3	3	1	2	4
Jakabházy Gábor unit.	2	4	4	3	—	—	3	3	3	3	3	1	2	4
Kovács Dezső . . .	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	1	2	3
10 Krisán Zakariás g. kel.	1	3	3	4	—	—	3	3	3	3	3	2	2	4
Majerszki Gyula . . .	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	fm.	2	3
Mánya Gergely . . .	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3
Milea András gör. kel.	1	3	3	3	—	—	3	2	2	2	2	2	1	3
Nagy Ignác ev. ref.	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	2	1	3
15 Nagy István . . .	2	2	2	—	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2
Palló Imre ev. ref. . .	2	2	3	3	—	—	3	2	2	2	3	1	1	3
Petrovay Jenő . . .	1	1	1	—	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1
Pletl István . . .	1	2	2	1	—	—	2	1	2	2	2	1	2	2
Pongrácz Tamás . . .	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2	2	1	3
20 Reichert Pál . . .	2	3	3	3	—	—	2	3	2	3	2	2	1	3
Sándor József . . .	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	2	1	2	3
Sebestyén Mózes . . .	1	1	2	1	—	—	1	2	1	1	2	1	1	2
Simó Domokos . . .	2	2	3	3	—	—	3	3	4	3	3	2	2	4
Simó László . . .	1	2	1	2	—	—	1	3	3	2	2	2	1	3
25 Soó László . . .	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	2	1	1
Sóbert Frigyes . . .	3	3	3	—	3	3	1	3	3	3	3	2	2	3
Szabó János . . .	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	fm.	1	1
Szabó Jenő Dénes . . .	1	1	2	2	—	—	2	2	2	2	1	2	1	2
Székely Vilmos . . .	1	2	2	—	1	2	2	2	3	3	2	2	1	3
30 Szép István . . .	2	3	3	—	3	2	3	2	3	2	3	2	2	3
Szomesán László . . .	2	3	2	—	2	2	3	2	3	3	3	2	1	3
Szőke Jenő . . .	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	2	2	3
Tamás Elemér . . .	4	4	4	—	3	3	3	4	4	4	3	fm.	1	4
Vajna András . . .	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	fm.	1	3

VII.

Érettségi vizsgálatok.

A tanév végén megtartott érettségi vizsgálat írásbeli részének, mely V. 18., 19. és 20. napjain folyt le, következő tételei voltak:

1. *Magyar nyelv és irodalomból*: A nemzeti eszme Zrinyi, Katona és Vörösmarty főműveiben. Jeles 6, jó 8, elégséges 12, elégtelen 5.

2. *Latin nyelv és irodalomból*: P. Vergilii Maronis Aeneidos libri septimi versus 519—547. Jeles 5, jó 9, elégséges 12, elégtelen 5.

3. *Mennyiségtanból*: 1. Valaki 25 éven át minden év végén 1340 koronát helyez el 4% mellett, mekkora előleges évi járadékot élvezhet a 25 évet követő 20 éven át, ha az összegyűjtött tőkét teljesen fel akarja használni? 2. Egy egyenes csonkakúp köbtartalma: $K = 1394 \cdot 16 \text{ cm}^3$, a magassága: $m = 9 \text{ cm}$, az alapkör és felső kör sugarainak összege: $R + r = 14 \text{ cm}$; meghatározandó a két sugár és a csonkakúp felszíne. Jeles 4, jó 10, elégséges 13, elégtelen 4.

A szóbeli érettségi vizsgálat Szekeres Kálmán budapesti II. ker. m. kir. áll. főreáliskolai igazgató elnöklete alatt, Gróf Mikes János mint az erdélyi róm. kath. status képviselője jelenlétében tartatott meg VI. 20., 21., 21. és 23. napjain. Részletes eredmény a következő:

a) Érettségi vizsg. jelentkeztek		b) Írásb.		c) Szóbelire bocsáttattak össz.		d) a szóbelin		e) Az érettségit végzett ifjak pályaválasztása																			
minden dolgozatot legalább elégs. eredmény. elkészítette		írásbeli alapján ismétlő vizsgára utasított		hány lett teljesen		hány jól		hány egyszerűen		javító vizsg. utasított		szóbeli alapján ismétlő vizsgára utasított		Érettségiről végleg elutasított													
				érett										pályára készült													
32	26	—	31	6	5	14	6	—	—	7	—	1	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—	5	3	5	4	—

VIII.

Testi nevelés.

A testgyakorlás osztályonként külön csoportokban történt. Minden óra első felében szabadgyakorlatokat végeztünk, különös súlyt fordítva a svéd-tornagyakorlatok azon nemére, melyeket eszközök nélkül, szabad kézzel gyakorolhattunk. A fa és vasbot gyakorlatokat, melyek az erőt és az ügyességet hathatósan fejlesztik, óráról—órára, kombinált új mozdulatokkal végeztük. A szertornázást az alsó osztályokban osztálytornázás, a felsőkben pedig csoporttornázás szerint egy-egy ügyesebb előtornász előmutatása után úgy gyakoroltuk, hogy a támasz és függő szerek és gyakorlatok lehetőleg óránként váltakozzanak. Nem mulasztathatjuk el, hogy e helyen külön is rá ne mutassunk arra a szomorú körülményre, hogy ifjúságunk tekintélyes százaléka (30%) volt az idén is a tornázás alól vagy teljesen, vagy részben felmentve. A felmentésnek oka leggyakrabban szervi szívbjaj. Kívánatos, hogy úgy ifjaink, mint a szülők kiváló gondot fordítsanak az egészség

megtartására, hogy a javarészen szellemi munkára utalt ifjak ne legyenek kénytelenek nélkülözni azt a nehány, az izomzat helyes fejlesztésére szánt órát, lebegjen folyton szem előtt, hogy: »csak ép testben lakik az ép lélek.

A játék. Az őszi és tavaszi hónapokban a játékdélutánokat az ifjak két csoportban látogatták, míg a VII. és VIII. osztály növendékei a játékdélutánokra szánt időt lövőgyakorlatokra fordították. A társas játékok mellett az ifjuság javarésze füles- és rugólabda játékokat, míg a kisebb növendékek kis bőrlabdákkal ismert kedvelt játékaikat gyakorolták.

Intézeti tornaversenyt az idén nem tarthattunk, mert intézetünknek finevelő-intézeté váló átalakításának munkálatait megkezdették s így az év utolsó hónapjában kizárólag szabad és botgyakorlatok végeztetésére kellett szorítkozni, de az évfolyamán kifejtett kiváló ügyességével több ifjú tüntette ki magát; elismerésül álljanak itt névszerint: Jakabházi Gábor (súlydobás), Kovács Dezső, Nagy István, Palló Imre, Sebestyén Mózes, Szomesán László VIII., László Árpád, Luckhaub Miklós, Mihály Lajos, Péter József, Téglási Béla VII., Ágoston István, Márton Lajos, Pádár Károly, Szabó Nándor VI., Benedek János, Kovács Károly, Metesán Vazul, Szabó Gábor V. osztályos tanulók.

A céllövészetet Kalmusz Lajos főhadnagy úr a tavaszi hónapokban sok jó indulattal és szeretettel párosult buzgósággal, megfelelő számú altiszttel vezette. Ámbár a kiképzésre jutott idő igen kevés volt, úgy a VIII., mint a VII. osztállyal végzett éles lövésnél többen a legszebb találati eredménnyel tüntették ki magukat.

A nagyméltóságú honvédelmi minister úr által felajánlott 12 darab érem, melyeket verseny útján a legjobb lövők nyerhettek el, a június 16-án megtartott céllövő versenyen, mely a vezető tiszt és a tanári testület több tagjának jelenléte mellett folyt le: Csató Sándor VIII., Sándor Imre, Málnási Endre, Fazakas István, Téglási Béla, Gyöngyösi János, Emberi Gábor, Péter József, Amberboly Árpád, Vaitsuk Ferenc, Bodó Elek és Mihály Lajos VII. oszt. tanulók mellét díszítik példaadásul és buzdításul a jövőben is ifjainknak.

VIII. osztály névsora	a) Testméreti adatok																b) Erőfelvételi adatok						c) Tornászatképességi adatok																						
	A felső kar kerülete cm.-ben						A mellkas kerülete cm.-ben						A testmagassága cm.-ben			A test súlya kgr.-ban			Év elején			Év végén			Év elején					Év végén															
	év elején			év végén			gyarapodás	apadás	év elején			év végén			év elején	év végén	növés	év elején	év végén	gyarapodás	apadás	karhajlítás	karnyújtás	sarkállás	erőpontösszeg	karhajlítás	karnyújtás	sarkállás	erőpontösszeg	mászás	magasugrás	nyújtó	korlát	ló	pontok összege	csapatbaosztás	mászás	magasugrás	nyújtó	korlát	ló	pontok összege	csapatbaosztás		
	kinyújtva	behajlítva	izom	kinyújtva	behajlítva	izom			kilégzéskor	belégzéskor	légfelvétel	kilégzéskor	belégzéskor	légfelvétel																														gyarapodás	apadás
Bartha Antal	26	29	3	26	30	4	1	84	89	5	86	91	5	—	169	170	1	57	59	2	—	10	20	10	40	10	20	16	46	2	4	3	3	3	15	2	3	4	3	4	3	17	2		
Csata Károly	25	29	4	25	29	4	—	89	96	7	91	97	6	—	176.5	178	1.5	66	74	4	—	10	8	18	36	8	8	16	32	3	5	4	4	4	14	1	5	3	4	3	4	18	1		
Csató Sándor	27	31.5	4.5	27	32	5	0.5	91	100	9	92	102	10	1	166	166.5	0.5	66	66.5	0.5	—	14	20	34	68	18	30	48	96	5	4	5	5	5	24	1	4	5	5	5	5	25	1		
Ferencz Bálint	26	31	5	27	32	5	—	88	97	9	93	100	7	—	167	169	2	62	62	—	—	28	30	58	116	24	30	54	108	5	5	5	5	5	25	1	5	5	5	5	5	5	25	1	
Ferencz Kálmán	27	31	4	27	32	5	1	91	99	8	90	99	9	1	175	176	1	69	70	1	—	10	8	18	36	10	14	24	48	3	4	2	2	3	14	2	3	4	0	1	3	11	2		
Fülöp István	23	27	4	23	27	4	—	80.5	88	7.5	81	87	6	—	161	161	—	56	58	2	—	—	—	—	4	18	22	44	2	3	3	3	3	14	1	3	2	3	3	3	14	1			
Genie Vazul	25	29	4	25	30	5	1	92	99	7	93	99	6	—	171.5	171.5	—	62	63	1	—	20	24	44	88	22	30	52	104	5	4	5	5	5	12	1	5	5	5	4	5	24	1		
Jakabházy Gábor	30.5	35.5	5	30	35	5	—	98	108	10	101	111	10	—	183	185	2	85	90	5	—	20	24	44	88	20	28	48	96	5	5	5	5	5	25	1	5	5	5	5	5	25	1		
Kovács Dezső	26	30	4	27	32	5	1	90	98	8	90	99	9	1	172	172	—	63	66	3	—	24	32	54	110	26	36	62	124	5	5	5	5	5	25	1	5	5	5	5	5	25	1		
Mánya Gergely	27.5	30.5	3	26.5	29.5	3	—	85	92	7	84	95	11	4	171	171	—	68	67	—	1	8	10	18	36	8	10	18	36	2	4	2	2	2	12	2	4	3	2	4	2	4	2	15	2
Milea András	24	28	4	24.5	28	3.5	0.5	82	89	7	85	92	7	—	167	168	1	56	58	2	—	10	16	26	52	10	20	26	56	1	3	5	4	4	17	1	4	2	2	3	4	15	1		
Nagy Ignác	27	32	5	27	32	5	—	88	94	6	85	92	7	1	174	175	1	69	69	—	—	18	22	36	76	18	22	28	56	4	5	5	5	5	24	1	4	4	5	5	5	23	1		
Nagy István	28	33	5	27.5	33	5.5	0.5	90	100	10	87	97	10	—	165	165	—	59	61	2	—	28	40	54	122	20	30	50	100	5	5	5	5	5	25	et.	5	5	5	5	5	25	et.		
Palló Imre	31	36	5	31	36	5	2	97	104	7	93	101	8	1	173	175	2	79	81	2	—	20	30	50	100	18	30	48	96	4	4	4	5	5	22	et.	5	5	5	5	5	25	et.		
Petrovai Jenő	24	26.5	2.5	24	27	3	0.5	81	88	7	81	89	9	1	170	171.5	1.5	56	60	4	—	2	—	2	4	4	—	4	8	1	2	0	0	0	3	3	0	0	1	1	0	2	3		
Plettel István	21	24	3	22	27	5	2	77	87	10	78	88	10	—	158	164	6	45	51	5	—	8	2	10	20	6	10	16	32	3	5	5	4	3	20	2	4	5	3	2	3	17	2		
Pongrácz Tamás	24	27	3	24	28	4	1	84	90	6	85	91	6	—	170	170	—	58	59	1	—	20	12	32	64	16	20	36	72	2	3	2	3	13	3	2	3	2	3	3	13	3			
Reichert Pál	—	—	—	25	30.5	4.5	—	—	—	—	82	90.5	8.5	—	168	169	1	60	64	4	—	—	—	—	16	20	36	72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Sándor József	25	29	4	25	29	4	—	86	92	6	87	94	7	1	166	166	—	60	61	1	—	16	30	—	46	14	30	42	86	5	4	5	5	5	24	1	3	5	5	5	4	22	1		
Sebestyén Mózes	27	32	5	27	31.5	4.5	0.5	81	91	10	84	93	9	1	163	163.5	0.5	58	59	1	—	30	40	52	122	18	30	50	98	5	5	5	5	5	25	et.	5	5	5	5	5	25	et.		
Simó Domokos	22	26	4	23.5	28	4.5	0.5	85	90	5	88	92	4	—	176	177	1	61	62.5	1.5	—	—	—	—	4	2	6	12	1	2	0	1	1	5	3	2	2	0	3	2	9	3			
Simó László	22	27	5	22	26.5	4.5	0.5	81	87	6	82	88	6	—	169	169.5	0.5	56	59	3	—	6	10	16	32	6	8	14	28	2	3	2	2	2	11	3	1	3	1	2	2	9	3		
Soó László	26	30	4	27.5	30.5	4	—	85	91	6	83	91	8	2	174	174	—	65	67	2	—	6	12	18	36	6	10	16	32	1	3	1	2	2	9	3	2	3	2	1	1	9	3		
Sóbert Frigyes	27	29	2	26	29	3	1	88	95	8	87	94	7	—	169	169	—	68	64	—	4	4	6	10	20	6	12	14	32	2	2	0	1	1	6	3	3	4	0	2	1	9	3		
Szabó Dénes	26	30	4	27	30	3	1	83	90	7	83	90	7	—	173	174	1	64	16	2	—	10	10	20	40	8	10	18	36	3	5	2	3	2	15	2	3	5	2	3	2	14	2		
Székely Vilmos	24	29	5	24	29	5	—	85	91	6	83	90	7	1	173	173.5	0.5	62	64	2	—	6	2	8	16	4	—	4	8	1	2	0	0	1	4	3	1	3	0	0	1	5	3		
Szép István	23	26	3	23.5	26.5	3	—	87	92	5	84	90	6	1	181	182	1	63	66	3	—	6	4	10	20	10	10	20	40	1	4	1	2	1	9	3	2	2	1	1	1	7	3		
Szomesán László	27	32	5	28.5	32.5	5	—	90	98	8	91	99	8	—	178	180	2	66	72	6	—	16	30	45	91	20	30	50	100	5	5	5	5	5	25	1	5	5	5	5	5	25	1		
Szöke Jenő	24	29	5	24	29	5	—	89	96	7	91	96	5	2	173	173	—	67	68	1	—	10	12	4	26	8	12	20	40	3	3	2	3	3	14	2	3	4	2	1	3	13	2		

IX.

Jutalmak.

A jutalmi átalányból könyvjutalomban részesültek:

VII. osztályból: Eperjessy Kálmán: Platz Bonifác »Az ember eredete stb.«*), Glatz Béla és Mitrea Mihály: Erdős Reneé »Aranyveder« c. művét.

VI. osztályból: Ágoston István: Károly Ignác »Igaz élet«, Csiki Péter: Eötvös »Gondolatok«*), Márton Lajos: Erdős Reneé »Aranyveder« és Pádár Károly: Pintér Kálmán »Drámai mesék« c. művét.

V. osztályból: Csergő Benedek: Jókai »Csataképek«*), Benedek János: Hám Antal »Ifju szentek élete«, Mosonczy Jenő: Prónai »Új szavalókönyv«, Révffy Andor: Erdős Reneé »Aranyveder« c. művét.

VI. osztályból: Bálint Gábor, Dénes János, Márton Mózes és Stahlmüller Antal: Kelemen »Magyar-Német és Német-Magyar szótár« c. művét.

III. osztályból: Beke András, Maráth József, Tomcsa Sándor Tóth László: Schmidt »Magyar-latin és latin-magyar szótár« c. művét.

II. osztályból: Ferencz József és Nagy Gáspár egy-egy Kogutovicz-féle Atlaszt, Késmárky Ferenc egy Kogutovicz-féle Atlaszt és Ruschek »Esti csilag«, Petrovay Zoltán: Dickens »Kis Dorrit« c. művét.

I. osztályból: Balázs Dániel: Akantisz »Japán mesék«, Dobay Imre: Dickens »Kopperfield Dávid«, Mátyás Ábel: Sziklay »Magyar sziv«, Noel Jenő: »Tanulságos olvasmányok« és Varga József: Dickens »Nickleby Miklós« c. művét.

A tanuló ifjak szorgalmának méltatásául a következő alapítványi kamatok és egyéb jötevők által felajánlott jutalmak osztattak ki:

*) A vall. és közokt. miniszterium ajánd.

A Bottáné-féle alapítvány 20 kor. kamatját Petrovay Jenő.

A Simó-féle alapítvány 4 kor. kamatja Szabó Károly V. o. t.

A Daniel Gáborné, plankensteini »Br. Rauber Mária-féle alapítvány« 16 kor. kamatját János Áron III. o. tanuló nyerte el.

Az 1869-ben érettségít tettek és 1894-ben jubiláltak alapítványának 8 korona kamatját, az alapítók inteniójának megfelelőleg Ágoston István VI. o. t. nyerte el, mint természettudományi jutalmat.

Az Udvarhelymegyei takarékpénztár 100 koronát szavazott meg jelesebb udvarhelymegyei tanulók jutalmazására. Ebből 25—25 koronát nyertek: Márton Lajos VI., Mosonczky Jenő V., Jakab Dénes III., Mátyás Ábel I. o. t.

A »Székely-Egyesület« igazgatóságának 2 drb. 20—20 kor. ösztöndíját Kovács Ferenc V., Szeles Pál IV. o. t. nyerték el.

Erdélyi István alapítványának 8 kor. kamatját Eperjessy Kálmán VII. o. t. kapta, a magyar irodalomban kifejtett előmenetléért.

A Farczady Lajos-féle alapítvány kamataiból 20—20 kor. Petrovay István V., Gál János VI. o. t. íteltetett oda; előbbinek a zenében, utóbbinak a rajzban felmutatott előmeneteléért.

Török Albertné Zeyk Lenke nevére tett alapítvány kamataiból 20 kor. Soó László VIII. o. t.

A Bálint Gábor alapítványának 8 kor. kamatját Lönhard Miklós VI. o. t. nyerte el.

A Gyertyánffy-féle alapítvány kamatját, 1 drb. 10. kor. aranyat, Péter József VII. o. t. nyerte el a tornában felmutatott előmeneteléért.

Tamás Péter homoródoklánci szolgabíró ur 10 kor. jutalmat ajánlott fel, mely Balázs Dániel I. o. t. Névtelen 5 kor. jutalom Szélyes Domokos II. o. t. adatott.

A Tamás Albert nevére tett jubilaris alapítvány kamataiból kiváló szorgalom és előmeneteléért Szeles Pál IV. o. t. gyűjteményének gondos összeállításáért 5 kor. jutalomban.

Az Agrár takarékpénztár által adományozott 25 kor. jutalom Csiki Péter VI. o. t. adatott.

Persian János 10 kor. jutalma Dobai Imre I. o. t. adatott.

Gáspár István bucsateleki lelkész ur 10 kor. jutalmat aján-

lott fel, mely János Áron III. o. t. adatott a zenében felmutatott szorgalom és előmenetelért.

Szabó Antal kántor tanító 100 kor. alapítványának 4 kor. kamatja Stuhlmüller Antal IV. o. t. íteltetett.

Tamás István székelyszentkirályi plebános ur által felajánlott 10 kor. Bálint Gábor IV. o. tanulónak adott.

Fogadják mindazok, kik az intézet iránt tanusított érdeklődésüknek tanujelét adták, a tanári kar hálás köszönetét.

X.

A nyilvános és magántanulókra vonatkozó statisztikai adatok.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

a) Nyilvános tanulók osztályonként		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Ösz- szesen	
Felvétetett		54	39	39	43	30	24	33	34	296	
Az iskolai év folyamán	magántanuló lett . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	önként kimaradt . .	3	2	3	2	2	1	—	—	13	
	tanács folytán eltávozott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	kizáratott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	betegség	következtében meghalt		—	—	—	—	—	—	—	—
	baleset			—	—	—	—	—	—	—	—
Az osztályvizsgálatról elmaradt . .		3	1	—	1	1	—	—	—	6	
Osztályvizsgálatot tett		48	36	36	40	27	23	33	34	277	
b) Magántanulók											
Felvétetett		—	1	1	2	2	—	1	—	7	
Osztályvizsgálatot tett osztályonként		—	1	—	1	—	—	1	—	3	

2. A felvett nyilvános tanulók megbetegedései, az igazgatói és tanárkari megrovások száma.

a) Nyilvános tanulók osztályonként				I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Ösz- szesen
Megbete- gedések	A könnyű	nem fertőző	megbetegedések száma (könnyű betegségnek az 1-6 napra, súlyosnak az en- nél hosszabb ideig tartó te- kintendő)	41	75	93	57	31	13	20	113	443
	A súlyos			2	1	2	—	4	3	6	4	22
	A fertőző (esetleg járványos)			3	4	—	—	—	—	—	—	—
Meg- rovások	Az igazgatói	megrovások száma	—	—	2	—	—	—	—	1	1	4
	A tanárkari		—	3	—	2	—	—	—	—	1	6

3. A nyilvános és magántanulók megoszlása december hó 31-ikén kor szerint.

			I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Ösz- szesen
A nyilvános és ma- gántanulók együttes létszámából decem- ber hó 31-ikén	9	évét már betöltötte	51	40	36	45	30	24	34	34	294
	10		1	—	—	—	—	—	—	—	1
	11		7	1	—	—	—	—	—	—	8
	12		20	14	—	—	—	—	—	—	34
	13		13	10	5	—	—	—	—	—	28
	14		10	10	13	—	—	—	—	—	33
	15		—	5	10	22	8	—	—	—	45
	16		—	—	6	16	9	6	—	—	37
	17		—	—	1	2	10	11	9	1	34
	18		—	—	1	3	2	6	10	9	31
	19		—	—	—	1	1	1	12	11	26
	20		—	—	—	—	—	—	2	7	9
	21		—	—	—	—	—	—	—	4	4
22	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	
	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	

4. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megszólása honosság és szülőik (gyámjuk) állandó lakhelye szerint.

Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók száma			I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen		
			48	37	36	41	27	23	34	34	280		
Magyar honos volt	magyarországi	illetőségi	48	37	35	40	27	23	34	34	278		
	horvát-szlavonországi		—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Külföldi volt			—	—	1	1	—	—	—	—	2		
Az osztályvizsg. tett nyilvános és magántanulók száma, akiknek szülője (gyámja) állandóan	ugyanazon	községben (az iskola székhelyén)	l a k o t t	19	13	17	10	9	6	5	6	85	
		várm. más községében		20	11	7	15	8	8	3	10	82	
		Magyarország más törvényhatóságában		9	13	11	15	10	9	26	18	111	
	külföldön még pedig	Horvát-Szlavon országban		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Ausztriában		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Romániában		—	—	—	—	1	1	—	—	—	2

5. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása törvényhatóságonként, szülőik (gyámjuk) magyarországi állandó lakhelye szerint.

Törvényhatóság		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- szesen
Vármegyék	Alsó-Fehér vm.	2	2	—	2	—	—	—	—	6
	Arad vm.	—	—	—	—	—	—	2	—	2
	Baranya vm.	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Brassó vm.	—	—	—	—	1	—	2	—	3
	Csik vm.	2	3	3	6	2	3	6	9	34
	Fejér vm.	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	Fogarás vm.	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	Gömör és Kis-Hont vm.	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Háromszék vm.	2	3	—	—	1	1	2	2	11
	Hunyad vm.	—	—	1	—	2	—	—	—	3
	Jász-Nagykun-Szolnok vm.	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Kis-Küküllő vm.	—	2	—	1	—	—	3	—	6
	Kolozs vm.	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	Maros-Torda vm.	—	—	—	2	1	—	3	1	7
	Nagy-Küküllő vm.	2	—	—	2	1	1	1	2	9
	Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.	—	2	2	—	—	—	—	—	4
	Pozsony vm.	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Szeben vm.	—	1	2	—	—	4	2	2	11	
Szolnok-Doboka vm.	1	—	—	—	—	—	1	—	2	
Temes vm.	—	—	—	1	—	—	1	—	2	
Udvarhely	39	24	24	25	17	14	8	16	167	
Városok	Budapest fő- és székváros	—	—	—	1	1	—	1	—	3
	Kolozsvár thj. v.	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Összesen :	48	37	35	40	27	23	34	34	278

6. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása szülőik (gyámjuk) foglalkozása (társ. állása szerint).

Foglalkozás (társadalmi állás)	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össz- számon
Nagybirtokos nagybértő (1000 kat. holdnál nagyobb birtokkal)	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Középbirt. és bértő (100—1000 khold.)	—	2	2	—	—	—	2	2	8
Kisbirt., kisbértő (100 kholdnál kisebb)	21	12	4	3	9	5	7	7	68
Kisbirt., napsz. (kisbértő napszámos)	2	—	—	13	—	—	—	—	15
Egyéb őstermelő (feles, majoros, kertész, halász)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gazdasági tisztviselő	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Egyéb gazdasági segéd-szem. (cseléd)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagyiparos, bányanagyvállalkozó	1	—	—	—	—	1	—	—	2
Kisiparos, bánya-kisvállalkozó	10	5	10	10	1	4	3	4	47
Ipari vagy bányászati tisztviselő	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Egyéb ipari vagy bányászati segéd-személyzet (előm., segéd, munkás)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagykereskedő, nagyvállalkozó	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Kiskereskedő, kisvállalkozó	2	—	—	3	1	—	1	2	9
Kereskedelmi vagy közlekedési (vasúti, posta) tisztviselő	—	—	1	1	1	1	2	3	9
Egyéb keresk. v. közleked. segédszemély (altiszt, segéd szolga)	—	1	—	—	—	1	—	—	2
Köztisztv. (a papok, tanárok, tanítók kiv.) v. közhiv.-ban alkalm. díjnok	—	5	9	2	5	3	2	5	31
Pap	—	—	1	1	—	—	—	2	4
Tanár, tanító	2	1	3	3	2	4	6	4	25
Más értelmiségi (orv., ügyv., közj.stb.) v. ezeknél alkalmazott irnok	5	2	2	2	—	—	3	—	14
Közhivatalban alkalmazott v. másf. értelmiségi altiszt vagy szolga	1	1	—	—	3	—	2	—	7
Katonatiszt (honvédtiszt, csendőrt.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Katona altiszt (hon. v. csendőr-altiszt)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Különböző foglalkozási ágakban dolgozó napszámos	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tőkés, járadékos, háztulajdonos	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyugdíjas tisztv., vagy az értelmiség körébe számítható egyén	3	1	2	—	—	2	3	—	11
Nyugdíjas alt., szolga, nyugd. munkás	1	—	—	—	—	—	1	—	2
Magánzó	—	5	—	3	2	2	1	4	17
Egyéb v. ismeretlen foglalkozásu	—	1	—	—	2	—	—	1	4
Árvaházi, szeretetházi	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Összesen	48	37	36	41	27	23	34	34	280

8. Ismétlők, görögpótló tárgyak tanulói, magaviselet és mulasztások

		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Özse- sen		
Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók közül	ismétlő	2	3	3	1	—	—	2	—	11		
	a görögpótló tárgyakat tanulta	—	—	—	—	11	7	21	15	54		
Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók közül	magaviseletből	1. 2. 3. 4.	osztályzatot kapott	37	32	30	33	21	21	20	23	217
				11	4	6	7	6	2	12	11	59
				—	—	—	—	—	—	1	—	1
				—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 órát sem csak igazoltan igazolatlanul	mulasztott	21	11	76	8	7	2	2	64			
		26	25	25	33	19	14	25	32	199		
		1	1	4	1	—	2	6	—	15		
Az osztályvizsg. tett nyilvános tanulók által	igazoltan .	640	1114	857	784	540	677	1566	1280	7458		
	igazolatlanul	6	11	9	4	—	3	11	—	34		

9. Az osztályvizsgálatot tett tanulók előmenetele.

Az osztályvizsg. tett ny. és mt. száma		48	37	36	41	27	23	34	34	280
Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók közül	minden	3	2	5	1	1	3	1	4	20
		7	4	4	11	8	8	6	5	53
	egy két több	25	22	21	23	13	9	23	19	155
		3	4	2	5	1	1	—	2	18
egészségtan szabadkézi rajz	rendes tantárgyból legalább elégtelen	2	3	3	1	2	2	2	2	17
		8	2	1	—	2	—	2	2	17
		—	—	—	—	—	—	33	—	33
		—	—	—	—	—	1	1	2	4

A tanulásban tett előmenetel.

Tantárgyak	I. osztály					II. osztály				
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott
Vallástan	21	25	2	—	3	16	18	3	—	1
Magyar nyelv	9	13	20	6	3	6	9	27	5	1
Latin nyelv	8	9	19	12	3	5	6	17	9	1
Földrajz	3	9	27	9	3	2	4	29	2	1
Természetrájz	3	15	27	3	3	2	11	24	—	1
Számтан	8	16	17	7	3	4	7	24	2	1
Rajzoló mértan	4	13	24	7	3	3	10	23	1	1
Szépírás	10	14	24	—	3	4	10	19	2	3
Torna	13	21	7	—	10	4	20	9	—	5

Tantárgyak	III. osztály					IV. osztály				
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott
Vallástan	15	19	2	—	—	16	21	4	—	2
Magyar nyelv	6	15	15	—	—	9	16	16	—	2
Latin nyelv	6	7	21	2	—	5	15	20	1	2
Német nyelv	8	4	19	5	—	8	10	23	—	2
Történelem	9	13	14	—	—	7	22	9	3	2
Földrajz	7	13	16	—	—	—	—	—	—	—
Természetrájz	—	—	—	—	—	5	12	23	1	2
Mennyiségtan	7	12	14	3	—	2	15	23	1	2
Rajzoló mértan	7	12	16	1	—	9	18	13	1	2
Torna	10	16	9	—	1	10	27	3	—	3

Tantárgyak	V. osztály					VI. osztály				
	jeles	jó	elégseges	elégtelen	nem osztályoztatott	jeles	jó	elégseges	elégtelen	nem osztályoztatott
Vallástan	8	11	7	1	1	15	7	1	—	—
Magyar nyelv	7	9	10	1	1	6	6	11	—	—
Latin nyelv	4	10	9	4	1	5	7	9	2	—
Görög nyelv	6	4	6	—	1	5	6	4	1	—
Görög pótló irodalom	4	3	4	—	—	2	2	3	—	—
Görög pótló rajz . . .	2	4	5	—	—	1	6	—	—	—
Német nyelv	6	4	16	1	—	6	7	10	—	—
Történelem	7	7	11	2	1	8	10	5	1	—
Természetráaj	2	12	10	3	1	3	13	7	—	—
Mennyiségtan	6	7	13	1	1	5	6	11	1	—
Torna	8	8	8	—	4	6	10	3	—	4

Tantárgyak	VII. osztály					VIII. osztály				
	jeles	jó	elégseges	elégtelen	nem osztályoztatott	jeles	jó	elégseges	elégtelen	nem osztályoztatott
Vallástan	12	11	11	—	—	13	15	5	1	—
Magyar nyelv	6	10	17	1	—	6	7	17	4	—
Látin nyelv	3	9	20	2	—	5	7	18	4	—
Görög nyelv	2	2	5	4	—	5	7	4	1	—
Görög pótló irodalom	3	8	10	—	—	3	4	7	1	—
Görög pótló rajz . . .	5	9	7	—	—	—	11	4	—	—
Német nyelv	6	5	22	1	—	8	5	21	—	—
Történelem	5	14	13	2	—	5	12	16	1	—
Természettan	7	8	18	1	—	4	9	20	1	—
Mennyiségtan	4	11	19	—	—	5	7	20	2	—
Bölcseleti előtan . . .	—	—	—	—	—	5	11	18	—	—
Torna	10	12	4	—	7fm.	11	19	—	—	4

XI.

A jövő tanév kezdetéről.

Az 1910—1911. tanévi magán-, pót- és javító vizsgálatok folyó évi augusztus 30. és 31-ik napjain délelőtti 8—12 óráig fognak eszközöltetni. A beiratások szeptember 1., 2. és 3. napjain történnek 8—12 óráig és délután 2—5 óráig. *És pedig szeptember 1. és 2. napján csak helybeli és udvarhelymegyei tanulók vétetnek fel, továbbá olyanok, kik a finevelő intézetben alapítványosok, szeptember 3-án más megyebeliek is vétetnek fel, kik ezelőtt más tanintézetben tanultak, míg az egyes osztályok térfogata az elhelyezést megengedi.* Szeptember 4-én ünnepélyes »Veni Sancte«, a törvények felolvasása s ezzel az új tanév megnyitása.

A középiskola első osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet, ki a 9-ik évet betöltötte s 12 évnél nem idősebb, mely körülmény *keresztlevél*, illetőleg hiteles születési bizonyítvány alapján igazolandó. *Keresztlevél* stb. a nmélt. miniszteriumnak 1883. évi 4014. sz. a. kelt rendelete alapján minden *először beiktatandó* tanulóól okvetlenül megkövetelendő. A beiratásnál továbbá köteles minden tanuló *ujraoltási bizonyítványt* is bemutatni. Tizenkét évnél idősebb fiu felvételéről a tanártestület határoz. Ismereteinek mértékére megköveteltetik, hogy a népiskola IV-ik osztályának tananyagában kellő jártassággal birjon. A felvételi vizsgálatnak minden a népiskolából a gimnáziumba lépő tanuló alája vettetik, ha bizonyítványt nem mutat föl.

A felsőbb osztályokba való felvétel a megelőző osztálynak sikeres végzésétől függ és vagy arról tanuskodó nyilvános iskolai *okmányok (bizonyítványok és értesítő)*, vagy ezek hiányában külön *vizsgálat alapján* történik.

Az igazgató a fölvelt tanulónak fölvételi jegyet állít ki, melyel ez beiratás végett jelentkezik az osztályfőnöknél. A beirt ta-

nuló a további utasításokat osztályfőnökétől kapja s köteles ennek rendeleteit pontosan követni.

A két tantárgyból elégtelen tanjegyet nyert tanuló a vizsgálat ismételtetése és javíthatása végett a felsőbb tanhatósághoz folyamodhatik: a kellőleg felszerelt bélyeges folyamodvány okvetlenül az intézet igazgatóságához legfőlebb július hó 3-ig nyújtandó be.

Három vagy több tantárgyból elégtelen előmenetelt tanusított tanuló nem folyamodhatván, az osztály ismétlésére utasítatik.

Minden tanuló első felvételre személyesen és atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azoknak valamely külön megbízottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni; — az illem pedig magával hozza, hogy a szülő gyermekét személyesen vezesse azon tanárokhoz, kikre annak nevelés-oktatását bizza. Azon szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekük vagy gyámfiok felvételekor alkalmas helyettest kötelesek bemutatni, kire a házi felügyeletet és a nevelésre nézve kötelességüket és jogukat átruházzák, hogy a gondviselésőkre bizott tanulókra nézve az igazgatóság értesítését elfogadhassák. *A szülők és gyámok e részben minden változtatást személyesen vagy írásban tartoznak bejelenteni az igazgatónál; ennek viszont joga és kötelessége ott, hol alapos oknál fogva a gondviselést elégtelennek vagy a befolyást éppen károsnak tartja, megkövetelni, hogy e tekintetben célszerű változás történjék. Egyébiránt lakást, ellátást csak olyan helyeken szabad fogadni, melyek e célból az igazgatóságnál előzetesen bejelentettek és tanuló elfogadására alkalmasnak találtatván, arra engedélyt nyertek.*

Tandij-szabályzat.

Az államilag segélyezett székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnáziumra vonatkozólag:

1. minden tanuló tartozik fizetni évenként:
 - a) 2 korona beiratási díjat;
 - b) 1 koronát az ifjusági könyvtárra;

c) 1 koronát a tanévvégi iskolai értesítő nyomtatási költségeire ;

d) az orsz. tanári nyugdíj és gyámalap javára 6 koronát.

2. A szoros értelemben vett tandíj a kath. vallású tanulókra 40 korona, a nem kath. vallású tanulókra nézve 60 korona.

3. Az 1. pont alatt felsorolt díjakat tartozik minden tanuló kivétel nélkül a beiratás alkalmával előzetesen befizetni ; azok befizetési kötelezettsége alól senki sem mentetik fel.

A 2. pont alatt említett tandíj fizetésének kötelezettsége alól részben vagy egészben fölmentés adatik azoknak, akik kérik.

4. Azonban tandíjmentesség csakis jóviseletű, jól tanuló s szegény vagyoni viszonyok között levő ifjunak adatik.

Ehhez képest a kéréshez csatolandó az illetőnek :

a) iskolai bizonyítványa a megelőző tanévről, amely szerint erkölcsi viselete legalább szabályszerű volt és az egyes tantárgyak közül legalább csak kettőből volt elégséges tanjegye a többiből pedig jeles és jó ;

b) a szülők vagyontalanságáról szóló bizonyítvány az illetékes politikai hatóságtól (láttamozva az illető helység lelkésze által).

Aki igazolja, hogy egyidőben három fia jár közép- vagy felsőbb iskolába (gimnázium, reáliskola, akadémia, egyetem, műegyetem) s ha az illető tanuló előmenetele megfelel az előbbi a) pontban foglalt követelménynek, a tandíj felének fizetésétől felmenthető egyszerű kérelmére, még ha nem is egészen szegény.

5. A tandíjmentesség mindenkor csakis egy évre szól.

6. A tandíjmentességi kérések minden tanév elején legkésőbb szeptember hó 15-ig a főgimnázium igazgatóságához adandók be.

Az igazgató csakis oly kéréseket fogadhat el, amelyek kellően felszerelve a 4. pont alatt kívánt feltételeknek megfelelnek.

Az igazgató a beérkezett kéréseket szeptember hónapban a tanári testület elé terjeszti, amely azokat még abban a hónapban tartandó értekezleten tárgyalás alá veszi s mindenik teljesíthetősége felől lelkiismeretes véleményt mond s azt jegyzőkönyvre veszi. Az igazgató tartozik az összes iratokat október 1-ig a főtanhatósághoz fölterjeszteni, hogy azok ügyében az igazgatótanács október havi rendes ülésében végleg határozhasson.

Fel nem szerelt avagy későbbben beadott kérések figyelembe nem vétetnek.

7. Az I. félév végén tandijmentességüket elvesztik mindazok, kik elégtelen osztályzatot kaptak úgy, mint azok is, kiknek a rendes tantárgyak felénél többlől van elégséges osztályzatuk, vagy az erkölcsi viseletből a szabályszerűnél rosszabb jegyet kaptak.

8. A tandij fizethető egyszerre, vagy két részben is, de március 25-ig mulhatatlanul az egész tandij befizetendő. Akik a jelzett határidőig a tandijat be nem fizették, sem annak befizetési kötelezettsége alól felmentést nem nyertek, a tanulók sorából tör-lendők.

A tandijnak kellő időben való be nem fizetése miatt kiutasított tanulókat a kiutasítás után 8 napon belül az igazgató, azontul pedig az igazgatótanács veheti vissza kellően megokolt folyamodás alapján a tandijnak utólagos befizetése esetén.

9. A tandij pontos beszedéseért az igazgató felelős, aki azt köteles az illető alapokba való beszállítás végett felerészben mindig december hó 31-ig, felerészben pedig junius 30-ig, a főtanatóságához számadás kötelezettsége mellett beküldeni.

A tandij kezeléseért az igazgatót (vagy tandij kezelésével megbízott tanárt) a szoros értelemben vett tandijból 3% jutalom-dij illeti meg.

10. Ezen szabályzat az iskolai értesítőben közze-teendő.

Figyelmeztetés.

1. *Görögnyelv pótlását célzó intézkedések.* Az 1900. évi XXX. törvénycikk az 1883-ik XXX. törvénycikket olykép módosította, hogy az V. osztályba lépő tanuló választhatja a görögöt vagy az ezt helyettesítő irodalmi tanulmányt és rajzot.

Azon tanulók, kik a görögnyelvet helyettesítő tantárgyakból teszik le az érettségi vizsgálatot, valamennyi püspöki szeminariumba, vagy más hittudományi iskolába minden pótló vizsgálat nélkül beléphetnek és az egyetemek bármely szakába beiratkozhatnak és csak abban az esetben kell pótló-vizsgát tenniök, ha az egye-

temnek nyelvészeti, bölcseleti, történelmi vagy hittudományi osztályaiba kívánnak fölvétetni.

A választásnál kiemelendő ok lehet az is, hogy a tanuló mennyire erős a nyelvekben, van-e érzéke és hajlama nyelvtanuláshoz; ha gyenge a nyelvekben, különösen a latinban s nincs hajlama a nyelvtanuláshoz, akkor célszerű a görögnyelv helyett az azt helyettesítő tárgyakat választani. Megjegyzendő még, hogy később is lehet az irányt változtatni — görög helyett irodalmi tanulmányt venni vagy megfordítva — irodalmi tanulmány helyett görögöt tanulni, de átlépés, illetve fölcserélés esetén az ujonnan választott tárgyból az illető fölvételi vizsgát tartozik tenni, melynek díja 20 kor. Az átlépésre a tanári kar adhatja meg az engedélyt.

2. Azon tanulók, kik *finevelő intézeti alapítványokért* akarnak pályázni, *folyamódványaikat keresztlevéllel, iskolai-, orvosi-, szegénységi és újraolási bizonyítvánnyal felszerelve*, legkésőbb július hó 4-ig a főgimnázium igazgatóságánál benyújthatják, de az illetékes lelkészi hivatal útján is folyamodhatnak.

3. A bizonyítványok nyilvános okmányok lévén, melyek az élet különböző körülményei között elkerülhetetlen szükségesegek, azoknak gondos megőrzése és tisztán fentartása különösen a *szülőknek és gyámoknak* figyelmébe ajánltatik, miután a rendes iskolai bizonyítványok „*másodlatait*“ (duplikata) csak az eredetiek elvesztét okadatoltan kimutató folyamodványra állíthatja ki az igazgatóság, ami rendszeren több időt vesz igénybe és költséggel jár. E szigor és megszorítás visszaélések elhárítására történik. Ez okból igen ajánlatos eredeti bizonyítványokat kézből ki nem adni, hanem hivatalos másodlatokat (copia) eszközöltetni, a kir. közjegyzőség útján hitelesíteni s ezeket netaláni folyamodványokhoz mellékeltil csatolni.

4. Kérjük a t. c. szülőket vagy gyámokat, hogy gyermekeik vagy gyámfiak szemét, ha netalán szembetegségben volnának, a nagy szünet alatt orvosilag kezeltessék; ellenkező esetben nem fognak felvétetni az intézetbe.

5. A torna tanulása alól való felmentés mindig csak egy évre szól, az olyan tanuló, ki a torna alól magát mentesíteni akarja, szeptember hó 10-ig tartozik az igazgatóságnál jelentkezni.

XII.

Az 1910—1911. tanévben használandó tankönyvek jegyzéke.

Komolyan figyelmeztetjük a tanuló ifjúságot, hogy ócska, rongált és befirkált könyveket nem szabad venni.

I. osztály.

1. Kis Katekizmus. Szt.-Istv. Társ. II. kiadás.
2. Bartha J. dr. Magyar nyelvt. I—II. o. II. k. 1904. Szt.-Istv. Társ.
3. Prónai Antal dr. Magyar olv. képekkel II. kiadás. »
4. Fodor-Székely: Liber Sexti. Szt.-István Társ.
5. Dr. Márki S. Földrajz gimn. és reálisk. I. f. V. k. 1901. Fr.
6. Dr. Ormándi Termeszetrájk gimn. és reálisk. I. o. 1909. Fr.
7. Gidró Bonifác Közöns. számtan II. kiadás 1908.
8. Huszka Rajzoló geometria I. osztály Lampel.
9. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.

II. osztály.

10. Pokorny Emánuel Ó-szöv. bibl. tört. köz. isk. 1901. Szi.
11. Bartha Magyar nyelvt. mint az I. osztályban.
12. Dr. Prónai Antal Magyar olvasókönyv. a köz. isk. II. o. sz.
13. Szamosi Latin nyelvt. mint az I. osztályban.
14. Geréb-Morvai: Kis Latinnyelvkönyv.
15. Dr. Márki Földrajz II. f. A II. és III. o. IV. kia. Fr.
16. Dr. Ormándi Természetrájk II. oszt. Fr. 1900.
17. Gidró Számtan mint az I. osztályban II. kiadás.
18. Huszka József Rajzoló geometria II. o. sz. II. r. Lampel.
19. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.

III. osztály.

20. Pokorny Bibliái tört. Uj-szöv. Szi. 1902. II. r.
21. Bartha Rendszeres magyar nyelvt. III. oszt. Szi.
22. Dr. Prónai Magyar olvasókönyv III. oszt. Szi.

23. Szamosi Latin nyelvtan IV. átdolgozott kiadás Athenaeum.
24. » Vida Latin olv. és gyak. gimn. III. o. Ath. 1904.
25. Orosz Alajos Német olv. és gyak. telj. nyelvt legujabb kiadás.
26. Ujházy László A magyar nemzet története I. r. 1900. Szi.
27. Dr. Márki Földrajz gimn. és reál. II. r. 1901. Franklin.
28. Dr. Márki-Mihálovics Földrajz gimn. III. füz. 1903. Fr.
29. Gidró Bonifác Számtan középisk. als. sz. 1908. II. K.
30. Huszka Rajzoló mértan. Lampel III. IV. rész.
31. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.

IV. osztály

32. Némethy Lajos Róm. kath. Szerartások IX. k. 1902. Lamp.
33. Négyesi Stiliztika IV. o. sz. III. kiadás 1900. Lampel.
34. Szamosi Latin nyelvtan IV. átdolg. kiadás. 1902. Ath.
35. Schultz Dávid Latin olvasó és gyak. V. kia. 1888. Lamp.
36. Orosz Német olv. és gy. telj. nyelvt. legujabb kiadás.
37. Ujházy A magyarok története IV. o. II. r. Szi.
38. Borossay Algebra 1908. IV. kiadás.
39. Huszka József Rajzoló mértan. Lampel III. és IV. rész.
40. Tőkés Lajos Növénytan alapvonalai IV. jav. kiadás 1901.
41. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.

V. osztály.

42. Matuszka Kath. ker. hittan. V. o. sz. 1904. kiadás. Sz.
43. Négyesi L. Rhetorika III. kiadás.
44. Dr. Badics Magyar irod. olvk. II. kia. 1901. Athenaeum.
45. Dr. Csengery Homeros Iliása bő szemelv. Athenaeum.
46. Dr. Gyomlay Homeros Odysseája Athenaeum.
47. Geréb Szemelv. Herodotos tört. műv. 1902. Franklin.
48. Dr. Csengery szemelv. Ovidiusból 1900. Franklin.
49. Schaumbach Cic. de Imp. G. Pomp. Or. ad. Quirites Franklin.
50. Dr. Molnár Latin stílusgyak. Baja 1902. Kollár A.
51. Szamosi Görög nyelvtan IV. k. 1901. Athenaeum.
52. Szamosi Görög olvasókönyv III. kiadás 1900. Athenaeum.
53. Orosz Német olvasókönyv a gimnáziumok V. VI. o. számára.
54. Orosz Német stílusgyak.
55. Szölgvény Egyetemes tört. ó-kor. Lamp.

56. Róth-Vangel Állatan alapvon. V. kiadás.
 57. Borossay Algebra Szi. III. kiadás.
 58. Borossay Geometria I. rész. 1904. Szi.
 59. Imakönyv : Pokorny, Áhitat könyve.

VI. osztály.

60. Matuszka Kath. ker. erkölestan.
 61. Négyesi Poetikai olvasmányok.
 62. Petőfi Lévy Shakespeare Coriolanus III. kiadás.
 63. Arany-Gregus ; Molier, Tudós nők I. kiadás.
 64. Dr. Badics Magyar irod. olv. a gör. pótl.
 65. Csiky Gergely : Sophokles, Antigone.
 66. Csiky Gergely-Sophokles, Elektra.
 67. Szerelemhegyi Görög hitéleti és m. rég., gör. m. tört. I. k.
 68. Cserép szemelv. Vergil Aeneiséből.
 69. Titi Livii ab urbe condita Lib. XXI. A XXII. Kalmár E.
 70. Szamosi János Görög nyelvtan I. rész. II. kiadás.
 71. L. Keczer Géza, Szemelv. Xenophon nagyobb elbeszélő m.-ből.
 72. Dr. Boros G. Szemelv. a gör. lantos költ. rem.
 73. Orosz Német olvasókönyv a gimn. V—VI. o. számára.
 74. Szölgvény Egyetemes történelem II.
 75. Orosz Német stílusgyakorlat.
 76. Dr. Roth-Hankó-Melczer Ásványtan és Chémia.
 77. Borossay Algebra IV. kiadás.
 78. Borossay Geometria I. rész II. kiadás.
 79. Molnár Samu dr. Stílusgyakorlatok I—VIII.
 80. Luther N. Logarithmus táblák.
 81. Imakönyv : Pokorny, Áhitat könyve.

VII. osztály.

82. Demény Egyháztörténelem II. kiadás.
 83. Váczy Magyar irodalom történet középisk. II. kiadás.
 84. Badics » » olvasókönyv. III. kötet II. kiadás.
 85. Schill Görög irodalom történet VII—VIII. o. sz. » »
 86. Szilasi Zsemelv. Thukididesből 2 térkép II. » »
 87. Télyf—Kemp Demosthenes beszédei.
 88. Holub-Kempf, C. Sall. Crispi De conj. C. et de bello Jug.

89. Holub-Kempf C. Sall. Crispi De conj. C. et de bello. Jug.
90. Holub-Kempf Catill et de bello Jugurtino II. kiadás.
91. Dr. Cserép M. Tullii Cic. pro. P. Secio oratio.
92. » Szemelv. Publ. Verg. Mars. Aeneis.
93. Kempf. Szemelv. Publ. Verg. Mars. Aeneis
94. Dávid I. Szemelv. Herodotos műv. II. kiadás.
95. Weber, Goethe Herm. und Doroth.
96. Orosz Német stilusgyakorlatok.
97. Dr. Szemák Német olvasókönyv IV. rész. V. kiadás.
98. Szölgvény Egyetemes történelem új-kor.
99. Dr. Vörös Cyrill Kisérleti természettan II. kiadás.
100. Borossay Algebra 1908. IV. kiadás.
101. Borossay Geometria II. rész.
102. Luther N. Logaritmus táblák.
103. Imakönyv : Pokorny, Áhitat könyve.

VIII. osztály.

104. Uhlarik Jenő Apologetika.
105. Váczy János Magyar irodalomtörténet II. kötet.
106. Schill Salamon Görög irodalom történet I. kiadás.
107. Dr. Péterffy-Gyulai-Alexander Platon és Arist. I. kiadás.
108. Badics Magyar irodalmi olvasókönyv IV. kötet.
109. Wirth János Qu. Horat. Fl. oper. Vol. 2. II. k.
110. Némethy P. Gorn. Tac. Aur. ab. exc. d. Aug. Liber. I—VI.
111. Csengeri János Sophocles Antigoneja.
112. Kemenes József : Odysseia.
113. Szamosi János Szemelvények Platon műveiből.
114. Heinrich G. Wilh. Tell Schauspiel v. Fried. Schill. I. rész.
115. Dr. Szemák. Német olvasó IV. rész. V. kiadás.
116. Orosz Német stilusgyakorlatok.
117. Dr. Jászay Rezső : Magyarország oknyomozó története.
118. Dr. Vörös Cyrill Kisérlet. természettan II. kiadás.
119. Borossay Algebra IV. kiadás.
120. Borossay Geometria II. rész.
121. Luther N. Logaritmus táblák.
122. Imakönyv : Pokorny, Áhitat könyve.

TARTALOM.

	Oldal.
Az alkohol ellenes küzdelem múltja	3
I. Adatok a főgimnázium történetéhez az 1909—1910. tanévben	14
II. A főgimnázium igazgatóságának kezelése alatt álló alapítványok és alapok kimutatása	29
III. Az intézet felszerelése	34
IV. Rendes tárgyak tananyaga	39
V. Tanári kar	58
VI. Az ifjuság érdemsorozata	62
VII. Érettségi vizsgálatok	74
VIII. Testi nevelés	75
IX. Jutalmak	77
X. Statisztikai kimutatások	80
XI. A jövő tanév kezdetéről	89
XII. Az 1910—1911. tanévben használandó tankönyvek jegyzéke	94

